

Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ευρώπη: Κύπρος 2009

Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ευρώπη Κύπρος 2009

CEDEFOP

European Centre
for the Development
of Vocational Training

REFERNET

ISBN 978-9963-43-816-7

Υπεύθυνος Λειτουργός

Γιάννα Κορέλλη, *Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

Συντονισμός

Γιάννης Μουρουζίδης, *Ανώτερος Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

Συνεισφορά

Μέλη Κοινοπραξίας ReferNet Κύπρου

Γενική Ευθύνη

Δρ. Γιώργος Όξινος, *Διευθυντής Έρευνας και Προγραμματισμού*

Η έκθεση αυτή αποτελεί μέρος της σειράς εκθέσεων σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι οποίες ετοιμάστηκαν για κάθε Ευρωπαϊκή χώρα καθώς και τη Νορβηγία και Ισλανδία από το ReferNet, ένα δίκτυο που ιδρύθηκε από το Cedefop (Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης). Οι απόψεις που περιέχονται στην έκθεση αυτή δεν είναι απαραίτητα απόψεις του Cedefop.

Σημειώνεται ότι οι εκθέσεις ReferNet βασίζονται σε μια κοινή δομή και προορίζονται για χρήση σε βάση δεδομένων προσβάσιμη από το διαδίκτυο στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

http://www.cedefop.europa.eu/etv/Information_resources/NationalVet/

Επομένως, ο αναγνώστης δυνατό να συναντήσει επαναλήψεις στο περιεχόμενο.

Η εκπόνηση της έκθεσης έχει συγχρηματοδοτηθεί από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Αναδημοσίευση επιτρέπεται νοουμένου ότι αναφέρεται η πηγή.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού:

Αναβύσσου 2, 2025 Στρόβολος, Τ.Θ. 25431, 1392 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλ.: +357 22515000, Τηλεομοιότυπο: +357 22496949

Ηλ. Ταχ.: hrda@hrdauth.org.cy, Ιστοσελίδα: www.hrdauth.org.cy

ReferNet Κύπρου:

Τηλ.: +357 22390350, Τηλεομοιότυπο: +357 22428522

Ηλ. Ταχ.: refernet@hrdauth.org.cy, Ιστοσελίδα: www.refernet.org.cy

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) εισήξε διαδικασία για τη διαμόρφωση της έκθεσης αυτής, η οποία ετοιμάστηκε από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κύπρου (ΑνΑΔ), τον Εθνικό Συντονιστή του Ευρωπαϊκού δικτύου ReferNet στην Κύπρο.

Το ReferNet δημιουργήθηκε από το Cedefop ως το Ευρωπαϊκό δίκτυο αναφοράς και εμπειρογνομosύνης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στόχος του είναι η βελτίωση της συγκέντρωσης και διάχυσης πληροφοριών στους ενασχολούμενους στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η έκθεση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος σειράς εκθέσεων σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στις Ευρωπαϊκές χώρες. Οι Εκθέσεις ακολουθούν μια κοινή δομή, η οποία υιοθετήθηκε από το Cedefop με τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών. Οι εκθέσεις επικαιροποιούνται ετήσια και οι εκθέσεις προηγούμενων χρόνων είναι διαθέσιμες στο κοινό μέσα από τη βάση δεδομένων του Cedefop VET-Bib. Στόχος τους είναι να παρέχουν σε φορείς στην Ευρώπη περιγραφή των εθνικών συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα χρησιμοποιηθεί σε έρευνα και πολιτικές πρωτοβουλίες, από ομότιμους οργανισμούς, ως παραδείγματα καλών πρακτικών και τέλος σε έργα σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η έκθεση αυτή στοχεύει στην παροχή βασικών πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο. Τοποθετεί το σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο μέσα στο ευρύτερο πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και εργασιακό πλαίσιο.

Το ReferNet συγκροτείται από εθνικές κοινοπραξίες, κάθε μια από τις οποίες αποτελείται από οργανισμούς οι οποίοι ασχολούνται με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στο κάθε κράτος μέλος καθώς και στη Νορβηγία και Ισλανδία. Το ReferNet παρέχει ένα φόρουμ για ανταλλαγή πληροφοριών μέσα από μια αποκεντρωμένη προσέγγιση βασισμένη στη συνεισφορά εθνικών κοινοπραξιών. Η ΑνΑΔ, ως ο Εθνικός Συντονιστής του Refernet Κύπρου, εκφράζει τις ευχαριστίες της στα μέλη της Κοινοπραξίας Refernet Κύπρου για τη συμβολή τους στην ετοιμασία της έκθεσης αυτής.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ	iii
1. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ	1
1.1. Πολιτικό και κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο	1
1.2. Πληθυσμός και δημογραφικά.....	2
1.3. Δείκτες οικονομίας και αγοράς εργασίας.....	3
1.4. Επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού.....	6
1.5. Ορισμοί.....	8
2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΣΤΟΧΟΙ, ΠΛΑΙΣΙΟ, ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ, ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ	9
2.1. Στόχοι και προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	9
2.2. Οι τελευταίες εξελίξεις σε σχέση με τα Ευρωπαϊκά εργαλεία.....	11
2.3. Πιθανές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στις πολιτικές επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	14
3. ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΑΡΟΧΗ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ	18
3.1. Νομικό πλαίσιο αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	18
3.2. Θεσμικό πλαίσιο αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.....	19
3.3. Νομικό πλαίσιο συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης..	21
3.4. Θεσμικό πλαίσιο συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	22
4. ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	24
4.1. Βασικές πληροφορίες για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και διάγραμμα συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης	24
4.2. Κατώτερη μέση αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.....	26

4.3.	Ανώτερη μέση αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	27
4.4.	Σύστημα μαθητείας	30
4.5.	Άλλα προγράμματα νέων και υπαλλακτικές δίοδοι	32
4.6.	Μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.....	32
4.7.	Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.....	35
5.	ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΕΣ	38
5.1.	Κανονική εκπαίδευση	38
5.2.	Μη κανονική εκπαίδευση.....	40
5.3.	Μέτρα στήριξης ανέργων και άλλων ομάδων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.....	44
6.	ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ	48
6.1.	Κατηγορίες καθηγητών και εκπαιδευτών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	48
6.2.	Κατηγορίες καθηγητών και εκπαιδευτών στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	52
6.3.	Κατηγορίες καθηγητών και εκπαιδευτών στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	55
7.	ΤΑΥΤΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	56
7.1.	Συστήματα και μηχανισμοί για τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες	56
7.2.	Πρακτικές για ταύτιση της παρεχόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες σε δεξιότητες.....	57
8.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΜΑΘΗΣΗ, ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	60
8.1.	Στρατηγική και παροχή	60

8.2.	Ομάδες-στόχοι και παράδοση	61
8.3.	Προσωπικό συμβουλευτικής και επαγγελματικής αγωγής	65
9.	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ – ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ	67
9.1.	Χορηγίες για αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	67
9.2.	Χορηγίες για συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και εκπαίδευση ενηλίκων	68
9.3.	Χορηγίες για κατάρτιση ανέργων και άλλων ομάδων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας.....	71
9.4.	Γενικές διευθετήσεις χρηματοδότησης και μηχανισμοί.....	72
10.	ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ – ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	74
10.1.	Ταξινόμηση εθνικών προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	74
10.2.	Πεδία εκπαίδευσης και κατάρτισης	74
10.3.	Σύνδεση μεταξύ εθνικών προσόντων και διεθνών προσόντων ή ταξινομήσεων	76
11.	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, ΠΗΓΕΣ, ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	77
11.1.	Συγγραφείς	77
11.2.	Πηγές, αναφορές και ιστοσελίδες	77
11.3.	Λίστα με ακρωνύμια	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΜΕΛΗ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ REFERNET ΚΥΠΡΟΥ.....		83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ

1.1 ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Κύπρος έγινε ανεξάρτητο κράτος το 1960. Το σύστημα διακυβέρνησης που εγκαθιδρύθηκε ήταν η Προεδρική Δημοκρατία. Το Σύνταγμα του 1960 εισήξε τον κοινοτικό δυϊσμό μεταξύ της Ελληνικής και Τουρκικής κοινότητας στο νησί σε όλους τους τομείς της κυβερνητικής δραστηριότητας. Το 1974, η Τουρκική εισβολή στο νησί οδήγησε στην κατοχή, μέχρι σήμερα, του 37% του εδάφους του νησιού και στον εκτοπισμό 200.000 Ελληνοκυπρίων.

Η εκτελεστική εξουσία ανήκει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ο Πρόεδρος ασκεί την εκτελεστική εξουσία μέσω του Υπουργικού Συμβουλίου, το οποίο ο ίδιος διορίζει. Η Βουλή των Αντιπροσώπων ασκεί τη νομοθετική εξουσία. Η Κύπρος αποτελείται από έξι διοικητικές επαρχίες. Επικεφαλής κάθε επαρχίας είναι ο Έπαρχος, ο οποίος είναι ουσιαστικά ο τοπικός αντιπρόσωπος της κεντρικής κυβέρνησης.

Το Γραφείο Προγραμματισμού (ΓΠ), ένα επιτελικό γραφείο συντονισμού και διαμόρφωσης πολιτικής, σε συνεργασία με όλες τις Κυβερνητικές Υπηρεσίες, συλλέγει και αναλύει πληροφορίες για την οικονομία και προτείνει μέτρα για μελλοντική δράση, συμπεριλαμβανομένου του γενικού προγραμματισμού για την εκπαίδευση.

Η γενική ευθύνη για τη διαμόρφωση πολιτικής για την εκπαίδευση και την εφαρμογή της, εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ). Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) έχει τη γενική ευθύνη για την εργατική και κοινωνική πολιτική.

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επαγγελματική κατάρτιση. Η ΑνΑΔ είναι ημικρατικός οργανισμός με αποστολή τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου.

Η οικονομία της Κύπρου είναι μικρή, ανοικτή και ευέλικτη. Χαρακτηρίζεται από συνθήκες σχεδόν πλήρους απασχόλησης με υψηλό ποσοστό απασχόλησης (70,9% το 2008), σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας (3,7% το 2008) και υψηλή οικονομική ανάπτυξη (3,8% το 2008) (περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο μέρος 1.3). Το ανθρώπινο δυναμικό διαθέτει υψηλό μορφωτικό επίπεδο (περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο μέρος 1.4). Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η αγορά εργασίας παρουσίασε ελλείψεις ειδικότερα σε κατώτερου επιπέδου επαγγέλματα. Η γήρανση του πληθυσμού αναμένεται να επιδεινώσει σταδιακά το πρόβλημα. Αυτό έχει οδηγήσει στην ανάγκη εργοδότησης ξένου εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα με στοιχεία του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά το 2008 το ξένο εργατικό δυναμικό αντιπροσώπευε το 25,6% της συνολικής απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της απασχόλησης ατόμων από την ΕΕ. Κατά συνέπεια, υπάρχει σημαντική δυνατότητα προσέλκυσης αδρανούς γυναικείου δυναμικού στην αγορά εργασίας παρόλο που οι πιθανότητες είναι σχετικά περιορισμένες για τις γυναίκες μέσης και μεγαλύτερης ηλικίας.

1.2 ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η Κύπρος είναι ένα νησί που βρίσκεται στην Ανατολική Μεσόγειο. Καλύπτει συνολικά έκταση 9.250 τετραγωνικών χιλιομέτρων. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, ο πληθυσμός στις περιοχές που ελέγχει το κράτος είναι 789.300 (τέλος του 2007) και έχει αυξηθεί περίπου 1,6% το χρόνο από το 1980. Ο πληθυσμός των Τουρκοκυπρίων εκτιμάται να είναι 88.300 (τέλος 2007).

Το χαμηλό ποσοστό γονιμότητας (1,4 το 2007) αναμένεται να επιδεινώσει σταδιακά τις υφιστάμενες ελλείψεις και στενώσεις εργατικού δυναμικού. Ο πληθυσμός πάνω από 60 χρονών, όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, υπολογίζεται να φθάσει το 25,8% το 2027 σε σύγκριση με 17,4% το 2007. Σε μια προσπάθεια να αντιμετωπιστεί η πιεστική ζήτηση εργατικού δυναμικού, εφαρμόστηκε από τη δεκαετία του 1990 πολιτική για την απασχόληση ξένων σε προσωρινή βάση σε συγκεκριμένα επαγγέλματα ή οικονομικές δραστηριότητες που παρουσίαζαν ελλείψεις εργατικού δυναμικού.

Πίνακας 1: Δημογραφικές τάσεις κατά ηλικία
(εκτιμήσεις πληθυσμού κατά το τέλος χρόνου για τις περιοχές που ελέγχει το κράτος)

Ομάδα ηλικίας	1995	2000	2005	2006	2007	2027 ⁽¹⁾
0-24	39,3%	38,1%	34,2%	33,5%	32,9%	24,3%
25-59	45,7%	46,5%	49,1%	49,5%	49,8%	49,9%
60+	15,0%	15,4%	16,7%	17,0%	17,4%	25,8%
Σύνολο	656,3	697,5	766,4	778,7	789,3	845,5

⁽¹⁾ Προβλέψεις

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Ο Πίνακας 2 παρουσιάζει την πρόβλεψη του ποσοστού εξάρτησης των ηλικιωμένων (άτομα ηλικίας 65 και άνω ως ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15 με 64). Το ποσοστό αυξάνεται από 18,0% το 2010 σε 44,5% το 2060, αλλά παραμένει μικρότερο του μέσου όρου της ΕΕ ο οποίος προβλέπεται να είναι 53,5%.

Πίνακας 2: Πρόβλεψη ποσοστού εξάρτησης των ηλικιωμένων %

	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
ΕΕ27	25,9	28,3	31,1	34,2	38,0	42,1	45,4	48,0	50,4	52,5	53,5
Κύπρος	18,0	19,9	22,3	25,0	27,4	29,0	30,8	33,3	37,7	41,4	44,5

Πηγή: Eurostat

Η ανάγκη για αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, ειδικότερα των ομάδων-στόχων που έχουν χαμηλή συμμετοχή, όπως είναι οι γυναίκες και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, αποτελεί σημαντική πρόκληση για την Κύπρο. Πρόσθετα, η περαιτέρω προώθηση και βελτίωση των δραστηριοτήτων συνεχιζόμενης κατάρτισης αναμένεται να συμβάλει στην προσαρμογή και βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού και σε αύξηση της παραγωγικότητας.

1.3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η Κύπρος έχει παρουσιάσει σημαντική οικονομική ανάπτυξη από την ανεξαρτησία της το 1960 και μετά. Το μέσο ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ την περίοδο 1995-2000 ήταν 3,8% σε σταθερές τιμές, την περίοδο 2000-2007 έπεσε στο 3,5%, ενώ έφθασε το 4,4% το 2007 και μειώθηκε στο 3,8% το 2008. Η σημασία του τριτογενούς τομέα έχει αυξηθεί, ενώ τα μερίδια τόσο του δευτερογενούς όσο και του πρωτογενούς τομέα έχουν μειωθεί. Ο Πίνακας 1 παρουσιάζει την κατανομή του ΑΕΠ κατά τομέα το 2008, ενώ ο Πίνακας 2 παρουσιάζει τα μερίδια απασχόλησης κατά τομέα το 2008 για την Κύπρο και την ΕΕ. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, οι τομείς της Διανομής και μεταφορών και των Επιχειρηματικών και άλλων υπηρεσιών συνεισέφεραν από 31,2% του ΑΕΠ το 2008. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, η Κύπρος σε σύγκριση με την ΕΕ έχει χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης στη Μεταποίηση και ψηλότερο στις Υπηρεσίες και ειδικότερα στη Διανομή και μεταφορές και στις Επιχειρηματικές και άλλες υπηρεσίες.

Πίνακας 1: Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν κατά τομέα 2008

Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας	Κύπρος
Πρωτογενής τομέας και βασικές παροχές (A_B_C_E) ¹	4,9%
Μεταποίηση (D)	7,7%
Κατασκευές (F)	8,0%
Διανομή και μεταφορές (G_H_I) ²	31,2%
Επιχειρηματικές και άλλες υπηρεσίες (J_K_O_P_Q) ³	31,2%
Μη εμπορικές υπηρεσίες (L_M_N) ⁴	17,0%
Σύνολο	100,0%

⁽¹⁾ A_B_C_E: Γεωργία, κυνήγι και δασονομία, Αλιεία, Ορυχεία και λατομεία, Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και νερό.

⁽²⁾ G_H_I: Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, Ξενοδοχεία και εστιατόρια, Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.

⁽³⁾ J_K_O_P_Q: Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, Ακίνητη περιουσία και επιχειρηματικές δραστηριότητες, Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών, Ιδιωτικά νοικοκυριά, Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα.

⁽⁴⁾ L_M_N: Δημόσια διοίκηση και άμυνα, Εκπαίδευση, Υγεία και κοινωνική μέριμνα.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Πίνακας 2: Μερίδια απασχόλησης (άτομα) ηλικίας 15+ κατά τομέα 2008 2^ο τρίμηνο

Τομέας Οικονομικής Δραστηριότητας	ΕΕ27	Κύπρος
Πρωτογενής τομέας και βασικές παροχές (A_B_C_E) ¹	5,2%	5,1%
Μεταποίηση (D)	15,5%	9,5%
Κατασκευές (F)	7,3%	11,8%
Διανομή και μεταφορές (G_H_I) ²	22,2%	30,5%
Επιχειρηματικές και άλλες υπηρεσίες (J_K_O_P_Q) ³	17,1%	23,6%
Μη εμπορικές υπηρεσίες (L_M_N) ⁴	21,2%	19,5%
Σύνολο	100,0%	100,0%

(1) A_B_C_E: Γεωργία, κυνήγι και δασονομία, Αλιεία, Ορυχεία και λατομεία, Ηλεκτρισμός, φυσικό αέριο και νερό.

(2) G_H_I: Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, Ξενοδοχεία και εστιατόρια, Μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες.

(3) J_K_O_P_Q: Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, Ακίνητη περιουσία και επιχειρηματικές δραστηριότητες, Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών, Ιδιωτικά νοικοκυριά, Ετερόδοκοι οργανισμοί και όργανα.

(4) L_M_N: Δημόσια διοίκηση και άμυνα, Εκπαίδευση, Υγεία και κοινωνική μέριμνα.

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ)

Το ποσοστό απασχόλησης έχει παρουσιάσει σταθερή αύξηση κατά την περίοδο 2000-2008, με εξαίρεση το 2005 και το 2008. Το συνολικό ποσοστό απασχόλησης, το οποίο ανήλθε σε 70,9% το 2008 συγκρίνεται ευνοϊκά με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (65,4% το 2007). Κατά την περίοδο 2000-2008 το ποσοστό απασχόλησης των ανδρών παρέμεινε σχετικά σταθερό ενώ το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών αυξήθηκε σημαντικά από 53,0% το 2000 σε 62,9% το 2008, ως αποτέλεσμα της υιοθέτησης συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής για αύξηση της συμμετοχής των γυναικών.

Πίνακας 3: Ποσοστά απασχόλησης για τον πληθυσμό ηλικίας 15-64 χρονών

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ανδρες	78,6%	79,4%	78,8%	78,8%	80,0%	79,2%	79,4%	80,0%	79,2%
Γυναίκες	53,0%	57,1%	59,0%	60,2%	59,0%	58,4%	60,3%	62,4%	62,9%
Σύνολο	65,4%	67,9%	68,5%	69,2%	69,1%	68,5%	69,6%	71,0%	70,9%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (ΕΕΔ)

Ο Πίνακας 4 δείχνει τα ποσοστά απασχόλησης κατά ομάδα ηλικίας και επίπεδο εκπαίδευσης. Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα ποσοστά απασχόλησης στην Κύπρο είναι μεγαλύτερα για την ομάδα ηλικίας 25-49 (84,6% το 2008) ενώ τα ποσοστά απασχόλησης αυξάνονται όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης.

Πίνακας 4: Ποσοστά απασχόλησης κατά ομάδα ηλικίας και επίπεδο εκπαίδευσης

	ΕΕ 2007			Κύπρος 2007			Κύπρος 2008		
	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64
Σύνολο	37,4%	80,0%	55,6%	37,4%	84,8%	64,1%	38,0%	84,6%	63,7%
ISCED 0-2	25,3%	67,5%	44,2%	16,1%	74,6%	58,6%	17,2%	72,7%	55,3%
ISCED 3-4	48,9%	81,4%	59,2%	48,5%	84,2%	65,1%	48,9%	84,3%	65,7%
ISCED 5-6	62,0%	89,0%	74,9%	74,9%	90,7%	75,1%	74,5%	90,5%	76,9%
Καμία απάντηση	5,1%	74,6%	6,6%	-	-	-	-	-	-

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Eurostat, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (ΕΕΔ)

Το ποσοστό ανεργίας, 3,9% το 2007, συγκρίνεται ευνοϊκά με το μέσο όρο της ΕΕ (7,1% το 2007). Το ποσοστό ανεργίας στην Κύπρο μειώθηκε ελαφρά (3,7%) το 2008, ενώ είναι ψηλότερο στις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες. Το ποσοστό ανεργίας των νέων κάτω των 25 χρονών έφθασε το 9,0% το 2008 και συγκρίνεται ευνοϊκά με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ (15,4% το 2007).

Πίνακας 4: Ποσοστά ανεργίας

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Σύνολο	5,0%	4,0%	3,3%	4,1%	4,7%	5,3%	4,5%	3,9%	3,7%
Άνδρες	3,2%	2,7%	2,6%	3,8%	3,5%	4,4%	3,9%	3,4%	3,2%
Γυναίκες	7,3%	5,7%	4,2%	4,6%	6,2%	6,5%	5,4%	4,6%	4,2%
<25	10,2%	8,4%	7,9%	8,9%	10,7%	13,9%	10,2%	10,2%	9,0%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (ΕΕΔ)

Ο Πίνακας 6 παρουσιάζει τα ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικίας και επίπεδο εκπαίδευσης στην Κύπρο το 2008. Από τον πίνακα φαίνεται ότι τα ποσοστά ανεργίας είναι ψηλότερα για την ομάδα ηλικίας 15-24 (9,0% το 2008) ενώ τα ποσοστά ανεργίας συνήθως μειώνονται όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης.

Πίνακας 6: Ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικίας και μέγιστο επίπεδο εκπαίδευσης

	ΕΕ 2007			Κύπρος 2007			Κύπρος 2008		
	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64	15-24	25-49	50-64
Σύνολο	15,4%	6,4%	5,5%	10,2%	3,3%	3,3%	9,0%	3,3%	2,9%
ISCED 0-2	19,9%	10,3%	6,9%	12,3%	4,6%	4,1%	9,2%	5,7%	3,7%
ISCED 3-4	13,3%	6,1%	5,8%	9,0%	3,3%	3,0%	8,3%	3,2%	2,4%
ISCED 5-6	11,3%	3,7%	3,2%	10,7%	2,9%	2,3%	10,1%	2,4%	2,4%
Καμία απάντηση	20,1%	-	-	-	-	-	-	-	-

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Eurostat, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (ΕΕΔ)

Οι δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση αυξήθηκαν από 5,6% του ΑΕΠ το 2000 σε 7,4% το 2008.

Πίνακας 7: Δαπάνες για την εκπαίδευση

	2000	2005	2007	2008
Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση (% του προϋπολογισμού)	14,8%	16,0%	16,3%	16,8%
Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση (% στο ΑΕΠ)	5,6%	7,0%	7,0%	7,4%
Συνολικές δαπάνες για την εκπαίδευση (% στο ΑΕΠ)	9,2%	8,8%	8,7%	8,7%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

1.4 ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Το ανθρώπινο δυναμικό της Κύπρου διαθέτει ψηλό μορφωτικό επίπεδο. Υπάρχει ένα κρατικό πανεπιστήμιο που λειτουργεί από το 1992, ενώ δυο άλλα κρατικά πανεπιστήμια, έχουν αρχίσει να λειτουργούν το 2006 και το 2007. Άρχισαν να λειτουργούν τρία ιδιωτικά πανεπιστήμια το 2007 ενώ υπάρχουν επίσης άλλα δημόσια και ιδιωτικά κολέγια / ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 25-64 με τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν 33% το 2007 και αυξήθηκε σε 35% το 2008, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ ήταν μικρότερος κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες (23% το 2007).

Ανάμεσα στον πληθυσμό της Κύπρου επικρατεί μια τάση υπέρ της γενικής μέσης εκπαίδευσης που ακολουθείται από ανώτερη εκπαίδευση. Η οικογένεια διαδραματίζει σημαντική επιρροή στην ενθάρρυνση και υποστήριξη των νέων ατόμων για να συνεχίσουν σε ανώτερη εκπαίδευση. Ένα μεγάλο ποσοστό νέων ατόμων που συνεχίζουν σε ανώτερη εκπαίδευση εγγράφονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο εξωτερικό. Το ψηλό εκπαιδευτικό επίπεδο ενθαρρύνεται επίσης από οικονομικούς λόγους, αφού οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης λαμβάνουν συνήθως μεγαλύτερες απολαβές.

Πίνακας 1: Εκπαιδευτικό επίπεδο ατόμων ηλικίας 25-64 κατά επίπεδο ISCED

	ΕΕ 2007	Κύπρος 2007	Κύπρος 2008
ISCED 0-2	29%	28%	26%
ISCED 3-4	47%	39%	39%
ISCED 5-6	23%	33%	35%
Σύνολο	99%	100%	100%

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ)

Το ποσοστό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο μειώθηκε από 18,5% το 2000 σε 13,2% το 2008. Ο μέσος όρος της ΕΕ ήταν 14,8% το 2007 και ο στόχος της Λισσαβόνας ήταν 10% μέχρι το 2010. Σημειώνεται όμως ότι οι Κύπριοι φοιτητές εξωτερικού

καθώς και οι στρατιώτες ηλικίας 18-20 δεν περιλαμβάνονται στο δείγμα της ΕΕΔ, ενώ περιλαμβάνονται προσωρινοί ξένοι εργάτες κυρίως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Αν ληφθούν υπόψη οι φοιτητές εξωτερικού, οι στρατιώτες και οι ξένοι εργάτες, το υπολογιζόμενο ποσοστό μειώνεται γύρω στο 10%.

Πίνακας 2: Ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 18-24 με ανώτατο εκπαιδευτικό επίπεδο το γυμνάσιο και που τώρα δε φοιτά σε σχολείο

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Πρόωρα αποσυρθέντες από το σχολείο	18,5	17,9	15,9	17,4	20,6	18,1	16,0	12,6	13,2

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (ΕΕΔ - 2^ο τρίμηνο)

Το επίπεδο εκπαίδευσης νέων ατόμων το οποίο εκφράζεται ως το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 20 με 24 χρονών που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον ανώτερη μέση εκπαίδευση, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, ήταν 85,2% το 2008 και είναι ψηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ που ήταν 78,1% το 2007. Το ποσοστό αυτό ήταν ψηλότερο στις γυναίκες σε σύγκριση με τους άνδρες (89,5% σε σύγκριση με 80,1% αντίστοιχα).

Πίνακας 3: Εκπαιδευτικό επίπεδο νέων ατόμων (ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 20 με 24 χρονών που έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον ανώτερη μέση εκπαίδευση)

	ΕΕ 2007	Κύπρος 2007	Κύπρος 2008
Ανδρας	75,5%	79,8%	80,1%
Γυναίκα	80,8%	91,0%	89,5%
Σύνολο	78,1%	85,8%	85,2%

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ)

Ο Πίνακας 4 παρουσιάζει τον αριθμό αποφοίτων στο επίπεδο ISCED 3-6 κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλο. Ο αριθμός των αποφοίτων στο ISCED 3 (ανώτερη μέση επαγγελματική εκπαίδευση) έχει μειωθεί από 1.337 το 2002 σε 1.210 το 2006, ενώ ο αριθμός αποφοίτων στο ISCED 5-6 (τριτοβάθμια εκπαίδευση) έχει αυξηθεί από 3.110 το 2002 σε 3.858 το 2006.

Πίνακας 4: Απόφοιτοι με ISCED 3-6 κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλο

	2002			2004			2006		
	ISCED 3νρν	ISCED 4νρν	ISCED 5-6	ISCED 3νρν	ISCED 4νρν	ISCED 5-6	ISCED 3νρν	ISCED 4νρν	ISCED 5-6
Ανδρας	1.128	-	1.410	969	:	1.428	978	:	1.485
Γυναίκα	209	-	1.700	230	:	2.119	232	:	2.373
Σύνολο	1.337	-	3.110	1.199	:	3.547	1.210	:	3.858

ISCED 3 νρν: Ανώτερη μέση επαγγελματική εκπαίδευση

ISCED 4 νρν: Μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Eurostat

Σύμφωνα με την ΕΕΔ, το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 25-64 χρονών που συμμετείχαν σε εκπαίδευση και κατάρτιση κατά τη διάρκεια των τεσσάρων εβδομάδων πριν την έρευνα ήταν 9,5% το 2008, σε σύγκριση με 8,4% το 2007 (μικρότερο ποσοστό από αυτό της ΕΕ που ήταν 9,5% το 2007). Όπως φαίνεται στον Πίνακα 5 η συμμετοχή των γυναικών ήταν αρκετά ψηλότερη από αυτή των ανδρών (10,2% σε σύγκριση με 8,8% το 2008).

Πίνακας 5: Δια βίου μάθηση (συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαίδευση και κατάρτιση) – ποσοστό πληθυσμού ηλικίας 25-64 που συμμετείχαν σε εκπαίδευση και κατάρτιση κατά τη διάρκεια των τεσσάρων εβδομάδων πριν την έρευνα

	ΕΕ 2007	Κύπρος 2007	Κύπρος 2008
Άνδρας	8,6%	8,1%	8,8%
Γυναίκα	10,3%	8,6%	10,2%
Σύνολο	9,5%	8,4%	9,5%

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ)

Τέλος, σύμφωνα με το Ίδρυμα Διαχείρισης Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης, 303 άτομα συμμετείχαν κατά το 2008 σε προγράμματα κινητικότητας του Λεονάρντο ντα Βίντσι.

1.5 ΟΡΙΣΜΟΙ

Δεν υπάρχουν νομικοί ορισμοί της εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο και στις περισσότερες περιπτώσεις δεν προσδιορίζονται με σαφήνεια. Έτσι, οι όροι που χρησιμοποιούνται δε διαφέρουν από τους Ευρωπαϊκούς ή διεθνείς ορισμούς.

Στην περίπτωση του Συστήματος Μαθητείας, Ο «Περί Μαθητευομένων Νόμος του 1966» (Αρ. 13/66) διέπει τη λειτουργία του Συστήματος Μαθητείας. Ειδικότερα, ο νόμος αναφέρεται στην κατάρτιση ατόμων ηλικίας 14 χρονών και άνω καθώς εργάζονται και ορίζει ότι το Συμβούλιο Μαθητείας έχει την ευθύνη για την εποπτεία του Συστήματος Μαθητείας.

Όσον αφορά την επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση, αυτή προσδιορίζεται με σαφήνεια μόνο στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο, καθώς παρέχεται στις Τεχνικές Σχολές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ – ΣΤΟΧΟΙ, ΠΛΑΙΣΙΟ, ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ, ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

2.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

2.1.1 Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης

Η προώθηση της πρόσβασης στη δια βίου μάθηση σε όλους, περιλαμβανομένης της πρόσβασης σε εκπαίδευση καθώς και η προώθηση της ένταξης / επανένταξης στην αγορά εργασίας αποτελεί στρατηγικό στόχο. Η Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης για το 2007-2013 περιέχει πολλές προτεραιότητες πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Η Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης έχει τέσσερις άξονες προτεραιότητας:

- Προώθηση πρόσβασης όλων στη δια βίου μάθηση.
- Ενίσχυση των υποδομών και συστημάτων δια βίου μάθησης.
- Προώθηση έρευνας και ανάπτυξης για στήριξη της δια βίου μάθησης.
- Αποτελεσματική διακυβέρνηση της δια βίου μάθησης.

Οι κυριότερες δράσεις για να επιτευχθούν οι στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής δια Βίου Μάθησης περιλαμβάνουν, ανάμεσα σε άλλα, την παροχή δια βίου καθοδήγησης και συμβουλευτικών υπηρεσιών, την ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και την προώθηση των δράσεων που αναλύονται στην Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση, οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση όπως η δημιουργία νέων διόδων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και η διευκόλυνση της οριζόντιας και κάθετης διακίνησης στην εκπαίδευση.

Για την παρακολούθηση, το συντονισμό και την προώθηση όλων των αναγκαίων δράσεων για την υλοποίηση της στρατηγικής, καθώς και την ετοιμασία Ετήσιας Έκθεσης Προόδου, συστάθηκε Εθνική Επιτροπή δια Βίου Μάθησης και Τεχνική Επιτροπή. Τα μέτρα δια βίου μάθησης υλοποιούνται από διάφορες αρμόδιες αρχές.

2.1.2 Ανάπτυξη πολιτικής στους κυριότερους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης Εθνικής Στρατηγικής δια Βίου Μάθησης στην Κύπρο ήταν μια από τις κυριότερες εξελίξεις προς την εφαρμογή αλλαγών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Μια κύρια πρόκληση που περιλαμβάνεται στη στρατηγική δια βίου μάθησης είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας στα συστήματα διακυβέρνησης με την ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Για την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα δια Βίου Μάθησης, έχει ιδρυθεί το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση, η κυριότερη αλλαγή στις διευθετήσεις χρηματοδότησης για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση αφορά τη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) η οποία συμπληρώνει τη χρηματοδότηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από δημόσιους πόρους, τους πόρους από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και τη χρηματοδότηση από τις επιχειρήσεις.

Ένας από τους κυριότερους στόχους της Υπηρεσίας Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), είναι το θέμα της διά βίου καθοδήγησης το οποίο προωθείται επίσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτικής δια Βίου Καθοδήγησης (European Lifelong Guidance Policy Network, ELGPN), όπου η Κύπρος συμμετέχει ως μέλος. Η ΥΣΕΑ έχει ήδη ορίσει τους τομείς προτεραιότητας με στόχο την καλύτερη προώθηση του στόχου της διά βίου καθοδήγησης. Ειδικότερα, η ΥΣΕΑ έχει εισηγηθεί τη λειτουργία περιφερειακών Κέντρων Καθοδήγησης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, τα οποία θα λειτουργούν σε βολικό ωράριο για το κοινό.

Η κυβέρνηση προωθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις που επικεντρώνονται στην αναδιοργάνωση και ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης στα πλαίσια της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης. Μετά από δημόσιο διάλογο, με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, διάφορες ομάδες έχουν ετοιμάσει εισηγήσεις για συγκεκριμένα μέτρα που θα εφαρμοστούν. Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση επιτροπών που ασχολούνται με διάφορα θέματα σχετικά με το Εκπαιδευτικό Σύστημα.

Προωθείται μια προσπάθεια αναβάθμισης του Συστήματος Μαθητείας (ΣΜ) και εγκαθίδρυσης της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας, με στόχο την αύξηση της ελκυστικότητας του συστήματος.

Οι συστηματικές προβλέψεις αναγκών σε δεξιότητες είναι ένα θέμα πολιτικής που κατέχει εξέχουσα θέση στα εθνικά προγραμματικά έγγραφα και θεωρείται προτεραιότητα στην Κύπρο. Ο κύριος μηχανισμός για τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες δημιουργήθηκε και λειτουργεί από την ΑνΑΔ με την ανάλυση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας. Οι προβλέψεις απασχόλησης καλύπτουν περίοδο δέκα χρόνων και περιλαμβάνουν όλο το φάσμα της αγοράς εργασίας της Κύπρου. Οι προβλέψεις απασχόλησης καλύπτουν μεγάλο επίπεδο ανάλυσης, παρέχοντας προβλέψεις για 43 επιλεγμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας και περίπου 200 επιλεγμένα επαγγέλματα.

Στην Κύπρο δεν έχουν ακόμη καθιερωθεί το πλαίσιο και οι οργανισμοί για πιστοποίηση της μη κανονικής και άτυπης μάθησης. Εντούτοις, έχουν γίνει διάφορες προσπάθειες προς τη γενική αυτή κατεύθυνση. Οι κυριότερες πρωτοβουλίες προς τη γενική κατεύθυνση αναγνώρισης και πιστοποίησης της μη κανονικής και άτυπης μάθησης είναι:

- Το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) ορίστηκε ως το Εθνικό Κέντρο Europass.
- Η ΑνΑΔ έχει την ευθύνη για την ίδρυση και λειτουργία του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων.
- Η Κύπρος στηρίζει την πρωτοβουλία για καθιέρωση Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων και επίσης έχει συστήσει εθνική επιτροπή για την εγκαθίδρυση Εθνικού Πλαισίου Προσόντων.

2.1.3 Τρέχουσες συζητήσεις

Η κυβέρνηση προωθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα στα πλαίσια της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης. Διεξάγεται δημόσιος διάλογος, ο οποίος άρχισε το 2005

και διάφορες ομάδες εργασίας, όπου εκπροσωπούνται όλοι οι κυριότεροι φορείς, έχουν ετοιμάσει προτάσεις σχετικά με συγκεκριμένα μέτρα που θα εφαρμοστούν. Το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση επιτροπών που ασχολούνται με διάφορα θέματα σχετικά με το Εκπαιδευτικό Σύστημα και προωθούν προτεραιότητες όπως:

- Ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση νεοπροσληφθέντων εκπαιδευτικών.
- Ίδρυση Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης.
- Επέκταση και βελτίωση των Ζωνών Εκπαιδευτικών Προτεραιοτήτων.
- Επέκταση των προαιρετικών Ολοήμερων προδημοτικών σχολείων.
- Ίδρυση Ιατρικής Σχολής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Οργάνωση μαθημάτων γλώσσας μικρής διάρκειας για ξένους μαθητές.

2.2 ΟΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Στην Κύπρο μέχρι πρόσφατα υπήρχε σχετικά περιορισμένη εφαρμογή πλαισίων και μηχανισμών σε σχέση με τη συγκρισιμότητα, μεταφορά και συσσώρευση προσόντων. Η Κύπρος έχει δεσμευτεί για εισαγωγή σχετικών εργαλείων της ΕΕ στο εθνικό σκηνικό.

Διασφάλιση ποιότητας και διαδικασία μεταφοράς και συσσώρευσης αποτελεσμάτων μάθησης

Προς το παρόν, δεν υπάρχουν διαδικασίες ή εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την αναγνώριση της προηγούμενης μάθησης, περιλαμβανομένης της μη κανονικής και άτυπης μάθησης. Μεμονωμένα ιδρύματα κατανέμουν κατά την κρίση τους αριθμό πιστωτικών μονάδων για προηγούμενη μάθηση όταν αξιολογούν τα κριτήρια ένταξης ή μεταφοράς.

Το Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ) που είναι ανεξάρτητο σώμα, είναι η αρμόδια αρχή υπεύθυνη για την αναγνώριση των τίτλων ή πτυχίων που απονεμήθηκαν από ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης τα οποία είναι αναγνωρισμένα από τη χώρα που λειτουργούν. Μια πρόσφατη τροποποίηση της νομοθεσίας του ΚΥΣΑΤΣ παρέχει στο Συμβούλιο τη διακριτική εξουσία να αναγνωρίζει τη μεταφορά πιστωτικών μονάδων που βασίζονται σε προηγούμενη εργασιακή πείρα ως μέρος ενός τίτλου ή πτυχίου. Το γενικότερο θέμα αναγνώρισης της προηγούμενης μάθησης εγέρθηκε στο πλαίσιο των συζητήσεων μεταξύ διαφόρων δημοσίων και ιδιωτικών φορέων για την ανάπτυξη Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Εντούτοις, έχει γίνει κάποια πρόοδος με πρωτοβουλία των ιδρυμάτων. Για παράδειγμα, το Κέντρο Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης που λειτουργεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ) παρέχει πιστωτικές μονάδες στις ενότητες ορισμένων προγραμμάτων δια βίου μάθησης.

Το Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΕΚΑΠ) είναι ανεξάρτητο σώμα που συμβουλεύει τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού για ζητήματα σχετικά με την ίδρυση, έλεγχο και λειτουργία ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο. Απαρτίζεται από επτά ανώτερους ακαδημαϊκούς, διεθνούς κύρους, που διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο μετά από εισήγηση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού. Είναι διεθνώς αναγνωρισμένο και είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Διασφάλισης Ποιότητας (European Network of Quality Association, ENQA), του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (European University Association, EUA) και του Διεθνούς Συνδέσμου Διασφάλισης Ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (International Quality Assurance Agency in Higher Education, INQAAHE).

Έχει προωθηθεί πρόταση σε σχέση με τη δημιουργία του Κυπριακού Φορέα Διασφάλισης και Πιστοποίησης Ποιότητας Εκπαίδευσης (ΚΥΦΔΠΠΕ) ο οποίος θα έχει την ευθύνη για την εξωτερική αξιολόγηση όλων των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο ΚΥΦΔΠΠΕ θα αντικαταστήσει τους υφιστάμενους ξεχωριστούς φορείς αξιολόγησης και πιστοποίησης, με την ενοποίηση των αρμοδιοτήτων τους σε ένα μοναδικό φορέα. Ο στόχος είναι η εξάλειψη των αδυναμιών του υφιστάμενου συστήματος, όπως η επικάλυψη και αντιφατικές αποφάσεις και η επέκταση των αρμοδιοτήτων με σκοπό να καλύψει, εκτός από τις ιδιωτικές σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και τις δημόσιες, καθώς και να καλύψει τόσο τη θεσμική όσο και την εσωτερική αξιολόγηση και πιστοποίηση, πρόσθετα με το πρόγραμμα διασφάλισης ποιότητας που διεξάγεται με το υφιστάμενο σύστημα. Ο ΚΥΦΔΠΠΕ θα ενσωματώσει επίσης τις λειτουργίες που διεξάγονται από το ΚΥΣΑΤΣ.

Εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων και του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων

Μετά από συζητήσεις μεταξύ κυβερνητικών τμημάτων τον Οκτώβριο του 2005, στην Κύπρο έχει αρχίσει διάλογος ανάμεσα σε πολλούς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς στον τομέα της μάθησης, περιλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων. Η πρωτοβουλία παρουσιάστηκε, αναλύθηκε και συζητήθηκε στις αρχές Ιανουαρίου 2006 και ζητήθηκε από όλους τους συμμετέχοντες να ετοιμάσουν και να υποβάλουν τις προτάσεις τους, στη βάση των οποίων η Κύπρος διαμόρφωσε και υπέβαλε τις απόψεις της στην ΕΕ, συνεισφέροντας έτσι στη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Το Φεβρουάριο 2008 υιοθετήθηκε το επίσημο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων.

Ταυτόχρονα, οι ίδιοι φορείς στην Κύπρο άρχισαν συζήτηση και διάλογο για την ανάπτυξη Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα πρόταση για πολιτική απόφαση σε σχέση με τη δημιουργία Εθνικού Πλαισίου Προσόντων στην Κύπρο. Η ανάπτυξη Εθνικού Πλαισίου Προσόντων για προώθηση της αναγνώρισης των ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στην Κύπρο αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σύσταση εθνικής επιτροπής υψηλού επιπέδου από το Υπουργικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τους Γενικούς Διευθυντές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), με σκοπό να διαμορφώσει το γενικό πλαίσιο και τις πολιτικές για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Για το σκοπό αυτό έχει συσταθεί επιτροπή εργασίας.

Η ανάπτυξη ολοκληρωμένου Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων το οποίο θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος του μελλοντικού Εθνικού Πλαισίου Προσόντων είναι στόχος υψηλής προτεραιότητας για την Κύπρο. Το Σύστημα εγκαθιδρύεται και εφαρμόζεται σε δυο φάσεις. Κατά την 1η φάση, η οποία καλύπτει την περίοδο 2006-2008, έχουν αναπτυχθεί 5 Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων στο επίπεδο 2 στους τομείς των Ξενοδοχείων και Εστιατορίων, Κατασκευών και Λιανικού Εμπορίου για τα επαγγέλματα τραπεζοκόμου, μάγειρα, υπαλλήλου υποδοχής, οικοδόμου και πωλητή. Παρέχεται πρόσβαση μόνο σε εργαζομένους.

Κατά τη 2η φάση, η οποία καλύπτει την περίοδο 2007-2013, αναμένεται να αναπτυχθούν 72 νέα πρότυπα σε επαγγέλματα προτεραιότητας σε διάφορα επίπεδα και αναμένεται να παρέχονται ευκαιρίες πρόσβασης σε εργαζομένους, ανέργους και αδρανείς. Τα πρότυπα που

θα αναπτυχθούν θα καλύψουν ένα ευρύτερο φάσμα επαγγελμάτων στους οικονομικούς τομείς Λιανικού και Χονδρικού Εμπορίου, Επιδιόρθωσης Αυτοκινήτων, Ξενοδοχειακής και Επισιτιστικής Βιομηχανίας, Οικοδομικής Βιομηχανίας, Μεταποίησης, Συστημάτων και Δικτύων Επικοινωνίας / Ηλεκτρονικών Υπολογιστών, Κομμωτικής Τέχνης, καθώς και του Εκπαιδευτή Επαγγελματικής Κατάρτισης. Πρόσθετα, θα εξεταστεί το θέμα ενσωμάτωσης των κλάδων / ειδικοτήτων των Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών, του Συστήματος Μαθητείας καθώς και άλλων προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Με αυτό τον τρόπο αναμένεται να γεφυρώσει τα διάφορα προσόντα που αποκτούνται μέσα από την κανονική, μη κανονική και άτυπη μάθηση και να ενδυναμώσει τους δεσμούς μεταξύ αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η δεύτερη φάση του Συστήματος Επαγγελματικών Προσόντων συμπεριλαμβάνεται στα έργα που θα συγχρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) κατά την περίοδο 2007-2013.

Όσον αφορά τα ρυθμιζόμενα επαγγέλματα, η Κύπρος βρίσκεται στα τελευταία στάδια πλήρους εφαρμογής της Νέας Οδηγίας 2005/36/ΕΕ στην εθνική νομοθεσία με την εισαγωγή οκτώ διαφορετικών οδηγιών, μια για το Γενικό Σύστημα αναγνώρισης των ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων και επτά άλλων οδηγιών για τα επτά τομεακά επαγγέλματα (νοσοκόμου υπεύθυνου για γενική περίθαλψη, οδοντίατρο, κτηνίατρο, μαίας / μαιευτή, αρχιτέκτονα, φαρμακοποιού και ιατρού).

Το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων αποτελεί μέρος του ευρύτερου έργου για την ανάπτυξη Ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και συνιστά ένα από τα επιχειρησιακά εργαλεία. Από αυτή την άποψη, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων συμπληρώνει το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ετοιμάσει ένα έγγραφο που αποτελεί βάση για διαβούλευση, το οποίο απευθυνόταν κυρίως σε αρμόδιους διαμόρφωσης πολιτικής, κοινωνικούς εταίρους, φορείς και εμπειρογνώμονες στα συστήματα προσόντων και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη. Όπως είχε αποφασιστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΥΠΠ στην Κύπρο άρχισε διαβουλεύσεις με όλους τους φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και υπέβαλε στην ΕΕ τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων αυτών. Με βάση τη σχέση μεταξύ του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων και του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, η υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων θα διευκολύνει την εγκαθίδρυση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων και αντίστροφα. Η Κύπρος δεν έχει το δικό της Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων. Η εγκαθίδρυση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων περιλαμβάνει πολλές προϋποθέσεις όπως αλλαγές στη νομοθεσία, οι οποίες επηρεάζουν την εργασιακή και κοινωνική ζωή στην Κύπρο. Επιπλέον, η πιστοποίηση και αναγνώριση της μη-κανονικής και άτυπης μάθησης, που συνιστά στοιχείο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων, δεν αποτελεί κύρια προτεραιότητα στην Κύπρο. Εντούτοις, η Κύπρος θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις εξελίξεις που αφορούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε εθνικό επίπεδο των κρατών μελών.

Γεωγραφική κινητικότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Το Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (ΚΕΠΑ), τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ορίστηκε ως το Εθνικό Κέντρο Europass και:

- Έχει την ευθύνη για το συντονισμό, τη διαχείριση και προώθηση των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το Europass και τα διάφορα έγγραφα του.

- Παρέχει πληροφορίες σε άτομα, παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύμβουλους επαγγελματικού προσανατολισμού, εργοδότες και όσους χρειάζονται πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με το Europass και τα έγγραφα του.
- Διασφαλίζει συνεργασία με άλλους σχετικούς οργανισμούς που λειτουργούν στους ίδιους τομείς όπως κινητικότητα και διαφάνεια προσόντων.

Το Εθνικό Κέντρο Europass της Κύπρου έχει δημιουργήσει ιστοσελίδα με περισσότερες πληροφορίες σε έγγραφα του Europass και το ρόλο του Εθνικού Κέντρο Europass της Κύπρου (www.kepa.gov.cy/Europass). Η νέα ιστοσελίδα αναθεωρείται συνεχώς με σχετικά άρθρα, συνδέσεις, εκδηλώσεις, εκδόσεις και ανακοινώσεις.

Το Εθνικό Κέντρο Europass της Κύπρου σε συνεργασία με το Ίδρυμα για τη Διαχείριση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης στην Κύπρο ενθαρρύνει όλους τους οργανισμούς που συμμετέχουν σε προγράμματα κινητικότητας για να εκδίδουν έγγραφα κινητικότητας Europass και κατά τη διάρκεια του 2008 εκδόθηκαν 215 έγγραφα.

Πρόσθετα, το 2008, το Εθνικό Κέντρο Europass της Κύπρου κατάφερε να έρθει σε επαφή με όλους τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς, τόσο ιδιωτικούς όσο και δημόσιους, με σκοπό να προωθήσουν τα έγγραφα Europass και να τα καταστήσει προσβάσιμα σε όλους τους πολίτες. Περίπου το 75% των ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αυτόματα εκδίδουν Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού Europass στους αποφοίτους. Πρόσθετα, το Συμπλήρωμα Πιστοποιητικού Europass δόθηκε σε όλους τους αποφοίτους των Τεχνικών Σχολών του 2008.

Η εισαγωγή Ευρωπαϊκών εργαλείων αναμένεται να διευκολύνει τη γεωγραφική κινητικότητα στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ενώ η συμμετοχή της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα δια Βίου Μάθησης βοηθά στη δημιουργία κουλτούρας διακρατικής κινητικότητας. Για τη συμμετοχή των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Πρόγραμμα, έχει συσταθεί το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης. Σύμφωνα με το Ίδρυμα, κατά τη διάρκεια του 2008 303 άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα κινητικότητας Λεονάρντο ντα Βίντσι.

2.3 ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

2.3.1 Οι αναμενόμενες επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Η οικονομία της Κύπρου συνέχισε να αναπτύσσεται, παρόλο το αρνητικό εξωτερικό περιβάλλον. Εντούτοις, ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης αναμένεται να μειωθεί σημαντικά ως επακόλουθο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Δεν υπάρχουν ακόμα ενδείξεις ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει την προθυμία των επιχειρήσεων για παροχή ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης για τους εκπαιδευόμενους στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Εντούτοις, τα μέτρα που έχουν ληφθεί, εκτός από το ότι αποτρέπουν την ανεργία, θα υποκινήσουν ευκαιρίες ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης σε εργαζομένους έτσι ώστε να βοηθήσουν στη βελτίωση του επιπέδου επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχεται στην Κύπρο.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο αναμένεται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στην αγορά

εργασίας. Προς το σκοπό αυτό και για να ανταποκριθεί κατά τρόπο ευέλικτο και αποτελεσματικό στην κρίση προωθεί ειδικά μέτρα τα οποία περιγράφονται στο 2.3.2.

2.3.2 Μέτρα που ήδη λήφθηκαν ή αναμένεται να ληφθούν ως ανταπόκριση στην κρίση

Ενόψει της εντεινόμενης παγκόσμιας οικονομικής επιβράδυνσης και με στόχο την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων της στην αγορά εργασίας της Κύπρου, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), έθεσε σε εφαρμογή Ειδικό Σχέδιο Πρόληψης - Σχέδιο Δράσης, που περιλαμβάνει κυρίως τις ακόλουθες δράσεις:

- Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης για εργοδοτούμενους επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο απόλυσης, με στόχο την πρόληψη της ανεργίας, με παράλληλη προώθηση της απόκτησης επαγγελματικών προσόντων.
- Προγράμματα κατάρτισης για αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ανέργων σύμφωνα με τις ανάγκες που παρατηρούνται στην αγορά εργασίας και βελτίωση της απασχολησιμότητας τους.
- Ταχύρρυθμα προγράμματα αρχικής κατάρτισης ανέργων και νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας.
- Τοποθέτηση σε επιχειρήσεις και κατάρτιση των ανέργων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι δράσεις αυτές υποστηρίζονται με στοχευμένες ενέργειες προβολής και δημοσιότητας με αξιοποίηση όλων των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Περιγραφή των τεσσάρων αυτών μέτρων παρέχεται πιο κάτω.

Η ΑνΑΔ θα συνεχίσει τη στενή συνεργασία της με το ΥΕΚΑ και μέσα από τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας θα ανταποκρίνεται με ευελιξία και αμεσότητα στις αναδυόμενες ανάγκες, με ιδιαίτερη έμφαση στην καταπολέμηση της ανεργίας.

Δράση 1 (Προληπτική Δράση): Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης

Με τη δράση αυτή η ΑνΑΔ βοηθά τους εργοδότες να διατηρούν το προσωπικό τους αντί να προβούν σε απολύσεις, με την αξιοποίηση του χρόνου αδράνειας του προσωπικού σε κατάρτιση. Συγκεκριμένα, η ΑνΑΔ βοηθά τους εργοδότες να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν προγράμματα κατάρτισης που να ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες τους και να επιχορηγούν τα επιλέξιμα κόστη, περιλαμβανομένων των μισθών των συμμετεχόντων για τη διάρκεια της κατάρτισης.

Η προώθηση αυτών των μονοεπιχειρησιακών προγραμμάτων έχει προσαρμοστεί κατάλληλα ώστε να επικεντρώνονται σε τομείς της οικονομίας που επηρεάζονται περισσότερο από την οικονομική ύφεση και όπου υπάρχει πιθανότητα απολύσεων των εργαζομένων. Τέτοιοι τομείς είναι η Ξενοδοχειακή και Επισιτιστική Βιομηχανία, το Λιανικό Εμπόριο και οι Κατασκευές. Η ΑνΑΔ έχει οργανώσει ενημερωτικά σεμινάρια σε εργοδότες όλων των επαρχιών και έχει πραγματοποιήσει επισκέψεις σε διάφορους εργοδότες για να εξηγήσει πως θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τα προγράμματα κατάρτισης. Επιπλέον, η ΑνΑΔ εξήγησε στους εργοδότες πως μπορούν να συνδέσουν τα προγράμματα κατάρτισης με την

απόκτηση επαγγελματικών προσόντων μέσα από το Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων, το οποίο εφαρμόζει η ΑνΑΔ.

Ως αποτέλεσμα αυτών των προσπαθειών, πολλοί εργοδότες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες που σχετίζονται με τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης, έχουν οργανώσει μονοεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης, τα οποία υποβλήθηκαν στην ΑνΑΔ για έγκριση και επιχορήγηση.

Δράση 2 (Διορθωτική Δράση): Προγράμματα κατάρτισης για αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ανέργων ατόμων

Η ΑνΑΔ, σε σύμπραξη με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ), το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ) και το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ), οργάνωσε επιμορφωτικά προγράμματα σε ανέργους τα οποία εφαρμόζονται από το Μάιο 2009. Τα προγράμματα καλύπτουν σημαντικές οριζόντιες δεξιότητες που θα βοηθήσουν τα άτομα να επανενταχθούν στην απασχόληση. Τα προγράμματα προσφέρονται δωρεάν στους ανέργους. Τέτοια παραδείγματα δεξιοτήτων είναι η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, γλώσσες και θέματα ασφάλειας και υγείας. Πρόσθετα, στο πλαίσιο του μέτρου αυτού, προσφέρονται προγράμματα για εξειδικευμένα τεχνικά θέματα που θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις και δεξιότητες των ανέργων για να μπορούν να απασχοληθούν σε επαγγέλματα με ανάλογες ανάγκες (παραδείγματα είναι προγράμματα κατάρτισης για συντήρηση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων ξενοδοχείων, εξειδικευμένη συγκόλληση μετάλλων και εξειδικευμένες κουζίνες). Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων καταβάλλεται επίδομα κατάρτισης στους συμμετέχοντες από την ΑνΑΔ.

Ως αποτέλεσμα των προσπαθειών αυτών, κατά την περίοδο Μαΐου-Αυγούστου 2009 υλοποιήθηκαν 41 προγράμματα, για την επιμόρφωση περίπου 630 ανέργων.

Δράση 3 (Διορθωτική Δράση): Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης για νεοεισερχόμενους και άλλους ανέργους

Με τη δράση αυτή η ΑνΑΔ έχει οργανώσει ταχύρρυθμα προγράμματα αρχικής κατάρτισης, τα οποία εφαρμόζονται από το ΚΕΠΑ και το ΑΞΙΚ, με στόχο την παροχή θεωρητικής και πρακτικής κατάρτισης σε επαγγέλματα για τα οποία παρατηρούνται ελλείψεις. Τα προγράμματα αυτά προσφέρονται δωρεάν σε άτομα που επιθυμούν να εργαστούν ως υδραυλικοί, συγκολλητές, τεχνικοί συσκευών ψύξης και κλιματισμού, επιλοιοί / σκαλιστές, ηλεκτρολόγοι κτηρίων, κατασκευαστές αλουμινίου, μάγειροι και τραπεζοκόμοι. Στους συμμετέχοντες καταβάλλεται επίδομα κατάρτισης από την ΑνΑΔ.

Ως αποτέλεσμα της δράσης αυτής, έχουν αρχίσει να υλοποιούνται το Μάιο 2009 πέντε ταχύρρυθμα προγράμματα αρχικής κατάρτισης και άλλα επτά θα υλοποιηθούν κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2009.

Δράση 4 (Διορθωτική Δράση): Τοποθέτηση και κατάρτιση ανέργων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Το σχέδιο στοχεύει στη βελτίωση της οργάνωσης και διεύθυνσής των επιχειρήσεων και οργανισμών μέσα από την στελέχωση και κατάρτιση νέων αποφοίτων πανεπιστημιακής και άλλης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το σχέδιο παρέχει κίνητρα στις επιχειρήσεις για να προσφέρουν θέσεις εργασίας, πρακτική κατάρτιση και εργασιακή πείρα σε αποφοίτους. Η

ΑναΔ καταβάλλει χορήγηση σε εργοδότες για παροχή ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης στους νέους απόφοιτους (διάρκειας 6 ή 12 μηνών). Η πρακτική κατάρτιση αποφοίτων συμπληρώνεται με τη συμμετοχή σε πρόσθετα προγράμματα κατάρτισης που στοχεύουν στην εξειδίκευση και αναβάθμιση των γνώσεων τους.

Δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση για το σχέδιο με την παροχή πληροφοριών σε ανέργους απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και σε εργοδότες για να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησης των ανέργων νέων αποφοίτων.

Τα αποτελέσματα, μέχρι στιγμής, δείχνουν ικανοποιητικό ενδιαφέρον από εργοδότες και νέους ανέργους για συμμετοχή στο σχέδιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΠΑΡΟΧΗ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ

3.1 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Όλες οι δραστηριότητες για παροχή αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης νομιμοποιούνται με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ή με νομοθεσίες οι οποίες θεσπίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Δεν υπάρχουν συλλογικές συμβάσεις για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Οι κύριες νομοθεσίες που διέπουν την παροχή αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αναφέρονται πιο κάτω.

Ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση

Οι νομικές διατάξεις στην εκπαίδευση είναι διεσπαρμένες σε διάφορους νόμους. Οι νόμοι που καλύπτουν προδημοτική, δημοτική, μέση γενική και ιδρύματα μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι Αρ. 5/71, 56/83, 123/85 και 154 (Ι)/99.

Σύστημα μαθητείας

Ο «Περί Μαθητευομένων Νόμος του 1966» (Αρ. 13/66) διέπει τη λειτουργία του Συστήματος Μαθητείας (ΣΜ). Το Υπουργικό Συμβούλιο με την απόφαση 62.037 το Μάιο 2005, καθόρισε την ευθύνη για το Σύστημα στο Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ).

Μετα-δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Το 1963 έγινε μια ειδική συμφωνία μεταξύ της κυβέρνησης της Κύπρου και του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας, σχετικά με την ίδρυση του ΚΕΠΑ, στοχεύοντας στην παροχή αρχικής και συνεχιζόμενης τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης σε ενήλικες. Το 1974, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να εντάξει το ΚΕΠΑ κάτω από την αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ).

Ο περί Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Νόμος του 1999 (Αρ. 125 (Ι)/99) αντικατέστησε το Νόμο του 1974 περί Αρχής Βιομηχανικής Κατάρτισης, η οποία μετονομάστηκε σε Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Η ΑνΑΔ είναι ημικρατικός οργανισμός με αποστολή τη δημιουργία των προϋποθέσεων για προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι αυτοαπασχολούμενοι εξαιρούνται από τη σφαίρα αρμοδιοτήτων της ΑνΑΔ. Η ΑνΑΔ επιχορηγεί προγράμματα αρχικής κατάρτισης.

Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η ανώτερη εκπαίδευση στην Κύπρο αναπτύχθηκε κυρίως μετά την ανεξαρτησία το 1960. Ο Νόμος 1/1987 αποτέλεσε τη βάση για την ανώτερη μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση, τόσο δημόσια όσο και ιδιωτική. Ο νόμος αντικαταστάθηκε από τους Νόμους 67 (Ι) 1996 μέχρι 1 (Ι) 2004 που διέπουν την ίδρυση, έλεγχο και λειτουργία των Ιδρυμάτων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μη πανεπιστημιακής, τόσο των δημόσιων όσο και ιδιωτικών.

Έχουν ιδρυθεί δύο άλλα κρατικά πανεπιστήμια, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚυ) με το νόμο 234 (Ι)/2002 και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου, ΤΕΠΑΚ με το νόμο Αρ. 198 (Ι)/2003.

Έχουν ιδρυθεί ιδιωτικά πανεπιστήμια μέσω του Νόμου Αρ. 109 (Ι)/2005. Το Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης (ΣΕΚΑΠ) είναι το σώμα πιστοποίησης, του οποίου οι εξουσίες πηγάζουν από το Νόμο Αρ. 67 (Ι)/96.

3.2 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Κεντρικής Κυβέρνησης και των Κοινωνικών Εταίρων στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση περιγράφεται πιο κάτω. Σημειώνεται ότι η περιφερειακή / τοπική κυβέρνηση δε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Ρόλος Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο ρόλος που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην ανάπτυξη πολιτικής αφορά τον καθορισμό σχετικών κατευθυντήριων γραμμών και πολιτικών προτεραιοτήτων. Η Κύπρος έχει ετοιμάσει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, όπως προδιαγράφηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώστε να προωθήσει τους στόχους που τέθηκαν στη Στρατηγική της Λισσαβόνας.

Πρόσθετα, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία χρηματοδοτούν δράσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση και εργασία. Το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 (ΕΣΠΑ) παρουσιάζει το πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής για την αξιοποίηση των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής.

Για τη συμμετοχή των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης για την περίοδο 2007-2013, έχει συσταθεί από την κυβέρνηση το νέο ανεξάρτητο Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης, με την απόφαση 64.892/2007. Το Ίδρυμα διαχειρίζεται Διοικητικό Συμβούλιο με τριμερή χαρακτήρα που απαρτίζεται από εννιά μέλη τα οποία υπηρετούν τετραετή θητεία και διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

Ρόλος Κυβερνητικών φορέων

Η κυβέρνηση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην προώθηση και παροχή αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το Γραφείο Προγραμματισμού (ΓΠ), μια ξεχωριστή διεύθυνση με αρμόδια αρχή τον Υπουργό Οικονομικών, είναι ένα επιτελικό γραφείο συντονισμού και διαμόρφωσης πολιτικής υπεύθυνο για το γενικό προγραμματισμό για την εκπαίδευση. Όλες οι προτάσεις για μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση πρέπει να επικυρωθούν από το ΓΠ προτού εξεταστούν για έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Οι κύριοι φορείς υπεύθυνοι για τη διαμόρφωση και εφαρμογή πολιτικής για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το ΥΠΠ έχει τη γενική ευθύνη για την τήρηση των εκπαιδευτικών νόμων, την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής και τη διοίκηση της εκπαίδευσης. Το ΥΠΠ συμβουλευεται για θέματα πολιτικής το Εκπαιδευτικό Συμβούλιο, ένα ευρέως αντιπροσωπευτικό σώμα. Παράλληλα, όλα τα ιδιωτικά ιδρύματα τα οποία προσφέρουν απολυτήριο ή κάποιο άλλο πιστοποιητικό ή δίπλωμα είναι εγγεγραμμένα και εγκεκριμένα από το ΥΠΠ.

Υπάρχουν άλλα υπουργεία ή τμήματα, τα οποία είναι ενεργά στην παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης. Το ΥΕΚΑ, έχει τη συνολική ευθύνη για την εργασιακή και κοινωνική πολιτική περιλαμβανομένης της κατάρτισης και ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και έχει αναλάβει πρωτοβουλίες να ιδρύσει ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ένας μικρός αριθμός ιδρυμάτων επαγγελματικής και μετα-δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υπάγονται σε διαφορετικά υπουργεία. Κατάλογος των υπουργείων αυτών παρέχεται στο υποκεφάλαιο 4.7.

Πρόσθετα, η ΑνΑΔ είναι ημικρατικός οργανισμός με αποστολή τη δημιουργία των προϋποθέσεων για προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού. Η ΑνΑΔ αναφέρεται στην κυβέρνηση μέσω του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η ΑνΑΔ δεν είναι παροχέας κατάρτισης αλλά εγκρίνει και επιχορηγεί προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα.

Ρόλος Κοινωνικών Εταίρων

Στην Κύπρο υπάρχει μια μακρά παράδοση τριμερών διαβουλεύσεων (κυβέρνηση, συνδικαλιστικές και εργοδοτικές οργανώσεις) και κοινωνικού διαλόγου. Αυτό απεικονίζεται στην ενεργή συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε διάφορα σώματα και επιτροπές. Η συμμετοχή ποικίλλει από τη διαμόρφωση πολιτικής μέχρι το σχεδιασμό των προγραμμάτων κατάρτισης και του περιεχομένου των προγραμμάτων.

Οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν επίσης υπό συμβουλευτική και καθοδηγητική ιδιότητα στη διαδικασία προγραμματισμού. Πρόσθετα, οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν συνήθως σε Διοικητικά Συμβούλια οργανισμών τα οποία ασχολούνται με θέματα ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος, οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν σε συμβουλευτικές επιτροπές (Συμβουλευτικό Σώμα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ad hoc επιτροπές για τη διαμόρφωση του περιεχομένου των προγραμμάτων).

Πίνακας 1: Οι αρμοδιότητες των Κυβερνητικών Φορέων και των Κοινωνικών Εταίρων στην Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Φορέας	Αρμοδιότητες
Ευρωπαϊκή Ένωση	Καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών και προτεραιοτήτων
Κεντρική Κυβέρνηση:	
Γραφείο Προγραμματισμού	Συντονισμός και διαμόρφωση πολιτικής
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Γενική ευθύνη για την εκπαίδευση
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Εργασιακές σχέσεις και θέματα ανθρώπινου δυναμικού
Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
Κοινωνικοί Εταίροι	Συμμετοχή στην ετοιμασία Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης
	Συμμετοχή στην ετοιμασία: Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 Κοινοτική Πρωτοβουλία “EQUAL”

Κοινωνικοί Εταίροι	Μέλη Διοικητικών Συμβουλίων για: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κέντρο Παραγωγικότητας Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
	Συμβουλευτικές επιτροπές, άλλες επιτροπές, συμβούλια

3.3 ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Όλες οι δραστηριότητες για παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης νομιμοποιούνται με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, ή με νομοθεσίες οι οποίες θεσπίζονται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Σε συγκεκριμένους τομείς η άδεια για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης αναφέρεται στις συλλογικές συμβάσεις. Οι κύριες νομοθεσίες που διέπουν την παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αναφέρονται πιο κάτω.

Οι νόμοι που καλύπτουν προδημοτική, δημοτική, μέση γενική και ιδρύματα μέσης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι Αρ. 5/71, 56/83, 123/85 και 154 (Ι)/99.

Οι νόμοι που διέπουν την παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και ανώτερη εκπαίδευση αναφέρονται στο υποκεφάλαιο 3.1.

Το 1991, το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφαση Αρ. 35.582 αποφάσισε να ιδρύσει την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ) που λειτουργεί υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Οικονομικών (ΥΟ) και προσφέρει προγράμματα ειδικά σχεδιασμένα για δημοσίους υπαλλήλους.

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 11.330 13 α-δ καθορίζει την ίδρυση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΠΙ) που εποπτεύεται από το ΥΠΠ και προσφέρει κατάρτιση σε καθηγητές μέσης εκπαίδευσης.

Συλλογικές Συμβάσεις

Σε συγκεκριμένους τομείς η άδεια για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης αναφέρεται επίσημα στις συλλογικές συμβάσεις. Οι τομείς αυτοί είναι τα Ξενοδοχεία, οι Τράπεζες, η Βιομηχανία ξύλου και προϊόντων ξύλου και οι Ιδιωτικές Κλινικές. Αυτό είναι ένα άλλο μέτρο για εξασφάλιση καθορισμένου επιπέδου εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ακόμη, η εκπαιδευτική άδεια για συνδικαλιστές σχετικά με συνδικαλιστικά θέματα αναφέρεται επίσημα στις συλλογικές συμβάσεις συγκεκριμένων τομέων (Ξενοδοχεία, Παραγωγή Κλωστοϋφαντουργικών ειδών, Υποδηματοποιία, Βιομηχανία Αποσκευών και Τσαντών, Εκδόσεις, Τράπεζες, Βιομηχανία ξύλου και προϊόντων ξύλου, Κατασκευές, Εκτυπώσεις, Ιδιωτικές Κλινικές) και αυτή περιλαμβάνει συμμετοχή σε σχετικά προγράμματα κατάρτισης.

3.4 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Κεντρικής Κυβέρνησης, των Κοινωνικών Εταίρων και του Ιδιωτικού Τομέα στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρουσιάζεται πιο κάτω. Σημειώνεται ότι η τοπική αυτοδιοίκηση δε διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Ρόλος Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο ρόλος που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην ανάπτυξη πολιτικής αφορά τον καθορισμό σχετικών κατευθυντήριων γραμμών και πολιτικών προτεραιοτήτων. Η Κύπρος έχει ετοιμάσει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας, όπως προδιαγράφηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ώστε να προωθήσει τους στόχους που τέθηκαν στη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Η Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης αποτελούσε μια από τις κύριες προτεραιότητες του Κυπριακού Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Πρόσθετα, τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία χρηματοδοτούν δράσεις που σχετίζονται με την εκπαίδευση και εργασία. Τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα για τη Δια Βίου Μάθηση στηρίζουν έργα κινητικότητας και ανάπτυξης στον τομέα επαγγελματικής κατάρτισης.

Ρόλος Κυβερνητικών Φορέων

Ο βασικός φορέας υπεύθυνος για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), η οποία εγκρίνει και επιχορηγεί προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και επιχειρήσεις.

Άλλοι σημαντικοί φορείς είναι:

- Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), που είναι υπεύθυνο για την Εσπερινή Τεχνική Σχολή, τα Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών, τα Επιμορφωτικά Κέντρα και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ).
- Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), που είναι υπεύθυνο για δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για δημόσια ιδρύματα κατάρτισης.
- Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ), το οποίο έχει τη διοικητική ευθύνη για το Δασικό Κολέγιο και οργανώνει σεμινάρια στους γεωργούς.
- Άλλα υπουργεία υπεύθυνα για την κατάρτιση των εργαζομένων σε συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς όπως υγεία, δημόσια διοίκηση και άμυνα.
- Το Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ), το οποίο έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και ανάπτυξη των δημοσίων υπαλλήλων.

Ρόλος των Κοινωνικών Εταίρων

Ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ο ίδιος όπως στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Περισσότερες πληροφορίες για το ρόλο των κοινωνικών εταίρων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχονται στο υποκεφάλαιο 3.2.

Ρόλος του ιδιωτικού τομέα

Εκτός από τους πιο πάνω φορείς της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία ιδιωτικής παροχής συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα ιδιωτικά ιδρύματα προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία από προγράμματα κατάρτισης για ενήλικες, αρκετά από τα οποία δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος αυτής της παροχής ανταποκρίνεται στις ανάγκες τόσο των επιχειρήσεων όσο και των ατόμων, κυρίως εργαζομένων. Οι κυριότεροι παροχείς ιδιωτικής συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι:

- Ιδιωτικά Κολέγια
- Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης
- Συμβουλευτικοί Οίκοι
- Επιχειρήσεις

Πίνακας 1: Οι αρμοδιότητες των Κυβερνητικών Φορέων και των Κοινωνικών Εταίρων στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Φορέας	Αρμοδιότητες
Ευρωπαϊκή Ένωση	Καθορισμός κατευθυντήριων γραμμών και προτεραιοτήτων Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία Ευρωπαϊκά Προγράμματα Δια Βίου Μάθησης
Κεντρική Κυβέρνηση:	
Γραφείο Προγραμματισμού	Συντονισμός και διαμόρφωση πολιτικής
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Γενική ευθύνη για την εκπαίδευση
Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Εργασιακές σχέσεις και θέματα ανθρώπινου δυναμικού
Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού
Κοινωνικοί Εταίροι	Συμμετοχή στην ετοιμασία Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης
	Συμμετοχή στην ετοιμασία: Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 Κοινοτική Πρωτοβουλία “EQUAL”
	Μέλη Διοικητικών Συμβουλίων για: Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού Κέντρο Παραγωγικότητας Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
	Συμβουλευτικές επιτροπές, άλλες επιτροπές, συμβούλια
Ιδιωτικός Τομέας	Παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που απευθύνεται στις ανάγκες επιχειρήσεων και ατόμων

4.1 ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Η υποχρεωτική εκπαίδευση διαρκεί δέκα χρόνια και καλύπτει την προδημοτική εκπαίδευση, τη δημοτική εκπαίδευση (βαθμίδες ένα μέχρι έξι) και την κατώτερη μέση εκπαίδευση στο γυμνάσιο (βαθμίδες επτά μέχρι εννιά). Οι μαθητές γίνονται δεκτοί στην προδημοτική εκπαίδευση από την ηλικία των τεσσάρων χρονών και οκτώ μηνών. Με την ολοκλήρωση της γυμνασιακής εκπαίδευσης, οι μαθητές λαμβάνουν απολυτήριο. Οι περισσότεροι μαθητές στη δημοτική και μέση εκπαίδευση (89,5% το 2007, σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου) επιλέγουν τα δημόσια σχολεία τα οποία δημιουργούνται και χρηματοδοτούνται από την κυβέρνηση. Οι υπόλοιποι φοιτούν σε ιδιωτικά σχολεία, τα οποία είναι κυρίως αυτοχρηματοδοτούμενα.

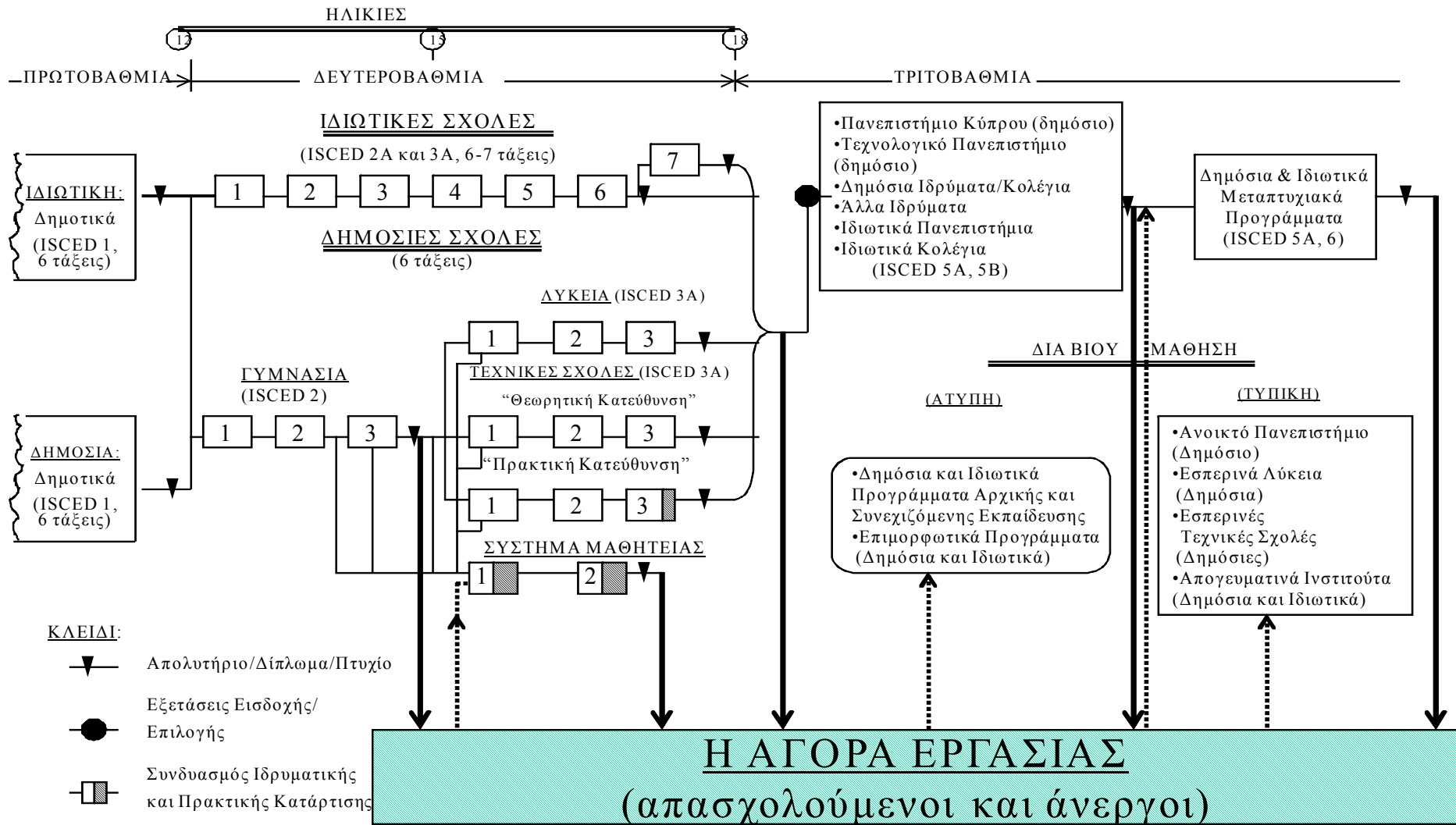
Η ανώτερη μέση εκπαίδευση διαρκεί τρία χρόνια, από τη δέκατη μέχρι τη δωδέκατη βαθμίδα. Υπάρχουν δυο είδη ανώτερης μέσης εκπαίδευσης, το Ενιαίο Λύκειο και οι Τεχνικές Σχολές. Το Ενιαίο Λύκειο παρέχει γενική ανώτερη μέση εκπαίδευση. Το αναλυτικό πρόγραμμα του νέου Ενιαίου Λυκείου στοχεύει στο να παρέχει ευρεία βάση γνώσεων και περισσότερη ευελιξία στην επιλογή μαθημάτων. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο υποκεφάλαιο 4.3. Η ανώτερη μέση εκπαίδευση παρέχεται επίσης στα Εσπερινά Γυμνάσια και στην Εσπερινή Τεχνική Σχολή του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ).

Η Γενική Εκπαίδευση και η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση έχουν πολλούς κοινούς στόχους, αφού έχουν σκοπό την παροχή προς τους μαθητές δυνατοτήτων για να αναπτύξουν ατομικές δεξιότητες, ικανότητες και προσωπικότητα. Στοχεύουν επίσης στο να βοηθήσουν τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και μάθησης για να βελτιώσουν την αυτοπεποίθησή τους και να τους δώσουν τα εφόδια για να ανταποκριθούν με επιτυχία στους διαφορετικούς ρόλους που αναμένεται να διαδραματίσουν στη ζωή.

Η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) έχει ως στόχους τη συμβολή στην επίτευξη των στόχων της κοινωνίας για κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής των μαθητών. Επίσης στοχεύει στην παροχή της δυνατότητας προς την κοινωνία να χρησιμοποιεί τους καρπούς των οικονομικών και επιστημονικών-τεχνολογικών αλλαγών ενώ παράλληλα να παρέχει στους μαθητές καλύτερες ευκαιρίες για κάθετη και οριζόντια διακίνηση ανάμεσα στο ανώτερο μέσο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, επιδιώκει να προσφέρει στέρεη γενική μόρφωση και ευρεία τεχνολογική εκπαίδευση για την ανάπτυξη του ταλέντου, των ενδιαφερόντων, των γνώσεων και των δεξιοτήτων των μαθητών και τέλος να προσφέρει ευκαιρίες για την προαγωγή της κατανόησης των τεχνολογικών διαστάσεων του σύγχρονου πολιτισμού και των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

Με τη συμπλήρωση της ανώτερης μέσης εκπαίδευσης όλοι οι μαθητές λαμβάνουν απολυτήριο, μετά τις Παγκύπριες Εξετάσεις. Ο σκοπός των Παγκύπριων Εξετάσεων είναι διπλός: η απόκτηση απολυτηρίου και η δυνατότητα για ένταξη σε δημόσια ιδρύματα ανώτερης εκπαίδευσης στην Κύπρο και στην Ελλάδα, με βάση το μέσο όρο βαθμολογίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΥΠΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΤΥΠΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Σημείωση: Τα περισσότερα προγράμματα Αρχικής και Συνεχιζόμενης Κατάρτισης επιχορηγούνται από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού.

Ο αντίστοιχος επιθεωρητής κάθε κλάδου είναι υπεύθυνος για τη σωστή εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επομένως ο κάθε επιθεωρητής εποπτεύει την εργασία των εκπαιδευτών και εξασφαλίζει ότι το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτεται επαρκώς, μέσα από τη χρήση αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας. Επιπλέον, η συνεχής αξιολόγηση της προόδου των μαθητών, καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους καθώς και των τελικών εξετάσεων, είναι ένα μέσο για τους επιθεωρητές για να αξιολογήσουν το αποτέλεσμα του έργου των εκπαιδευτών. Επίσης, οι επιθεωρητές του κάθε κλάδου είναι υπεύθυνοι να διασφαλίσουν ότι η υποδομή των Τεχνικών Σχολών χρησιμοποιείται με τον καλύτερο και αποτελεσματικότερο τρόπο.

Μέτρα που έχουν ληφθεί για να καταστήσουν τη ΜΤΕΕ περισσότερο ελκυστική στους μαθητές και επομένως να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή είναι η λειτουργία της Εσπερινής Τεχνικής Σχολής το 1999, η εισαγωγή νέων ειδικοτήτων η οποία είναι μια από τις κυριότερες καινοτομίες που περιλαμβάνονται στην πρόσφατη αναθεώρηση του αναλυτικού προγράμματος της ΜΤΕΕ και μια διευθέτηση για ξένους μαθητές, που αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες στην παρακολούθηση των προγραμμάτων της ΜΤΕΕ να συμμετέχουν στις τάξεις ως απλοί παρατηρητές έτσι ώστε να έχουν δικαίωμα να εγγραφούν στην επόμενη τάξη ως κανονικοί μαθητές, νοουμένου ότι θα επιτύχουν στις ειδικές εισαγωγικές εξετάσεις.

Το Σύστημα Μαθητείας (ΣΜ) είναι μια άλλη μορφή αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, που δέχεται μαθητές που έχουν εγκαταλείψει την κανονική εκπαίδευση μεταξύ των βαθμίδων οκτώ και δέκα. Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο υποκεφάλαιο 4.4. Το ΣΜ οργανώνεται από κοινού από το ΥΠΠ και το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ). Οι επιθεωρητές διορίζονται κάθε χρόνο από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Οι επιθεωρητές που διορίζονται είναι καθηγητές των Τεχνικών Σχολών (ΤΣ) και έχουν υποχρέωση να επισκέπτονται τακτικά τους μαθητευόμενους στο χώρο εργασίας τους. Οι μαθητευόμενοι μπορούν να αιτηθούν στους επιθεωρητές να συζητήσουν και να λύσουν όλα τα προβλήματα που προκύπτουν από την εκπαίδευση τους στις σχολές ή την κατάρτιση στο χώρο εργασίας.

Δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚυ). Πρόσθετα, δραστηριοποιούνται τρία άλλα ιδιωτικά πανεπιστήμια και πολλά ιδιωτικά ιδρύματα. Η τριτοβάθμια αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται σε έξι ιδρύματα / κολέγια, τα οποία υπάγονται σε διάφορα υπουργεία. Όλη η δημόσια εκπαίδευση στην Κύπρο παρέχεται δωρεάν, περιλαμβανομένης της φοίτησης στα δημόσια πανεπιστήμια και στα δημόσια ιδρύματα / κολέγια. Η εκπαίδευση σε αναγνωρισμένα ιδιωτικά ιδρύματα επιχορηγείται με τη μορφή χορηγίας, όπως και η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο εξωτερικό.

Τέλος, η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) εγκρίνει και επιχορηγεί πολυεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης που οργανώνονται σε συνεργασία με ιδρύματα κατάρτισης, ενδοεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης και την πρακτική εξάσκηση μαθητών και φοιτητών συγκεκριμένων ειδικοτήτων σε δημόσιες σχολές μέσης και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα προγράμματα αυτά απευθύνονται κυρίως σε αποφοίτους ανώτερης μέσης εκπαίδευσης. Οι λειτουργοί της ΑνΑΔ πραγματοποιούν επιτόπιους ελέγχους στην επιχείρηση για να διασφαλίσουν την ποιότητα των προγραμμάτων. Στους συμμετέχοντες που συμπληρώνουν με επιτυχία το πρόγραμμα απονέμεται πιστοποιητικό κατάρτισης.

4.2 ΚΑΤΩΤΕΡΗ ΜΕΣΗ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Δεν παρέχεται κατώτερη μέση αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο.

4.3 ΑΝΩΤΕΡΗ ΜΕΣΗ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Τα προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αρχίζουν να παρέχονται στο ανώτερο μέσο επίπεδο του εκπαιδευτικού συστήματος. Με τη συμπλήρωση της υποχρεωτικής κατώτερης μέσης εκπαίδευσης, οι απόφοιτοι γυμνασίου μπορούν να ακολουθήσουν τη Θεωρητική ή Πρακτική Κατεύθυνση που προσφέρεται από τις Τεχνικές Σχολές (ΤΣ), στη βαθμίδα 11 του εκπαιδευτικού συστήματος. Η συνήθης ηλικία των μαθητών στις τεχνικές σχολές είναι μεταξύ 15 και 18 χρονών.

Η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΜΤΕΕ) προσφέρει ένα ευρύ φάσμα τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, αρχικής κατάρτισης και επανακατάρτισης, τόσο σε απόφοιτους γυμνασίου όσο και σε ενήλικες.

Οι ΤΣ παρέχουν δωρεάν δύο ξεχωριστά προγράμματα μέσης εκπαίδευσης: τη Θεωρητική Κατεύθυνση και την Πρακτική Κατεύθυνση. Η διάρκεια σπουδών είναι τρία χρόνια για την κάθε κατεύθυνση. Ο πρώτος χρόνος είναι κοινός για τον κλάδο σε κάθε κατεύθυνση και οι μαθητές επιλέγουν την ειδικότητα στον κλάδο της επιλογής τους στο δεύτερο και τρίτο χρόνο σπουδών τους. Η Θεωρητική Κατεύθυνση παρέχει εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας και συνδυάζει μαθήματα γενικής εκπαίδευσης, τεχνολογικής εκπαίδευσης και εργαστηριακής εξάσκησης. Ο πρώτος και ο δεύτερος χρόνος της Πρακτικής Κατεύθυνσης επίσης παρέχουν εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας και συνδυάζουν μαθήματα γενικής εκπαίδευσης, τεχνολογικής εκπαίδευσης και εργαστηριακής εξάσκησης ενώ ο τρίτος χρόνος της Πρακτικής Κατεύθυνσης συνδυάζει την εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας με την πραγματική εργασία αφού οι τελειόφοιτοι μαθητές τοποθετούνται σε επιχειρήσεις για μια μέρα της εβδομάδας όπου ακολουθούν ένα πρόγραμμα πρακτικής κατάρτισης.

Τα προγράμματα που προσφέρονται περιλαμβάνουν μια ποικιλία από κλάδους στη Θεωρητική και Πρακτική Κατεύθυνση. Παραδείγματα των κλάδων που προσφέρονται είναι η Μηχανολογία, Ηλεκτρολογία, Οικοδομική και Πολιτική Μηχανική, Ξενοδοχειακές και Επισιτιστικές Τέχνες, Σχέδιο Μόδας, Γραφικές Τέχνες και Διακοσμητική και άλλοι κλάδοι. Η μεγάλη πλειοψηφία των κλάδων προσφέρονται τόσο στη Θεωρητική όσο και στην Πρακτική Κατεύθυνση.

Η Θεωρητική Κατεύθυνση παρέχει σειρές μαθημάτων σε μια ποικιλία από ειδικότητες, με έμφαση σε γενικά μαθήματα και επιστήμες, τα οποία αποτελούν το 58% του συνολικού προγράμματος. Ο υπόλοιπος χρόνος (42%) κατανέμεται σε μαθήματα τεχνολογίας και εργαστηρίου.

Στην Πρακτική Κατεύθυνση, ειδική έμφαση δίνεται σε δεξιότητες τεχνολογίας και εργαστηρίου με κατανομή χρόνου 57,5%. Το υπόλοιπο 42,5% αφιερώνεται σε μαθήματα γενικής εκπαίδευσης. Ακολουθώντας ένα πρόγραμμα πρακτικής κατάρτισης, οι τελειόφοιτοι μαθητές της Πρακτικής Κατεύθυνσης τοποθετούνται σε εγκεκριμένες επιχειρήσεις για μια μέρα την εβδομάδα καθ' όλη τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου. Οι εκπαιδευτές, οι οποίοι διατηρούν συνεχή επαφή με τους εργοδότες, επιτηρούν στενά την πρόοδο και τις επιδόσεις τους.

Ο αντίστοιχος επιθεωρητής κάθε κλάδου είναι υπεύθυνος για τη σωστή εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επομένως ο κάθε επιθεωρητής εποπτεύει την εργασία των εκπαιδευτών και εξασφαλίζει ότι το εκπαιδευτικό υλικό καλύπτεται επαρκώς, μέσα από τη χρήση αποτελεσματικών μεθόδων διδασκαλίας. Τα κριτήρια αξιολόγησης των μαθητών περιλαμβάνουν συμμετοχή στην τάξη, εργασία στο εργαστήριο, γραπτές εργασίες, εκθέσεις, διαγωνίσματα, και τελικές εξετάσεις.

Με την επιτυχή συμπλήρωση του κάθε προγράμματος, απονέμονται Απολυτήρια που είναι ισάξια με αυτά που απονέμουν οι σχολές Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης. Αυτό το Απολυτήριο παρέχει στους αποφοίτους τη δυνατότητα να εισαχθούν σε πανεπιστήμια και άλλα Ιδρύματα Ανώτερης Εκπαίδευσης στην Κύπρο και σε άλλες χώρες. Τα προσόντα που αποκτούνται παρέχουν πρόσβαση

σε ρυθμιζόμενα επαγγέλματα. Κάθε εργοδότης αποφασίζει για την ικανότητα του μελλοντικού εργοδοτούμενου του, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ένα επίσημο σώμα πιστοποίησης.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), περίπου το 53% των αποφοίτων της Θεωρητικής Κατεύθυνσης συνεχίζουν τις σπουδές τους σε Ιδρύματα Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Κύπρο ή στο εξωτερικό. Η μεγάλη πλειοψηφία των αποφοίτων της Πρακτικής Κατεύθυνσης εντάσσονται στην αγορά εργασίας. Γύρω στο 15% των αποφοίτων της Πρακτικής Κατεύθυνσης σπουδάζουν σε ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Κύπρο ή στο εξωτερικό.

Οι εγγραφές στη ΜΤΕΕ το 2007/2008 περιλαμβάνουν μαθητές στη Θεωρητική Κατεύθυνση και μαθητές στην Πρακτική Κατεύθυνση συμπεριλαμβανομένων των βραδινών μαθημάτων. Μόνο 12,6%, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες, είναι εγγραφές στην τεχνική / επαγγελματική εκπαίδευση. Το ποσοστό των μαθητών σε Τεχνικές Σχολές στην Κύπρο είναι χαμηλό γιατί οι περισσότεροι μαθητές προτιμούν να συνεχίσουν σε ανώτερες σπουδές και η οδός που ακολουθείται για τα περισσότερα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η γενική κατεύθυνση. Πρόσθετα, η οικονομία χαρακτηρίζεται από ένα αναπτυσσόμενο τομέα των υπηρεσιών και φθίνοντα μεταποιητικό τομέα. Αυτό οδήγησε σε σταδιακή μείωση του αριθμού των ατόμων που εργάζονται σε τεχνικά επαγγέλματα και συνεπώς σε μείωση στον αριθμό μαθητών σε Τεχνικές Σχολές, που τροφοδοτούν κυρίως αυτά τα επαγγέλματα.

Πίνακας 1: Μαθητές ανώτερης μέσης εκπαίδευσης κατά κατεύθυνση (γενική / επαγγελματική)

	2006/2007 ΕΕ27	2006/2007 Κύπρος	2007/2008 Κύπρος
Ανώτερη μέση εκπαίδευση προ-επαγγελματική και τεχνική και επαγγελματική (%)	52,0%	13,0%	12,6%
Γενικά προγράμματα ανώτερης μέσης εκπαίδευσης (%)	48,0%	87,0%	87,4%

Πηγή: Eurostat, Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου

Η ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων είναι μια συλλογική προσπάθεια στην οποία εμπλέκονται το προσοντούχο προσωπικό της ΜΤΕΕ, εμπειρογνώμονες από άλλα ιδρύματα κατάρτισης, μέλη του Συμβουλευτικού Σώματος Τεχνικής Εκπαίδευσης, Συνδικαλιστικές και Εργοδοτικές Οργανώσεις. Το αναλυτικό πρόγραμμα εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο προτού εφαρμοστεί.

Κατά την τελευταία μεταρρύθμιση και εκσυγχρονισμό των αναλυτικών προγραμμάτων που προσφέρονται από τη ΜΤΕΕ στην Κύπρο η εφαρμογή της οποίας συμπληρώθηκε το 2004, όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, όπως το Συμβουλευτικό Σώμα Τεχνικής Εκπαίδευσης, οι Συμβουλευτικές επιτροπές για τους κλάδους / ειδικότητες της ΜΤΕΕ, οι Εργοδοτικές και Συνδικαλιστικές Οργανώσεις και η ΑνΑΔ, συμφώνησαν στον ορισμό του όρου «αναλυτικό πρόγραμμα», ο οποίος περιλαμβάνει τους στόχους κατάρτισης, το περιεχόμενο, το εκπαιδευτικό υλικό, το προφίλ των φοιτητών και προτεινόμενες προσεγγίσεις και μεθόδους για την επίτευξη των στόχων κατάρτισης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το ΥΠΠ συγχρηματοδότησε μια δράση που στοχεύει στην ενδυνάμωση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της ΜΤΕΕ και στη βελτίωση της οργάνωσής της. Η δράση περιλάμβανε τη διεξαγωγή μελέτης με αντικείμενο την οργάνωση της ΜΤΕΕ, η οποία ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο 2008. Στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης και στη βάση των αποτελεσμάτων της μελέτης, το ΥΠΠ δημιούργησε διάφορες ομάδες εργασίας που αναθεώρησαν τα αναλυτικά προγράμματα των Τεχνολογικών και Εργαστηριακών Μαθημάτων της Πρακτικής Κατεύθυνσης. Ο στόχος της αναθεώρησης των αναλυτικών προγραμμάτων ήταν να μειωθούν οι ειδικότητες που προσφέρονται από τη ΜΤΕΕ, παρέχοντας στους μαθητές τη

δυνατότητα απόκτησης των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να γίνουν πιο ανταγωνιστικοί όταν ενταχθούν στην αγορά εργασίας. Τα αναθεωρημένα προγράμματα κατάρτισης της Πρακτικής Κατεύθυνσης αναμένεται να εφαρμοστούν μέχρι το τέλος του 2009. Η εφαρμογή τους θα αξιολογηθεί και θα αποτελέσει τη βάση για αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων της Θεωρητικής Κατεύθυνσης.

Πρόσθετα, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και ελκυστικότητας της ΜΤΕΕ, το ΥΠΠ συνεχίζει την πολιτική ανάπτυξης της υποδομής των Τεχνικών Σχολών καθώς και της εισαγωγής Νέας Τεχνολογίας στα αναλυτικά προγράμματα της ΜΤΕΕ.

Το ΥΠΠ, σε μια προσπάθεια να περιλάβει τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ) σε όλη την κανονική εκπαίδευση, υλοποιεί το έργο Διαδικτυακό Σχολείο ΔΙΑΣ. Το έργο ΔΙΑΣ που αποτελεί ψηφιακή εφαρμογή είναι ένα δυναμικό εκπαιδευτικό εργαλείο το οποίο προωθεί την επικοινωνία, εντός και εκτός της τάξης, μεταξύ των καθηγητών, των μαθητών και των γονέων. Είναι ένα εικονικό μαθησιακό περιβάλλον στο οποίο φιλοξενείται το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο, διαθέσιμο να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της εργασίας ή μη εργάσιμων ωρών από όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές καινοτομίες που εφαρμόστηκαν στο εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου και θα αποτελέσει αφετηρία για την ολική μεταμόρφωση της εκπαιδευτικής πρακτικής και σχολικής εμπειρίας καθώς και τη μεταμόρφωση του ρόλου των καθηγητών και μαθητών. Το Διαδικτυακό Σχολείο βρίσκεται στην αρχή μιας φάσης πιλοτικής εφαρμογής, όπου περιλαμβάνονται οκτώ δημόσια σχολεία δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης από όλη την Κύπρο.

Πίνακας 2: Χαρακτηριστικά της ανώτερης μέσης αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κατά πρόγραμμα

Τύπος εκπαιδευτικού προγράμματος	Κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας	Αντίστοιχο επίπεδο ISCED	Κατανομή μεταξύ μαθημάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης	Κατανομή μεταξύ κατάρτισης σε αίθουσες διδασκαλίας και σε πρακτική εξάσκηση	Μέση διάρκεια σπουδών	Μετάβαση σε άλλες διόδους
Θεωρητική κατεύθυνση	Πρωτογενής τομέας και βασικές παροχές, Μεταποίηση, Κατασκευές, Διανομή και Μεταφορές, Επιχειρηματικές και άλλες υπηρεσίες	3	58% γενική, 42% επαγγελματική		3 χρόνια	53% σε Ανώτερη και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση
Πρακτική κατεύθυνση	Πρωτογενής τομέας και βασικές παροχές, Μεταποίηση, Κατασκευές, Διανομή και Μεταφορές, Επιχειρηματικές και άλλες υπηρεσίες	3	42,5% γενική, 57,5% επαγγελματική	Μια μέρα την εβδομάδα σε επιχειρήσεις τον τρίτο χρόνο	3 χρόνια	15% σε Ανώτερη και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

4.4 ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ

Το Σύστημα Μαθητείας (ΣΜ) είναι ένα διετές πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρει πρακτική και θεωρητική κατάρτιση σε νέους που δεν έχουν συμπληρώσει την υποχρεωτική κατώτερη μέση εκπαίδευση αλλά επιθυμούν να καταρτιστούν και να εργοδοτηθούν σε τεχνικά επαγγέλματα. Για να γίνουν δεκτοί στο ΣΜ οι μαθητές πρέπει να έχουν συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας τους αλλά να μην υπερβαίνουν το 18ο έτος κατά την αποφοίτησή τους.

Ευθύνη για το ΣΜ έχουν από κοινού το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), ενώ η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) αποζημιώνει τους εργοδότες για τους μισθούς των μαθητευόμενων όταν παρακολουθούν μαθήματα στις Τεχνικές Σχολές (ΤΣ).

Το Συμβούλιο Μαθητείας έχει την ευθύνη για την εποπτεία της λειτουργίας του ΣΜ. Το Συμβούλιο έχει τριμερή χαρακτήρα με εκπροσώπους από την κυβέρνηση (ΥΕΚΑ, ΥΠΠ, ΚΕΠΑ, Γραφείο Προγραμματισμού), τις ΤΣ, τις εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις και την ΑνΑΔ, εξασφαλίζοντας έτσι την αποτελεσματική και συντονισμένη προσπάθεια όλων των ενδιαφερομένων μερών. Τα μέλη του Συμβουλίου διορίζονται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για διετή περίοδο. Το Συμβούλιο εξετάζει τα προκύπτοντα ζητήματα, λαμβάνει αποφάσεις για τα επαγγέλματα στα οποία θα παρέχεται κατάρτιση την επόμενη σχολική χρονιά και συμβουλεύει το ΚΕΠΑ.

Οι Μικτές Επιτροπές Μαθητείας είναι αρμόδιες για τον έλεγχο της λειτουργίας του ΣΜ για κάθε ειδικότητα σε κάθε επαρχία. Οι επιτροπές αυτές έχουν επίσης τριμερή χαρακτήρα και ανάμεσα στις αρμοδιότητες τους είναι, μεταξύ άλλων, να υποβάλλουν εισηγήσεις στο Συμβούλιο Μαθητείας για τα προβλήματα που προκύπτουν από τη λειτουργία του ΣΜ, όπως είναι η αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, ο έλεγχος της πρακτικής εξάσκησης των μαθητευόμενων και η πληροφόρηση του κοινού για το σκοπό και στόχους του Συστήματος. Τα μέλη των επιτροπών αυτών διορίζονται από το Συμβούλιο Μαθητείας για περίοδο δυο χρόνων.

Υπογράφεται σχετική σύμβαση μαθητείας μεταξύ του εργοδότη, του μαθητευόμενου και του γονέα / κηδεμόνα του, όπου ο εργοδότης δεσμεύεται να παρέχει πρακτική κατάρτιση, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στη σύμβαση. Κατά τη διάρκεια των δυο ημερών στο σχολείο οι μαθητευόμενοι παρακολουθούν τα ακόλουθα μαθήματα και στις δυο χρονιές της φοίτησής τους: 1 περίοδο Νέα Ελληνικά, 1 περίοδο Αγγλικά, 2 περιόδους μαθηματικά, 3 περιόδους τεχνολογία, 2 περιόδους σχέδιο και 5 περιόδους εργασία σε εργαστήρια.

Οι μαθητευόμενοι καταρτίζονται σε επαγγέλματα όπως: οικοδόμοι, υδραυλικοί / συγκολλητές, ελασματοουργοί / συγκολλητές, μηχανικοί αυτοκινήτων, ηλεκτρολόγοι αυτοκινήτων, ξυλουργοί / επιπλοποιοί, ηλεκτροτεχνίτες, τεχνίτες οικιακών συσκευών και κατασκευαστές αλουμινίου. Από τη σχολική χρονιά 2009-2010 αναμένεται να λειτουργήσει και ειδικότητα κομμωτικής.

Η αξιολόγηση των μαθητευόμενων στις ΤΣ ακολουθεί τις διαδικασίες του εκπαιδευτικού συστήματος με διαγωνίσματα και γραπτές τελικές εξετάσεις. Στη βιομηχανία οι μαθητευόμενοι αξιολογούνται από τους επόπτες τους και ο βαθμός τους παρουσιάζεται σε πιστοποιητικό το οποίο εκδίδεται από το ΚΕΠΑ, στους μαθητευόμενους που συμπληρώνουν με επιτυχία το πρόγραμμα.

Το Πιστοποιητικό Μαθητείας επιτρέπει την πρόσβαση σε σημαντικό αριθμό ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων (όπως εργολάβων οικοδομών και ηλεκτρολόγων), νοουμένου ότι τηρούνται όλες οι άλλες πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Οι συμμετέχοντες που επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας μπορούν να αποταθούν στα Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας (ΕΓΕ) και να συνεργαστούν με τους αρμόδιους Λειτουργούς για να βρουν κατάλληλη απασχόληση. Ένα σημαντικό ποσοστό των μαθητευομένων τείνουν στο να μείνουν με τον ίδιο εργοδότη, μετά τη συμπλήρωση της κατάρτισης τους.

Το ΣΜ δεν είναι υποχρεωτικό και η φοίτηση είναι δωρεάν. Εντούτοις, δεν υπάρχουν άμεσες και ορατές ακαδημαϊκές διόδους από το Σύστημα.

Το ΣΜ είναι συνδεδεμένο με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και με τη σχολική αποτυχία. Πρόσθετα, ενώ τα κορίτσια αποτελούν το 25% των διακόψαντων από το σχολείο κανένα δε συμμετείχε στο Σύστημα τα τελευταία χρόνια.

Επανασχεδιασμός του Συστήματος Μαθητείας

Το Υπουργικό Συμβούλιο ανέθεσε στο ΚΕΠΑ τη διαχείριση του ΣΜ. Τον Αύγουστο του 2005 το ΚΕΠΑ, σε συνεργασία με το Γραφείο Προγραμματισμού, ετοίμασε έγγραφο που προνοούσε τη μελέτη και υλοποίηση του έργου εκσυγχρονισμού του ΣΜ σε 2 φάσεις:

- Βραχυπρόθεσμες βελτιώσεις μέσω:
  - α. Αναβάθμισης του ΣΜ, με συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, μέσα από την αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, την κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού και την απόκτηση λογισμικού και άλλου βοηθητικού υλικού, η οποία έχει αναληφθεί από το ΥΠΠ, και
  - β. Βελτίωσης της διοίκησης και διαχείρισης του συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης και εποπτείας της διαδικασίας κατάρτισης τόσο στην τάξη όσο και στην επιχείρηση, η οποία έχει αναληφθεί από το ΚΕΠΑ.
- Μακροπρόθεσμες ριζικές βελτιώσεις, μέσω της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας, με σημαντικές αλλαγές στη φιλοσοφία, δομή, συστήματα και διαδικασίες, με στόχο την παροχή μιας εναλλακτικής πορείας εκπαίδευσης και κατάρτισης σε νεαρά άτομα τα οποία απορρίπτονται ή αποσύρονται από το επίσημο σύστημα εκπαίδευσης, περιλαμβανομένης της πιθανότητας διεύρυνσης της κάλυψης για να ικανοποιηθούν πιθανές ανάγκες νέων μεγαλύτερου ηλικιακού φάσματος. Επιπλέον, η Νέα Σύγχρονη Μαθητεία στοχεύει στην προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού κοριτσιών και στη διεύρυνση του φάσματος των δεξιοτήτων.

Η πρόταση για τη Νέα Σύγχρονη Μαθητεία εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο το Νοέμβριο 2007. Η υλοποίηση της Πρότασης δεν έχει ακόμα αρχίσει. Από την έναρξη υλοποίησης της Πρότασης θα υπάρξει μια μεταβατική περίοδος δυο χρόνων κατά τη διάρκεια της οποίας το υφιστάμενο σύστημα μαθητείας θα λειτουργεί ταυτόχρονα με το νέο σύστημα. Η Νέα Σύγχρονη Μαθητεία προβλέπεται ότι θα τεθεί σε πλήρη λειτουργία το 2012.

Οι κυριότερες στρατηγικές επιδιώξεις της Νέας Σύγχρονης Μαθητείας είναι:

- Η παροχή εναλλακτικής πορείας εκπαίδευσης και κατάρτισης σε νεαρά άτομα τα οποία εγκαταλείπουν το επίσημο σύστημα εκπαίδευσης και άτομα που συμπληρώνουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση η οποία θα τους βοηθήσει να μάθουν τις τεχνικές μάθησης, να αποκτήσουν και / ή να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες τους ώστε να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους και να μπορέσουν να ανελιχθούν στην καριέρα τους.
- Να διασφαλιστεί η κινητικότητα ανάμεσα στην εκπαίδευση, το σύστημα μαθητείας και την απασχόληση και να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος κοινωνικού αποκλεισμού.

- Η αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού με ειδικευμένα άτομα με σκοπό να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες της οικονομίας.

Η Νέα Σύγχρονη Μαθητεία θα απευθύνεται σε νεαρά άτομα 14 με 25 χρονών σε τρία στάδια (προπαρασκευαστική μαθητεία, κεντρικό κορμό μαθητείας και μεταλυκειακή μαθητεία), θα υποστηρίζεται από εσωτερικό κέντρο έρευνας και ανάπτυξης και θα συνδεθεί με το εθνικό Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων που έχει εγκαθιδρυθεί και εφαρμόζεται από την ΑνΑΔ.

Η πρόταση για τη Νέα Σύγχρονη Μαθητεία συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου 2007-2013.

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά του Συστήματος Μαθητείας

Τύπος εκπαιδευτικού προγράμματος	Κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας	Αντίστοιχο επίπεδο ISCED	Κατανομή μεταξύ μαθημάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης	Κατανομή μεταξύ κατάρτισης σε αίθουσες διδασκαλίας και σε πρακτική εξάσκηση σε επιχειρήσεις	Μέση διάρκεια σπουδών	Μετάβαση σε άλλες δίοδους
Σύστημα Μαθητείας	Πρωτογενής τομέας και βασικές παροχές, Μεταποίηση, Κατασκευές, Διανομή και Μεταφορές	-	4 περιόδους γενική, 10 περιόδους επαγγελματική	Δυο μέρες στο σχολείο, τρεις μέρες στην εργασία	2 χρόνια	Δεν υπάρχουν άλλες δίοδοι

4.5 ΆΛΛΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΝΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΟΔΟΙ

Δεν παρέχονται άλλα προγράμματα νέων και υπαλλακτικές δίοδοι στην Κύπρο.

4.6 ΜΕΤΑΛΥΚΕΙΑΚΗ ΜΗ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Υπάρχουν τρία σχέδια αρχικής κατάρτισης τα οποία επιχορηγούνται από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και απευθύνονται κυρίως σε αποφοίτους ανώτερης μέσης εκπαίδευσης. Αυτά είναι τα ταχύρρυθμα προγράμματα αρχικής κατάρτισης, τα μονοεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης και τα σχέδια που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης

Τα Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης είναι Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία οργανώνονται από την ΑνΑΔ με σκοπό την κατάρτιση κυρίως των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας, των ανέργων αποφοίτων σχολών μέσης εκπαίδευσης καθώς επίσης και ατόμων που επιθυμούν να αλλάξουν επάγγελμα μέσω επανεκπαίδευσης. Στόχος είναι η κάλυψη των αναγκών σε επαγγέλματα στα οποία παρουσιάζονται σημαντικές ελλείψεις. Τα προγράμματα κατάρτισης οργανώνονται σε συνεργασία με το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ) και άλλα ιδρύματα.

Η διάρκεια αυτού του είδους προγραμμάτων κατάρτισης κυμαίνεται ανάμεσα σε 12 και 24 εβδομάδες, ανάλογα με τις απαιτήσεις του κάθε επαγγέλματος. Περιλαμβάνονται θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα σε ίδρυμα κατάρτισης και πρακτική εξάσκηση σε επιχειρήσεις.

Κατά το 2008 έχουν οργανωθεί προγράμματα κατάρτισης για τα ακόλουθα επαγγέλματα: Οικοδόμοι, Υδραυλικοί, Συγκολλητές, Επιπλοποιοί / Ξυλουργοί, Ηλεκτρολόγοι Οικοδομών και Κατασκευαστές Αλουμινίου.

Η ΑνΑΔ καλύπτει όλα τα έξοδα για το ιδρυματικό μέρος των προγραμμάτων. Επίσης, καταβάλλεται στους συμμετέχοντες εβδομαδιαίο επίδομα κατάρτισης. Στις επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν καταρτιζόμενους καταβάλλεται χορήγηση για την περίοδο της πρακτικής κατάρτισης, ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης και τις απολαβές των καταρτιζομένων.

Τα προγράμματα που προσφέρονται δημοσιεύονται σε ενημερωτικά έντυπα δυο φορές το χρόνο για τα τεχνικά επαγγέλματα και μια φορά το χρόνο για τα υπόλοιπα επαγγέλματα. Τα επαγγέλματα, τα κέντρα κατάρτισης, οι επαρχίες, ο αριθμός των καταρτιζομένων και άλλες σχετικές πληροφορίες για το κάθε πρόγραμμα δίνονται μαζί με λεπτομέρειες για την αίτηση και τις ημερομηνίες για τις προσωπικές συνεντεύξεις για επιλογή.

Ο αριθμός προγραμμάτων είναι περιορισμένος λόγω περιορισμών στην υποδομή κατάρτισης και τους εκπαιδευτές. Ο αριθμός θέσεων επίσης περιορίζεται, κυμαίνεται όμως συνήθως μεταξύ 12 και 15.

Οι υποψήφιοι πρέπει να είναι τουλάχιστον 16 χρονών. Οι υποψήφιοι κάνουν αίτηση για την ειδικότητα που επιλέγουν. Όλοι οι υποψήφιοι περνούν από προσωπική συνέντευξη, την οποία διεξάγει από κοινού η ΑνΑΔ και το αντίστοιχο ίδρυμα κατάρτισης για κάθε ειδικότητα. Η πρόσβαση στο κάθε πρόγραμμα είναι περιορισμένη και εξαρτάται από τον αριθμό θέσεων που είναι διαθέσιμες κατά επαρχία για κάθε πρόγραμμα.

Τα προσόντα εισδοχής ή τα κριτήρια για επιλογή των καταρτιζομένων για τα προγράμματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Γνώση – Είναι προτιμότερο να έχουν συμπληρώσει ανώτερη μέση εκπαίδευση, παρόλο που οι υποψήφιοι με κατώτερη μέση εκπαίδευση δεν εξαιρούνται, ειδικά αν παρακολουθούν βραδινά μαθήματα που οδηγούν στην ανώτερη μέση εκπαίδευση.
- Δεξιότητες – Οι φυσικές και νοητικές ικανότητες του κάθε υποψηφίου αξιολογούνται, με βάση τις απαιτήσεις του κάθε επαγγέλματος.
- Κοινωνική και οικονομική θέση – Δίνεται προτεραιότητα στους υποψηφίους οι οποίοι είναι άνεργοι, δεν έχουν οικονομική στήριξη, έχουν να συντηρήσουν οικογένεια, ανήκουν σε χωρισμένες οικογένειες.
- Ενδιαφέρον και βαθμός δέσμευσης υποψηφίου – Ένα σημαντικό κριτήριο είναι το ενδιαφέρον του υποψηφίου για την επιλεγμένη ειδικότητα.

Μετά τη συμπλήρωση της πρακτικής κατάρτισης στη βιομηχανία, ο εργοδότης και ο εκπαιδευτής αξιολογούν τους συμμετέχοντες και το έντυπο αξιολόγησης καταρτιζομένου υποβάλλεται στην ΑνΑΔ μαζί με το βιβλιário κατάρτισης.

Στους συμμετέχοντες που συμπληρώνουν με επιτυχία το πρόγραμμα απονέμεται Πιστοποιητικό Κατάρτισης, στο οποίο αναγράφεται η ειδικότητα, η διάρκεια και το περιεχόμενο της κατάρτισης και βεβαιώνεται ότι ο κάτοχος του πιστοποιητικού συμπλήρωσε με επιτυχία τις απαιτήσεις της κατάρτισης.

Σύμφωνα με την ΑνΑΔ, μέσα στο 2008, 129 άτομα συμμετείχαν στα Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης.

Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης

Τα Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης οργανώνονται από τις επιχειρήσεις και επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ. Σκοπός τους είναι η σχεδίαση, οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης από τις ίδιες τις επιχειρήσεις για κάλυψη των αναγκών του προσωπικού τους σε όλα τα επίπεδα. Τα προγράμματα αυτά έχουν κυρίως σχεδιαστεί για να καλύψουν τις ανάγκες αρχικής κατάρτισης των νεοπροσληφθέντων εργαζομένων. Τα προγράμματα αυτά μπορούν να διεκπεραιωθούν από εκπαιδευτές οι οποίοι εργάζονται μέσα στην επιχείρηση ή από άλλους εκπαιδευτές που προέρχονται από την Κύπρο ή το εξωτερικό. Το χορήγημα που καταβάλλεται από την ΑνΑΔ υπολογίζεται με βάση το κόστος του εκπαιδευτή, τη διάρκεια του προγράμματος και τον αριθμό των συμμετεχόντων.

Το αναλυτικό πρόγραμμα και η διάρκεια του προγράμματος διαφέρουν ανάλογα με τον καταρτιζόμενο, το επάγγελμα και τις ανάγκες της επιχείρησης. Η διάρκεια των προγραμμάτων αυτών συνήθως κυμαίνεται μεταξύ 4-12 εβδομάδες.

Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος ο εκπαιδευτής αξιολογεί τον καταρτιζόμενο και στο τέλος ο εκπαιδευτής προβαίνει σε τελική αξιολόγηση για να διασφαλιστεί ότι το πρόγραμμα έχει πετύχει τους στόχους του.

Τα προγράμματα αυτά δεν παρέχουν δίπλωμα ή αναγνωρισμένο προσόν αφού οι γνώσεις που αποκτούνται είναι συγκεκριμένες για τις απαιτήσεις του κάθε καταρτιζόμενου, το επάγγελμα και τις ανάγκες της συγκεκριμένης επιχείρησης.

Σχέδια συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΚΤ

Η ΑνΑΔ εφάρμοσε κατά την περίοδο 2006-2008 τρία σχέδια, τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ. Τα σχέδια αυτά στόχευαν στην προώθηση της κατάρτισης και της απασχολησιμότητας των Νέων Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (με έμφαση στους αποφοίτους γενικής εκπαίδευσης που είναι κάτω των 25 χρονών και δεν έχουν αποκτήσει εργασιακή πείρα μεγαλύτερη των 9 μηνών μετά την αποφοίτηση τους), των Ανέργων (με έμφαση στις γυναίκες, τους νέους ανειδίκευτους άνεργους 15-24 χρονών και άτομα που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό) και των Αδρανών Γυναίκων. Πρόσθετα, εφαρμόστηκε ένα σχέδιο για την ενδυνάμωση του ηλεκτρονικού αλφαριθμητισμού των ανέργων (με προτεραιότητα στους νέους άνεργους, τις άνεργες γυναίκες καθώς και ομάδες ανέργων που απειλούνται από κοινωνικό αποκλεισμό).

Τα σχέδια αυτά περιλαμβάνουν ενδεικτικά τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία περιλαμβάνουν θέματα όπως επικοινωνία και διαπροσωπικές σχέσεις, εργασία μέσα στην ομάδα, ανάπτυξη της τεχνικής διαπραγμάτευσης, επίλυση προβλημάτων, ψηφιακή εκπαίδευση και εκμάθηση γλωσσών. Η διάρκεια των προγραμμάτων ποικίλει ανάλογα με την ειδικότητα, το επίπεδο και το θέμα.
- Προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας μέσα από την τοποθέτηση τους στις επιχειρήσεις. Η διάρκεια της τοποθέτησης / κατάρτισης είναι περίπου 3 μήνες, ανάλογα με την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της επιχείρησης στην οποία τοποθετείται.

Κατά την περίοδο 2006-2008, 1.739 άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης και 478 άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα εργασιακής πείρας. Οι συνολικές δαπάνες στα προγράμματα ήταν €6.500.000.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, προωθούνται προγράμματα για βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων και των αδρανών γυναικών.

Πίνακας 1: Χαρακτηριστικά των προγραμμάτων Μεταλυκειακής Αρχικής Κατάρτισης

Τύπος εκπαιδευτικού προγράμματος	Κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας	Αντίστοιχο επίπεδο ISCED	Κατανομή μεταξύ μαθημάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης	Κατανομή μεταξύ κατάρτισης σε αίθουσες διδασκαλίας και σε πρακτική εξάσκηση σε επιχειρήσεις	Μέση διάρκεια σπουδών	Μετάβαση σε άλλες διόδους
Ταχύρρυθμα Προγράμματα Αρχικής κατάρτισης	Μεταποίηση, Κατασκευές, Διανομή και Μεταφορές			16 εβδομάδες ιδρυματική και 8 εβδομάδες πρακτική κατάρτιση	12-24 εβδομάδες	
Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης					4-12 εβδομάδες	

4.7 ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση παρέχεται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ), το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ) και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΑΠΚυ) καθώς και δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Πρόσθετα από τη δημόσια παροχή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, άρχισαν να λειτουργούν τρία ιδιωτικά πανεπιστήμια και περίπου 25 ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η τριτοβάθμια αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται σε έξι δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα οποία υπάγονται σε διάφορα υπουργεία.

Όλη η δημόσια εκπαίδευση στην Κύπρο παρέχεται δωρεάν, περιλαμβανομένης της φοίτησης στα δημόσια πανεπιστήμια Κύπρου και ιδρύματα / κολέγια. Η εκπαίδευση σε αναγνωρισμένα ιδιωτικά ιδρύματα επιχορηγείται με τη μορφή χορηγίας, όπως και η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1, η πλειοψηφία των ατόμων στην ανώτερη εκπαίδευση (76%) συμμετέχουν σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία έχουν πρακτικό προσανατολισμό και προορίζονται για συγκεκριμένο επάγγελμα, ενώ 22% συμμετέχουν σε προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι κατά κύριο λόγο θεωρητικά και προορίζονται να προσφέρουν επαρκή προσόντα για την εισαγωγή σε ανώτερα ερευνητικά προγράμματα και επαγγέλματα που απαιτούν ψηλές δεξιότητες. Εντούτοις, μόνο το 1% συμμετέχουν στο δεύτερο στάδιο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που οδηγεί σε διδακτορικό.

Σημειώνεται ότι μεγάλοι αριθμοί Κυπρίων φοιτητών εγγράφονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο εξωτερικό. Κατά το 2006 υπήρχαν 20.969 Κύπριοι φοιτητές στο εξωτερικό (επίπεδο ISCED 5-6) σε σύγκριση με 20.587 φοιτητές στην Κύπρο.

Πίνακας 1: Ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα ανώτερης εκπαίδευσης κατά προσανατολισμό προγράμματος – 2006/2007

	Σύνολο ISCED 5-6	ISCED 5a		ISCED 5b		ISCED 6	
		Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Κύπρος	20.587	4.559	22	15.726	76	302	1

ISCED 5a: Προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που είναι κατά κύριο λόγο θεωρητικά και προορίζονται να προσφέρουν επαρκή προσόντα για την εισαγωγή σε ανώτερα ερευνητικά προγράμματα και επαγγέλματα που απαιτούν ψηλές δεξιότητες

ISCED 5b: Προγράμματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία έχουν πρακτικό προσανατολισμό και προορίζονται για συγκεκριμένο επάγγελμα

ISCED 6: Δεύτερο στάδιο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που οδηγεί σε ανώτερο πτυχίο ερευνητή

Πηγή: Eurostat

Δημόσια Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Υπάρχουν έξι δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (μη πανεπιστημιακής) τα οποία προσφέρουν προγράμματα στη Δασονομία, Ξενοδοχειακές και Επισιτιστικές Τέχνες και άλλα επαγγέλματα. Τα ιδρύματα αυτά κατά υπουργείο είναι τα ακόλουθα:

- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων:
  - Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο.
  - Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου.
- Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος:
  - Δασικό Κολέγιο Κύπρου.
- Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού:
  - Σχολή Τουριστικών Ξεναγών.
- Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξης:
  - Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.
- Υπουργείο Υγείας:
  - Νοσηλευτική Σχολή.

Η Νοσηλευτική Σχολή και το Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΤΙ) δεν αποδέχονται νέους φοιτητές από το 2007 επειδή έχουν ενσωματωθεί στο ΤΕΠΑΚ και θα παύσουν τη λειτουργία τους όταν αποφοιτήσουν οι τελευταίοι φοιτητές. Εντούτοις, στην περίπτωση του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου (ΑΞΙΚ), ένα πρόγραμμα του – Λειτουργία Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Μονάδων (τριετές πρόγραμμα) ενσωματώθηκε στο ΤΕΠΑΚ (το 2007), ενώ άλλο πρόγραμμα – Μαγειρικές Τέχνες (επίσης τριετές πρόγραμμα) θα συνεχίσει να παρέχεται από το ΑΞΙΚ. Η Σχολή Τουριστικών Ξεναγών λειτουργεί όποτε υπάρχει ανάγκη.

Ο κύριος σκοπός αυτών των ιδρυμάτων είναι η παροχή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η δημιουργία ψηλού επιπέδου επαγγελματιών σε κάθε τομέα. Στόχος είναι η παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης σύμφωνα με τις ανάγκες της Κυπριακής αγοράς εργασίας. Τα προγράμματα έχουν τεχνική / επαγγελματική κατεύθυνση και είναι ειδικά σχεδιασμένα για να παρέχουν στους φοιτητές τις αναγκαίες γνώσεις και δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να εργαστούν είτε στο δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα.

Τα βασικά προσόντα εισδοχής που απαιτούνται από τα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η συμπλήρωση των 12 χρόνων της δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης, που πιστοποιείται από το απολυτήριο του λυκείου ή της τεχνικής σχολής. Η επιλογή υποψηφίων βασίζεται στην επιτυχία του καθενός στις Παγκύπριες Εξετάσεις και σε κάποιες περιπτώσεις απαιτείται επίσης να επιτύχουν σε προφορική εξέταση.

Οι Κύπριοι φοιτητές και φοιτητές που προέρχονται από κράτη - μέλη της ΕΕ δεν πληρώνουν δίδακτρα. Σε ορισμένα ιδρύματα όλοι οι φοιτητές λαμβάνουν δωρεάν διαμονή. Οι αλλοδαποί φοιτητές έχουν υποχρέωση να πληρώνουν δίδακτρα για να φοιτούν σε αυτά τα ιδρύματα. Τα δίδακτρα κυμαίνονται μεταξύ €3.700 και €8.500 ετησίως. Όλα τα δίδακτρα πληρώνονται στο ίδρυμα. Τα μέσα χρηματοδότησης των ιδρυμάτων περιγράφεται στο υποκεφάλαιο 9.1.

Οι σπουδές οργανώνονται σε προγράμματα τα οποία περιλαμβάνουν διάφορες ειδικότητες. Το αρμόδιο υπουργείο για το κάθε ίδρυμα εγκρίνει το κάθε πρόγραμμα, αν και σε μεγάλο βαθμό τα ίδια τα ιδρύματα σχεδιάζουν τα αναλυτικά προγράμματα. Τα προγράμματα παρέχουν βασικές επαγγελματικές σπουδές και πρακτική κατάρτιση. Το ακαδημαϊκό έτος ξεκινά μέσα Σεπτεμβρίου ή αρχές Οκτωβρίου και τελειώνει το Μάιο / Ιούνιο. Συνήθως περιλαμβάνει δυο εξάμηνα και αφιερώνεται σημαντικός χρόνος στην πρακτική κατάρτιση.

Οι φοιτητές αξιολογούνται με γραπτές εξετάσεις που διεξάγονται στο μέσο και στο τέλος του εξαμήνου. Εργασίες σε εργαστήρια επίσης αξιολογούνται και ο βαθμός τους συνεισφέρει στην τελική βαθμολογία του συγκεκριμένου μαθήματος. Αξιολογούνται επίσης η εργασία σχεδίου και η πρακτική κατάρτιση και λαμβάνονται υπόψη στην τελική βαθμολογία. Η επιτυχής ολοκλήρωση του προγράμματος, το οποίο διαρκεί 2-3 χρόνια, οδηγεί στην απόκτηση Διπλώματος ή ακόμα και Ανώτερου Διπλώματος από το ίδιο το ίδρυμα. Με βάση το νόμο 68(Ι)/96, που ρυθμίζει τη διαδικασία για την αναγνώριση των προσόντων ανώτερης εκπαίδευσης, τα διπλώματα που απονέμονται από τα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι αναγνωρισμένα από τις αρμόδιες αρχές του κράτους.

5.1 ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5.1.1 Βασικές πληροφορίες (διοικητική δομή και χρηματοδότηση)

Ένας σημαντικός φορέας στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), το οποίο προσφέρει προγράμματα κανονικής εκπαίδευσης μέσα από την Εσπερινή Τεχνική Σχολή. Τα προγράμματα που παρέχονται από την Εσπερινή Τεχνική Σχολή είναι ισάξια με τα κανονικά προγράμματα ανώτερης μέσης αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Έτσι η ύλη που διδάσκεται σε κάθε κλάδο και ειδικότητα είναι η ίδια με την ύλη στους κλάδους / ειδικότητες που προσφέρονται στα κανονικά προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης προσαρμοσμένα όμως στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ανάγκες των μαθητών που παρακολουθούν τις βραδινές τάξεις.

Τα προγράμματα που προσφέρονται από την Εσπερινή Τεχνική Σχολή στοχεύουν στην παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε απόφοιτους Τεχνικής Σχολής που επιθυμούν να ακολουθήσουν μια ειδικότητα άλλη από την αρχική που είχαν επιλέξει. Επιπλέον, οι απόφοιτοι Λυκείου που επιθυμούν να αποκτήσουν τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση μπορούν να φοιτήσουν στην Εσπερινή Τεχνική Σχολή.

Πληροφορίες για τη νομοθεσία και τη χρηματοδότηση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παρέχονται στα υποκεφάλαια 3.3 και 9.2 αντίστοιχα.

Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση και η αγορά εργασίας

Η Εσπερινή Τεχνική Σχολή, που είναι μια μορφή κανονικής συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, οδηγεί σε απόκτηση Απολυτηρίου που έχει την ίδια νομική υπόσταση με αυτό που απονέμεται από το Ενιαίο Λύκειο και τις Τεχνικές Σχολές. Η ύλη που διδάσκεται σε κάθε κλάδο και ειδικότητα είναι η ίδια με την ύλη στους κλάδους / ειδικότητες που προσφέρονται στα κανονικά προγράμματα προσαρμοσμένα όμως στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ανάγκες των μαθητών που παρακολουθούν τις βραδινές τάξεις. Αυτό σημαίνει ότι οι απόφοιτοι των Εσπερινών Τεχνικών Σχολών έχουν τη δυνατότητα να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ιδρύματα ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης στην Κύπρο ή το εξωτερικό.

Η μελλοντική ανάπτυξη του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων που θα ενσωματώσει το Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων αναμένεται να συνεισφέρει στην περαιτέρω βελτίωση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων μέσα από τη δια βίου μάθηση. Η διαφάνεια των Επαγγελματικών Προσόντων, που είναι σημαντικό μέρος του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, αναμένεται να βελτιώσει τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ως αποτέλεσμα, τα άτομα που εμπλέκονται, θα αποκτήσουν τις απαιτούμενες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες από την αγορά εργασίας τόσο σε Εθνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πρώθηση της μάθησης πιο κοντά στους μαθητές

Οι πρωτοβουλίες σχετικές με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στο νέο μαθησιακό περιβάλλον περιλαμβάνουν τα ερευνητικά έργα που γίνονται στο πλαίσιο του προγράμματος Λεονάρντο ντα Βίντσι που προωθούν νέα εργαλεία μάθησης. Επιπλέον, σχέδια εκπαιδευτικής άδειας (με ή χωρίς απολαβές) λειτουργούν στο δημόσιο τομέα και έχουν προσαρμοστεί για να

καλύπτουν την εξ αποστάσεως μάθηση, την ηλεκτρονική μάθηση (eLearning) και την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών.

Έχουν ήδη γίνει προσπάθειες για ένταξη της ηλεκτρονικής μάθησης (eLearning) στο Εκπαιδευτικό Σύστημα της Κύπρου. Μια πιο οργανωμένη, ολοκληρωμένη προσπάθεια συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) με στόχο την αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων όλων των θεμάτων που χρησιμοποιούν ΤΠΕ, παρέχοντας στα σχολεία κατάλληλο εξοπλισμό ΤΠΕ και ολοκληρώνοντας τις εγκαταστάσεις υποδομής.

5.1.2 Κύρια χαρακτηριστικά της κανονικής συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η Εσπερινή Τεχνική Σχολή παρέχει συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε απόφοιτους Τεχνικής Σχολής που επιθυμούν να ακολουθήσουν μια ειδικότητα άλλη από την αρχική που είχαν επιλέξει και σε απόφοιτους Λυκείου που επιθυμούν να αποκτήσουν τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση. Λειτουργεί κάτω από την επίβλεψη της Διεύθυνσης της Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ).

Η διάρκεια των προγραμμάτων ποικίλει από ένα μέχρι τέσσερα χρόνια, ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης των μαθητών. Η Εσπερινή Τεχνική Σχολή παρέχει προγράμματα σπουδών στους κλάδους Μηχανολογίας, Ηλεκτρολογίας, Πολιτικής Μηχανικής / Αρχιτεκτονικής και Ξενοδοχειακών και Επισιτιστικών Τεχνών. Εντούτοις, έχει τη δυνατότητα να προσφέρει προγράμματα σπουδών που καλύπτουν όλους τους κλάδους που προσφέρονται στις πρωινές τάξεις των Τεχνικών Σχολών νοουμένου ότι τουλάχιστον 8 μαθητές ενδιαφερθούν για παρακολούθηση του κάθε προγράμματος σπουδών.

Τα προγράμματα που προσφέρονται από την Εσπερινή Τεχνική Σχολή είναι ισάξια με τα κανονικά προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρονται το πρωί. Ο αντίστοιχος Επιθεωρητής κάθε κλάδου είναι υπεύθυνος για τη σωστή εφαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων τόσο της αρχικής όσο και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η φοίτηση είναι δωρεάν και οδηγεί σε απόκτηση Απολυτηρίου το οποίο έχει την ίδια νομική υπόσταση με αυτό που απονέμεται από το Ενιαίο Λύκειο και τις Τεχνικές Σχολές. Έτσι οι απόφοιτοι της Εσπερινής Τεχνικής Σχολής μπορούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ή να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε ιδρύματα ανώτερης ή ανώτατης εκπαίδευσης στην Κύπρο ή το εξωτερικό.

Η συνεχής αξιολόγηση της προόδου των μαθητών υπό μορφή διαγωνισμάτων που διενεργείται από τα σχολεία και οι τελικές εξετάσεις που οργανώνονται κεντρικά από το ΥΠΠ βοηθούν τους Επιθεωρητές στο να αξιολογήσουν την εργασία των εκπαιδευτών. Πρόσθετα με τα πιο πάνω, ζητείται από τους μαθητές να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια, για να αξιολογήσουν το περιεχόμενο των προγραμμάτων που παρακολούθησαν.

Τέλος, οι Επιθεωρητές του κάθε κλάδου έχουν την ευθύνη να διασφαλίζουν ότι η υποδομή των Τεχνικών Σχολών που προσφέρουν προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χρησιμοποιείται με τον καλύτερο δυνατό και αποτελεσματικότερο τρόπο.

Στατιστικά στοιχεία

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, το 1,2% του πληθυσμού συμμετείχε σε κανονική ανώτερη μέση εκπαίδευση το 2003, ποσοστό που είναι μικρό σε σύγκριση με το 5,2% της ΕΕ. Τα αντίστοιχα ποσοστά για τους εργαζομένους και τους αδρανείς είναι 0,9% και 2,6%. Πρόσθετα, 5,5% του

πληθυσμού συμμετείχε σε κανονική τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε σύγκριση με 8,5% στην ΕΕ, ενώ οι άνεργοι και αδρανείς δε συμμετείχαν σε ανώτερη κανονική εκπαίδευση.

Πίνακας 1 – Συμμετοχή σε κανονική εκπαίδευση κατά επίπεδο εκπαίδευσης και επαγγελματική υπόσταση, 2003 [%]

	ISCED 3				ISCED 5 6			
	πληθυσμός	εργαζόμενοι	άνεργοι	αδρανείς	πληθυσμός	εργαζόμενοι	άνεργοι	αδρανείς
ΕΕ	5,2	3,8	7	10,3	8,5	7,3	15,1	14,3
Κύπρος	1,2	0,9	:	2,6	5,5	5,4	:	:

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ ειδική έρευνα)

5.2 ΜΗ-ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

5.2.1 Βασικές πληροφορίες (διοικητική δομή και χρηματοδότηση)

Η παροχή κατάρτισης από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα έχει ενθαρρυνθεί και ενισχυθεί κυρίως μέσα από την έγκριση και επακόλουθη επιχορήγηση προγραμμάτων κατάρτισης από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Η ΑνΑΔ είναι ημικρατικός οργανισμός με αποστολή τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων για την προγραμματισμένη και συστηματική κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της Κύπρου. Τα έσοδα της ΑνΑΔ προέρχονται από το Τέλος Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού που καταβάλλουν όλες οι ιδιωτικές επιχειρήσεις και οι ημικρατικοί οργανισμοί. Το Τέλος αντιστοιχεί στο 0,5% του συνολικού μισθολογίου της κάθε επιχείρησης. Οι δημόσιοι υπάλληλοι και οι αυτοαπασχολούμενοι εξαιρούνται από τη σφαίρα αρμοδιοτήτων της ΑνΑΔ.

Επιπλέον, ιδιωτικά ιδρύματα, όπως κολέγια, ιδρύματα κατάρτισης, συμβουλευτικοί οίκοι και επιχειρήσεις παρέχουν διάφορα προγράμματα για ενήλικες, περιλαμβανόμενων αρκετών που δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ.

Η ιδιωτική αγορά κατάρτισης συμπληρώνεται με παραδοσιακούς προωθητές συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και άλλα υπουργεία και δημόσια ιδρύματα.

Πληροφορίες για τη νομοθεσία και τη χρηματοδότηση της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης παρέχονται στα υποκεφάλαια 3.3 και 9.2 αντίστοιχα.

5.2.2 Κύρια χαρακτηριστικά της μη-κανονικής συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Στη μη-κανονική συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση υπάρχει μια πληθώρα από παροχείς, τόσο δημόσιους όπως η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) και δημόσια ιδρύματα κατάρτισης, όσο και ιδιωτικούς όπως κολέγια, ιδρύματα κατάρτισης και επιχειρήσεις. Η παροχή κατάρτισης από το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα έχει ενθαρρυνθεί και ενισχυθεί κυρίως μέσα από την έγκριση και επακόλουθη επιχορήγηση προγραμμάτων κατάρτισης από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και άλλα υπουργεία επίσης διαδραματίζουν ρόλο στην παροχή μη-κανονικής εκπαίδευσης.

Οι δραστηριότητες συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης της ΑνΑΔ περιλαμβάνουν:

- Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στην Κύπρο

Σκοπός των προγραμμάτων είναι η παροχή ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης στους εργαζομένους, για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών της επιχείρησης για αποτελεσματική αξιοποίηση του προσωπικού μέσω κατάλληλης κατάρτισης και ανάπτυξης. Η ελάχιστη διάρκεια των προγραμμάτων αυτών είναι 6 ώρες. Η μέγιστη διάρκεια κατάρτισης ανά ημέρα είναι 8 ώρες.

- Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό

Σκοπός των Μονοεπιχειρησιακών Προγραμμάτων Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό είναι η κατάρτιση και ανάπτυξη των εργαζομένων στην επιχείρηση μέσα από προγράμματα κατάρτισης στο εξωτερικό, για κάλυψη των συγκεκριμένων αναγκών των επιχειρήσεων για αποτελεσματική αξιοποίηση του προσωπικού μέσω κατάλληλης κατάρτισης και ανάπτυξης. Η ελάχιστη διάρκεια των προγραμμάτων αυτών είναι 2 μέρες ενώ η μεγαλύτερη είναι 130 μέρες.

- Συνήθη Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης

Σκοπός των Πολυεπιχειρησιακών Προγραμμάτων είναι η παροχή συνεχιζόμενης κατάρτισης για κάλυψη των αναγκών των εργαζομένων μέσω συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και οργανισμούς.

Τα προγράμματα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σε όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης και όλα τα επαγγέλματα. Δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης παρέχουν τα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα. Τα δημόσια ιδρύματα κατάρτισης παρέχουν κυρίως προγράμματα τεχνολογίας και τεχνικών επαγγελμάτων, ενώ τα ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης παρέχουν κυρίως προγράμματα για την επιχείρηση, διοίκηση, πληροφορική και προγράμματα προσανατολισμένα προς τις υπηρεσίες. Το ίδρυμα κατάρτισης / οργανισμός που παρέχει την κατάρτιση πρέπει να απονέμει Πιστοποιητικό Κατάρτισης που να αναφέρει ότι το πρόγραμμα εγκρίθηκε από την ΑνΑΔ. Η ελάχιστη διάρκεια των προγραμμάτων αυτών είναι 6 ώρες. Η μέγιστη διάρκεια κατάρτισης ανά ημέρα είναι 8 ώρες.

- Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης Ζωτικής Σημασίας

Τα Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης Ζωτικής Σημασίας παρέχουν συνεχιζόμενη κατάρτιση για κάλυψη των αναγκών κατάρτισης των εργαζομένων μέσα από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και οργανισμούς σε θέματα ζωτικής σημασίας.

Η ελάχιστη διάρκεια του ιδρυματικού μέρους των προγραμμάτων αυτών είναι 12 ώρες (αφαιρουμένων των διαλειμάτων). Η ελάχιστη διάρκεια της πρακτικής εξάσκησης μέσα στην επιχείρηση είναι 4 ώρες. Η μέγιστη διάρκεια κατάρτισης ανά ημέρα είναι 8 ώρες.

- Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό

Τα Πολυεπιχειρησιακά Προγράμματα Συνεχιζόμενης Κατάρτισης στο Εξωτερικό στοχεύουν στη βελτίωση και εμπλουτισμό των γνώσεων και δεξιοτήτων των υψηλόβαθμων στελεχών στις επιχειρήσεις στις διάφορες πτυχές οργάνωσης, διοίκησης και εξοπλισμού, με την απόκτηση πρακτικών γνώσεων και εμπειριών από ανάλογες επιτυχημένες επιχειρήσεις του εξωτερικού.

- Προγράμματα κατάρτισης για νεοπροσληφθέντες αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Τα προγράμματα κατάρτισης σε επιχειρήσεις για νεοπροσληφθέντες αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καλύπτουν τις ανάγκες για στελέχωση επιχειρήσεων μέσα από την πρόσληψη και κατάρτιση ανέργων αποφοίτων πανεπιστημίων και άλλων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το ΥΠΠ είναι υπεύθυνο για:

- Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών, τα οποία προσφέρουν συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση σε ενήλικες. Η Διεύθυνση της ΜΤΕΕ εκδίδει εγκυκλίους που ρυθμίζουν τα είδη προγραμμάτων που προσφέρονται, τη διάρκεια, τα δίδακτρα, την αμοιβή εκπαιδευτών και τα διάφορα πιστοποιητικά που απονέμονται με την επιτυχή συμπλήρωση των προγραμμάτων. Ο στόχος των Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων των Τεχνικών Σχολών είναι να προσφέρουν συνεχιζόμενη επιμόρφωση εργαζομένων ενηλίκων, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται αποτελεσματικότερα στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας καθώς και κατάρτιση που στοχεύει στην επανένταξη των ανέργων στην απασχόληση, σε τομείς όπου υπάρχουν ελλείψεις ειδικευμένων εργατών.
- Επιμορφωτικά Κέντρα, τα οποία προσφέρουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων μικρής ή μέτριας διάρκειας που καλύπτουν διάφορα ενδιαφέροντα.
- Επαγγελματικές Σχολές Δια Βίου Εκπαίδευσης (ΕΣΔΕ) που προγραμματίζονται από το ΥΠΠ, οι οποίες θα προσφέρουν όλα τα είδη αρχικής ή συνεχιζόμενης τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ), που παρέχει ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση σε καθηγητές μέσης εκπαίδευσης.
- Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ), που παρέχει προϋπηρεσιακή κατάρτιση σε καθηγητές μέσης εκπαίδευσης.

Το ΥΕΚΑ έχει την ευθύνη για τα ακόλουθα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

- Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ) το οποίο προσφέρει σύντομα προγράμματα για εργαζομένους με έμφαση σε τεχνικά επαγγέλματα και διοίκηση επιχειρήσεων.
- Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο (ΑΤΙ) και Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου (ΑΞΙΚ) τα οποία προσφέρουν προγράμματα αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων στους εργαζομένους στους αντίστοιχους τομείς.

Άλλα υπουργεία υπεύθυνα για την κατάρτιση δημοσίων υπαλλήλων και επιχειρήσεων σε συγκεκριμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας

Γεωργοί

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ) έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των γεωργών που παρέχονται από τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ) του Τμήματος Γεωργίας.

Δημόσιοι υπάλληλοι

Η συνεχιζόμενη κατάρτιση και ανάπτυξη των δημοσίων υπαλλήλων προσφέρεται μέσα από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ) του Υπουργείου Οικονομικών (ΥΟ). Η

συνεχιζόμενη κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων προωθείται επίσης από την Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης και σεμινάρια προσφέρονται από δημόσιες αρχές σε συγκεκριμένες ομάδες δημοσίων υπαλλήλων όπως:

- Νοσηλευτές δημόσιου τομέα

Το Υπουργείο Υγείας (ΥΥ) έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των νοσηλευτών δημόσιου τομέα που παρέχεται από τη Νοσηλευτική Σχολή.

- Αξιωματικοί και λοχίες

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (ΥΔΔΤ) προωθεί την κατάρτιση των αξιωματικών και λοχιών που παρέχεται από την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Η Αστυνομική Ακαδημία παρέχει επίσης μερική κατάρτιση για τη χρήση υπολογιστών στα μέλη της. Προς το σκοπό αυτό, διεξάγονται δυο προγράμματα των σαράντα πέντε λεπτών, δυο απογεύματα την εβδομάδα. Το ένα πρόγραμμα παρέχει βασικές γνώσεις ενώ το άλλο είναι πιο προχωρημένο. Τα μαθήματα διδάσκονται από προσοντούχους καθηγητές που διορίζονται από το ΥΠΠ και διεξάγονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής της Αστυνομικής Ακαδημίας. Τα προγράμματα διεξάγονται από το φθινόπωρο μέχρι το καλοκαίρι του επόμενου χρόνου.

- Δασοπόνοι και απόφοιτοι δασοπονίας

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ) έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των δασοπόνων και αποφοίτων δασοπονίας που παρέχεται από το Δασικό Κολέγιο.

Όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 1, η συμμετοχή σε μη-κανονική εκπαίδευση / κατάρτιση στην Κύπρο είναι χαμηλότερη από το μέσο όρο της ΕΕ για άτομα με χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο (3,6% σε σύγκριση με 6,5% στην ΕΕ το 2003), ενώ είναι μεγαλύτερη από το μέσο όρο της ΕΕ για άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο (44,7% σε σύγκριση με 30,9% στην ΕΕ), ειδικότερα για τους εργαζομένους (48,7% σε σύγκριση με 33,7%). Αυτό είναι αναμενόμενο αφού η ΑνΑΔ επιχορηγεί μη-κανονική κατάρτιση κυρίως για εργαζομένους.

Πίνακας 1 – Συμμετοχή σε μη-κανονική εκπαίδευση / κατάρτιση κατά μορφωτικό επίπεδο και επαγγελματική υπόσταση, 2003 [%]

	ISCED 0_2				ISCED 3_4				ISCED 5_6			
	Πλ.	Εργ.	Αν.	Αδρ.	Πλ.	Εργ.	Αν.	Αδρ.	Πλ.	Εργ.	Αν.	Αδρ.
ΕΕ	6,5	9,0	7,6	2,8	16,4	18,9	14,8	6,7	30,9	33,7	22,7	13,0
Κύπρος	3,6	4,3	-	2,0	17,0	19,9	14,5	4,8	44,7	48,7	17,8	10,6

Πλ.: Πληθυσμός, Εργ.: Εργαζόμενοι, Αν.: Άνεργοι, Αδρ.: Αδρανείς

ISCED 0-2: Προδημοτική, δημοτική και κατώτερη μέση εκπαίδευση

ISCED 3-4: Ανώτερη μέση και μεταλυκειακή μη τριτοβάθμια εκπαίδευση

ISCED 5-6: Τριτοβάθμια εκπαίδευση

Πηγή: Eurostat (ΕΕΔ, ειδική έρευνα)

5.3 ΜΕΤΡΑ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η πλήρης αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού σε συνθήκες κοινωνικής συνοχής και ίσων ευκαιριών αποτελεί προτεραιότητα όπως έχει περιγραφεί στο Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013 (ΕΣΠΑ). Επιπλέον, τα συγκεκριμένα μέτρα για τους ανέργους και άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας περιγράφονται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ) και στην Κοινοτική Πρωτοβουλία "EQUAL" (CIP EQUAL).

Σχέδια συγχρηματοδοτούμενα από το ΕΚΤ

Η ΑνΑΔ εφάρμοσε κατά την περίοδο 2006-2008 τρία σχέδια, τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ. Τα σχέδια αυτά στόχευαν στην προώθηση της κατάρτισης και της απασχολησιμότητας των Νέων Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (με έμφαση στους αποφοίτους γενικής εκπαίδευσης που ήταν κάτω των 25 χρονών και δεν είχαν αποκτήσει εργασιακή πείρα μεγαλύτερη των 9 μηνών μετά την αποφοίτησή τους), των Ανέργων (με έμφαση στις γυναίκες, τους νέους ανειδίκευτους ανέργους 15-24 χρονών και άτομα που απειλούνταν από κοινωνικό αποκλεισμό) και των Αδρανών Γυναικών. Πρόσθετα, εφαρμόστηκε ένα σχέδιο για την ενδυνάμωση του ηλεκτρονικού αλφαριθμητισμού των ανέργων (με προτεραιότητα στους νέους ανέργους, τις άνεργες γυναίκες καθώς και ομάδες ανέργων που απειλούνταν από κοινωνικό αποκλεισμό όπως άτομα μεγαλύτερης ηλικίας).

Τα σχέδια αυτά περιλάμβαναν ενδεικτικά τις ακόλουθες λειτουργίες:

- Οργάνωση προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία περιλάμβαναν θέματα όπως επικοινωνία και διαπροσωπικές σχέσεις, εργασία μέσα στην ομάδα, ανάπτυξη της τεχνικής διαπραγματεύσεως, επίλυση προβλημάτων, ψηφιακή εκπαίδευση και εκμάθηση γλωσσών. Η διάρκεια των προγραμμάτων ποικίλη ανάλογα με την ειδικότητα, το επίπεδο και το θέμα.
- Προγράμματα απόκτησης εργασιακής πείρας μέσα από την τοποθέτησή τους στις επιχειρήσεις. Η διάρκεια της τοποθέτησης / κατάρτισης ήταν περίπου 3 μήνες, ανάλογα με την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, προωθούνται προγράμματα για τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των ανέργων και των αδρανών γυναικών.

Εκτακτο Σχέδιο Επιμόρφωσης Ανέργων

Η ΑνΑΔ, σε σύμπραξη με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ), το Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ) και το Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο (ΑΞΙΚ), οργάνωσε επιμορφωτικά προγράμματα για άνεργους, τα οποία εφαρμόζονται από το Μάιο 2009 και προσφέρονται σε όλες τις επαρχίες.

Τα προγράμματα καλύπτουν σημαντικές οριζόντιες δεξιότητες που θα βοηθήσουν τα άτομα να επανενταχθούν στην απασχόληση. Τα προγράμματα προσφέρονται δωρεάν στους ανέργους. Τέτοια παραδείγματα δεξιοτήτων είναι η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, βασικές γλώσσες και θέματα ασφάλειας και υγείας.

Πρόσθετα, στο πλαίσιο της δράσης αυτής, προσφέρονται προγράμματα για εξειδικευμένα τεχνικά θέματα που θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις και δεξιότητες των ανέργων για να μπορούν να απασχοληθούν σε επαγγέλματα με ανάλογες ανάγκες (παραδείγματα είναι προγράμματα κατάρτισης για συντήρηση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων ξενοδοχείων, εξειδικευμένη

συγκόλληση μετάλλων και εξειδικευμένες κουζίνες). Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων καταβάλλεται επίδομα κατάρτισης στους συμμετέχοντες από την ΑνΑΔ.

Η διάρκεια των προγραμμάτων κυμαίνεται μεταξύ 30 και 90 ώρες. Παρέχεται πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Θα εφαρμοστούν γύρω στα 20 προγράμματα για την επιμόρφωση περίπου 300 ανέργων, ενώ θα εφαρμοστούν πρόσθετα προγράμματα, όποτε χρειαστεί, μέσα από τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων σε συνεργασία με τις Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης.

Προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Η Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) του ΥΠΠ παρέχει προγράμματα που δεν απευθύνονται συγκεκριμένα στους ανέργους, εντούτοις όλοι οι ενήλικες μπορούν να τα παρακολουθήσουν. Τα προγράμματα αυτά αναλύονται στα υποκεφάλαια 5.1 και 5.2 και είναι τα ακόλουθα:

- Εσπερινή Τεχνική Σχολή.
- Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών.
- Επιμορφωτικά Κέντρα.

Πρόγραμμα για Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας των Γυναικών

Το σχέδιο αυτό αναπτύχθηκε και τέθηκε σε λειτουργία από το 2002. Στοχεύει στην ενθάρρυνση των γυναικών να αναπτύξουν επιχειρηματικές δραστηριότητες σε διάφορους τομείς της οικονομίας με κρατική επιχορήγηση. Το πρόγραμμα οργανώνεται από την ΑνΑΔ και το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΥΕΒΤ). Το ΥΕΒΤ επιλέγει τους υποψηφίους στους οποίους θα δοθούν χορηγίες για να δημιουργήσουν μια νέα επιχείρηση, ενώ η ΑνΑΔ οργανώνει και επιχορηγεί προγράμματα κατάρτισης που παρέχονται από ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης με στόχο να καταρτίσει τους υποψηφίους να λειτουργούν αποτελεσματικά τη νέα επιχείρησή τους.

Σχέδιο για την επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση των ληπτών δημόσιου βοηθήματος

Οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού δικαιούνται συμπληρωματική δημόσια βοήθεια ακόμη και αν εργάζονται πλήρως (υπό τον όρο ότι πληρούν τα επιλέξιμα κριτήρια). Οι ευάλωτες ομάδες περιλαμβάνουν άτομα με αναπηρίες, μονογονικές οικογένειες, γονείς με τουλάχιστον τέσσερα εξαρτώμενα παιδιά κάτω των δεκαοκτώ χρόνων και άτομα που χρειάζονται οικονομική βοήθεια λόγω εξαιρετικά σοβαρών οικογενειακών συνθηκών για να αποτραπεί ο κίνδυνος οικογενειακής διάλυσης.

Το ύψος των δημοσίων βοηθημάτων αναπροσαρμόζεται κάθε χρόνο με βάση τον ειδικό δείκτη τιμών καταναλωτή για τη δέση επιλεγμένων αγαθών και υπηρεσιών που καλύπτουν τις βασικές ανάγκες. Ο Νόμος περί Δημοσίων Βοηθημάτων (95(Ι)/2006) περιέχει αρκετές πρόνοιες οι οποίες στοχεύουν τα άτομα που έχουν περισσότερη ανάγκη (ο όρος μονογονιός διευρύνεται) και εισάγει περαιτέρω κίνητρα εργοδότησης για να ενισχύσει την ένταξη στην αγορά εργασίας και απεξάρτηση από τις δημόσιες χορηγίες. Πρόσθετα, καταβάλλεται δημόσιο χορήγημα για τους πρώτους 12 μήνες από την έναρξη της απασχόλησης του λήπτη και το εφάπαξ βοήθημα για επαγγελματική κατάρτιση του λήπτη και αγορά εργαλείων και εξοπλισμού αυξήθηκε από €854 σε €1.709.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Μέριμνας εφάρμοσαν το έργο “Επαγγελματική Κατάρτιση των Ληπτών Δημοσίου Βοηθήματος και την ένταξη τους στην Αγορά Εργασίας” (Μέτρο 1.3.1.), το οποίο άρχισε από το 2005 και ολοκληρώθηκε το 2008. Το σχέδιο συνείσφερε στη δραστηριοποίηση των ληπτών δημοσίου βοηθήματος, βοηθώντας την κοινωνική και εργασιακή τους ενσωμάτωση. Κατά την περίοδο 2006-2008, 382 λήπτες δημοσίου βοηθήματος παρακολούθησαν τάξεις επικοινωνίας και προσωπικής ανάπτυξης, 308 παρακολούθησαν τάξεις βασικών υπολογιστών και 70 παρακολούθησαν εξειδικευμένες τάξεις στους τομείς της εξυπηρέτησης πελατών / δεξιότητες πωλήσεων, οργάνωση γραφείου / προσωπικού γραφείου και Αγγλικής γλώσσας. 53 λήπτες δημοσίου βοηθήματος εργοδοτήθηκαν σε επιχορηγημένες θέσεις εργασίας, στο πλαίσιο του Σχεδίου για την Επιχορήγηση των Θέσεων Εργασίας ληπτών δημοσίου βοηθήματος και 100 λήπτες δημοσίου βοηθήματος εργοδοτήθηκαν σε μη επιχορηγημένες εργασίες.

Στο πλαίσιο της ίδιας πολιτικής, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Μέριμνας προγραμματίζουν το σχέδιο «Απασχόληση και Κοινωνική Ενσωμάτωση των Ατόμων από Ευάλωτες Ομάδες» για τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013, το οποίο στοχεύει στην κατάρτιση ευρύτερης ομάδας ευάλωτων ατόμων (π.χ. νέα άτομα κάτω από τη φροντίδα του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, οικογένειες με ψυχο-κοινωνικές δυσκολίες, χρήστες ουσιών κλπ).

Σχέδιο κατάρτισης για άτομα με ειδικές ανάγκες

Το Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων (ΚΕΑΑ) παρέχει εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης για άτομα με αναπηρίες για απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων, τα οποία προωθούνται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το Κέντρο παρέχει επαγγελματική κατάρτιση σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας η οποία λαμβάνει υπόψη τις προοπτικές απασχολησιμότητας του κάθε ατόμου ξεχωριστά. Πρόσθετα, το Κέντρο παρέχει υπηρεσίες σε καταρτιζόμενους οι οποίες ενισχύουν τις δεξιότητες τους με σκοπό να γίνουν ανεξάρτητοι και να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε ψυχοκοινωνικά προβλήματα.

Το Κέντρο παρέχει κατάρτιση και απασχόληση στις ακόλουθες ειδικότητες: δερμάτινα είδη / κατασκευή υποδημάτων, βιομηχανία επίπλου / ξυλουργική, κατασκευή σκούπας, πλέξιμο και κέντημα. Το Κέντρο, καταβάλλει επίσης ειδικό επίδομα πέρα από το εκπαιδευτικό επίδομα.

Η μέση διάρκεια κάθε προγράμματος κατάρτισης στις περισσότερες περιπτώσεις είναι περίπου 12 μήνες ενώ σε κάποιες περιπτώσεις η διάρκεια τους εξαρτάται από τη σοβαρότητα της αναπηρίας. Στο Κέντρο λειτουργούν τρία εργαστήρια το καθένα από τα οποία έχει χωρητικότητα για 12 καταρτιζόμενους.

Άλλο ένα Σχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ενσωμάτωσης για το 2006-2008 αφορά την Επαγγελματική Κατάρτιση Ατόμων με Αναπηρίες σε ειδικότητες που δεν προσφέρονται από το Κέντρο. Το σχέδιο χορηγεί ποσό μέχρι €1.709 υπό μορφή επιδότησης διδάκτρων ατόμων με αναπηρίες, με σκοπό την παρακολούθηση κάποιου προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο θα διευκολύνει την εργοδότηση τους και την ανέλιξη στην εργασία τους. Κατά το 2008 ένα άτομο συμμετείχε στο σχέδιο.

Πρόσθετα, κατά την περίοδο 2007-2008 εφαρμόστηκαν πέντε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για άτομα με σοβαρές αναπηρίες που αφορούν οπτικές, ακουστικές και κινητικές αναπηρίες. Αυτά συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ και την κυβέρνηση της Κύπρου σε ίση βάση. Κατά την περίοδο αυτή 186 άτομα συμμετείχαν στα σχέδια αυτά.

Προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης για φυλακισμένους

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (ΥΔΔΤ) σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) και τον ιδιωτικό τομέα προσφέρει προγράμματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης σε φυλακισμένους σε εθελοντική βάση.

Μέτρο για αιτητές ασύλου

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία “EQUAL” στοχεύει στο να βοηθήσει την ένταξη των αιτητών ασύλου. Το μέτρο στοχεύει στη στήριξη δράσεων για αιτητές ασύλου που παραμένουν προσωρινά στο Κέντρο Υποδοχής ή σε άλλους χώρους προσωρινής διαμονής μέχρι την τελική αξιολόγηση της αίτησης τους. Πρόσθετα, στόχος είναι η αναβάθμιση των δεξιοτήτων τους με σκοπό να έχουν καλύτερα προσόντα για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας στην Κύπρο ή για να εξοπλιστούν καλύτερα για την ένταξη τους στην πατρίδα τους αν η αίτησή τους απορριφθεί.

Στόχος τους είναι να παρέχουν στα άτομα αυτά την αναγκαία ψυχολογική στήριξη, καθοδήγηση και κατάρτιση με σκοπό να γίνουν αυτόνομοι και να ενταχθούν κοινωνικά και επαγγελματικά στην Κυπριακή κοινωνία και την αγορά εργασίας μέχρι την τελική αξιολόγηση της αίτησης τους. Η προώθηση των προγραμμάτων για αιτητές ασύλου περιλαμβάνει εξατομικευμένες υπηρεσίες όπως ψυχολογική υποστήριξη, νομική συμβουλή, παροχή πληροφοριών για απασχόληση και μαθήματα Ελληνικής γλώσσας για να βοηθήσουν στη γρήγορη ενσωμάτωσή τους σε συνδυασμό με κατάρτιση για ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους. Θα μπορούσαν επίσης να προωθηθούν ευκολίες φροντίδας παιδιών για τα άτομα που οι οικογενειακές ευθύνες εμποδίζουν να εργαστούν καθώς και εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά.

Στον Πίνακα 1 φαίνεται ότι κατά το 2006 οι άνεργοι συμμετείχαν κυρίως σε προγράμματα μη-κανονικής εκπαίδευσης (26,7%).

Πίνακας 1 – Ποσοστό συμμετοχής ανέργων σε εκπαίδευση και κατάρτιση, 2006

	Κανονική και μη-κανονική εκπαίδευση	Κανονική εκπαίδευση	Μη-κανονική εκπαίδευση
Κύπρος	31,1%	4,4%	26,7%

Πηγή: Eurostat (Ερευνα Επιμόρφωσης Ενηλίκων 2006)

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΤΗΣ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ**

**6.1 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ**

6.1.1 Επαγγέλματα καθηγητών και εκπαιδευτών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ των καθηγητών και των εκπαιδευτών στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Κύπρο. Συνήθως ο όρος “καθηγητής” αναφέρεται στους εκπαιδευτικούς όλων των επιπέδων του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, δηλαδή άτομα που εργάζονται κυρίως στο τυπικό μέρος του συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, ενώ ο όρος “εκπαιδευτής” αναφέρεται στα άτομα που παρέχουν κατάρτιση στο καλά καθιερωμένο σύστημα κατάρτισης της Κύπρου, δηλαδή άτομα που εργάζονται κυρίως στο άτυπο μέρος του συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Οι διαφορές μεταξύ των καθηγητών και εκπαιδευτών στην αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση απεικονίζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Καθηγητές και εκπαιδευτές στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κατά είδος επαγγέλματος και χώρο εργασίας

Καθηγητές/ Εκπαιδευτές	Είδος επαγγέλματος	Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	Χώρος εργασίας
Καθηγητές	Καθηγητές στην Ανώτερη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ)	Αρχική	Δημόσια Σχολεία Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Σύστημα Μαθητείας
		Συνεχιζόμενη	Εσπερινή Τεχνική Σχολή
			Εκπαιδευτικά Προγράμματα Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων Τεχνικής Εκπαίδευσης
			Επιμορφωτικά Κέντρα
	Καθηγητές σε Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Αρχική	Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
		Συνεχιζόμενη	
Καθηγητές σε Ιδιωτικά Κολέγια	Αρχική	Ιδιωτικά κολέγια	
	Συνεχιζόμενη		
Εκπαιδευτές	Εκπαιδευτές σε Δημόσια Ιδρύματα Κατάρτισης	Αρχική	Κέντρο Παραγωγικότητας
		Συνεχιζόμενη	
		Συνεχιζόμενη	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης
	Εκπαιδευτές σε Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης	Αρχική	Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης & Επιχειρήσεις
		Συνεχιζόμενη	
	Εκπαιδευτές σε Επιχειρήσεις	Αρχική	Επιχειρήσεις
Συνεχιζόμενη			

Προσόντα καθηγητών και εκπαιδευτών

Οι καθηγητές, με βάση τα σχέδια υπηρεσίας, χρειάζεται να κατέχουν κατάλληλο δίπλωμα στον τομέα εξειδίκευσης τους ή πτυχίο σχετικό με το θέμα που θα διδάξουν. Στην περίπτωση των καθηγητών δημοσίων σχολών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των καθηγητών τεχνολογικών ή εργαστηριακών μαθημάτων στη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) χρειάζεται επίσης επαγγελματική πείρα στον τομέα της εξειδίκευσης τους. Οι καθηγητές ιδιωτικών κολεγίων χρειάζεται να κατέχουν τα ίδια ή ψηλότερα προσόντα από το επίπεδο των θεμάτων που διδάσκουν.

Οι εκπαιδευτές στο Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ), εξειδικευμένο τμήμα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) με βάση τα σχέδια υπηρεσίας, πρέπει να κατέχουν είτε δίπλωμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή πτυχίο σχετικό με το θέμα που θα διδάξουν. Επιπρόσθετα, πρέπει να έχουν επαγγελματική πείρα, η διάρκεια της οποίας κυμαίνεται ανάλογα με τη θέση.

Το ελάχιστο απαιτούμενο προσόν για τους εκπαιδευτές στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ) είναι πανεπιστημιακό δίπλωμα τίτλος ή ισότιμο προσόν ή μεταπτυχιακό δίπλωμα ή τίτλος σε συγκεκριμένα θέματα που καθορίζονται από την ΚΑΔΔ.

Δεν υπάρχουν καθορισμένα προσόντα για τους εκπαιδευτές στα ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης ή επιχειρήσεις αλλά κάθε ίδρυμα κατάρτισης ή επιχείρηση καθορίζει τα δικά του. Σε περίπτωση που τα ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης επιθυμούν να υποβάλουν προγράμματα κατάρτισης για έγκριση και επιχορήγηση από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), μέσω των σχεδίων αρχικής κατάρτισης, τότε οι εκπαιδευτές τους πρέπει να πληρούν τα προκαθορισμένα κριτήρια της ΑνΑΔ σε σχέση με τη μόρφωση, την επαγγελματική πείρα καθώς και την εκπαιδευτική πείρα.

Το πιο κοινό πρόγραμμα που παρακολουθούν οι εκπαιδευτές ανεξαρτήτως θέματος που διδάσκουν είναι η “Κατάρτιση των Εκπαιδευτών”. Το πρόγραμμα αυτό οργανώνεται από την ΑνΑΔ με τη βοήθεια συνεργατών από το εξωτερικό και παρέχεται επίσης από ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης. Το σώμα που καθορίζει το αναλυτικό πρόγραμμα του προγράμματος “Κατάρτιση των Εκπαιδευτών” είναι το ίδιο ίδρυμα κατάρτισης που παρέχει το συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης.

6.1.2 Αρμόδιοι φορείς

Όσον το αφορά Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης για τους καθηγητές (περισσότερες πληροφορίες παρουσιάζονται στο υποκεφάλαιο 6.2), οι αρμόδιοι φορείς που καθορίζουν τα αναλυτικά προγράμματα είναι:

- Η Επιτροπή Συντονισμού, που αποτελείται από το Διευθυντή Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, το Διευθυντή Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης, το Διευθυντή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, δύο εκπροσώπους του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΠΚ), ένα εκπρόσωπο της Οργάνωσης Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΕΛΜΕΚ) και ένα εκπρόσωπο της Οργάνωσης Λειτουργών Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΛΤΕΚ). Η επιτροπή αυτή παρακολουθεί και αξιολογεί το Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης και υποβάλλει ισηγήσεις για θέματα δομής, περιεχομένου και λειτουργίας του στο ΥΠΠ και στο ΠΚ.
- Η Επιτροπή Σχολικής Εμπειρίας, που αποτελείται από τέσσερις λειτουργούς του ΥΠΠ και ένα εκπρόσωπο του ΠΚ. Στην Επιτροπή αυτή συμμετέχουν ως παρατηρητές ένας εκπρόσωπος της Οργάνωσης Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΕΛΜΕΚ) και ένας εκπρόσωπος της Οργάνωσης Λειτουργών Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου (ΟΛΤΕΚ). Η επιτροπή αυτή συντονίζει και / ή προωθεί τις αναγκαίες ενέργειες για την υλοποίηση του

προγράμματος της πρακτικής στα σχολεία, το οποίο είναι μέρος του Προγράμματος Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης και της απόκτησης σχολικής εμπειρίας και εγκρίνει τους Συντονιστές και Μέντορες σε κάθε σχολείο, με βάση τις εισηγήσεις των Διευθυντών των εμπλεκόμενων σχολείων.

Σύμφωνα με τη Σχολική Εμπειρία, οι καταρτιζόμενοι είναι υποχρεωμένοι να συμμετέχουν σε αριθμό μαθημάτων και να διδάξουν σε σχολείο. Βασικά και απαραίτητα μέρη της Σχολικής Εμπειρίας είναι η συμμετοχή στο σχολείο και η ανάθεση μέντορα στον κάθε καταρτιζόμενο. Επομένως οι καταρτιζόμενοι ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε όλες τις δραστηριότητες του σχολείου και να τηρούν φάκελο με σχέδια μαθήματος και άλλες εργασίες για τη σχολική εμπειρία βάση των οδηγιών του μέντορα τους.

Το ΠΚ έχει την ευθύνη για την αξιολόγηση και την ποιότητα του Προγράμματος Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης ενώ το ΠΙ έχει την ευθύνη για την ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των καθηγητών ΜΤΕΕ.

Όσον αφορά την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου η αξιολόγηση και η παρακολούθηση της ποιότητας των καθηγητών είναι αποκλειστική ευθύνη της Αστυνομικής Ακαδημίας Κύπρου.

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) εξετάζει και εγκρίνει τα προγράμματα “Κατάρτιση των Εκπαιδευτών” τα οποία αναπτύσσονται από τα ιδρύματα κατάρτισης και υποβάλλονται στην ΑνΑΔ για επιχορήγηση.

Ο ρόλος των καθηγητών και εκπαιδευτών στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Καθηγητές στην ανώτερη μέση τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση

Οι καθηγητές της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εκτός του ότι έχουν την ευθύνη να διδάσκουν και να διασφαλίζουν την πρόοδο των μαθητευόμενων τους, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο σύστημα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αφού συγκεντρωμένοι σε διάφορες ομάδες είναι επίσης υπεύθυνοι να εκτελούν τα ακόλουθα καθήκοντα:

- Κατάρτιση αναλυτικών προγραμμάτων και χαρακτηριστικών των αποφοίτων υπό την επίβλεψη του αρμόδιου επιθεωρητή σε κάθε κλάδο της ΜΤΕΕ.
- Συγγραφή και / ή αναθεώρηση σχολικών βιβλίων.
- Δημιουργία οπτικοακουστικών βοηθημάτων.
- Δημιουργία και εφαρμογή μοντέρνων μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης.
- Αξιολόγηση της γραπτής εργασίας των μαθητών και ετοιμασία και βαθμολογία τελικών γραπτών εξετάσεων.
- Συμμετοχή στον προγραμματισμό του ετήσιου προϋπολογισμού για την ειδικότητα τους. Επίσης οι καθηγητές αναλαμβάνουν την ετοιμασία των προδιαγραφών εξοπλισμού για την ειδικότητα τους και αξιολογούν τις προσφορές για αγορά αυτού του εξοπλισμού.

Καθηγητές στα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Οι καθηγητές στα δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης εμπλέκονται στο σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων των ιδρυμάτων τους βασισμένοι στις εμπειρίες, τη συχνή επαφή με τις επιχειρήσεις και τις γνώσεις από σχετικές έρευνες.

Καθηγητές στα ιδιωτικά κολέγια

Οι καθηγητές στα ιδιωτικά κολέγια εμπλέκονται στο σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων των ιδρυμάτων τους βασισμένοι στις εμπειρίες, τη συχνή επαφή με τις επιχειρήσεις και τις γνώσεις από σχετικές έρευνες.

Εκπαιδευτές στα δημόσια ιδρύματα κατάρτισης

Οι εκπαιδευτές στην Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ) και στο Κέντρο Παραγωγικότητας (ΚΕΠΑ) εμπλέκονται στο σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχει ο οργανισμός τους. Αυτό γίνεται στη βάση των εμπειριών των εκπαιδευτών και των γνώσεων από σχετικές έρευνες.

Εκπαιδευτές στα ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και στις επιχειρήσεις

Οι εκπαιδευτές στα ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και στις επιχειρήσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων κατάρτισης. Σε συνεργασία με τους διευθυντές των ιδρυμάτων κατάρτισης και τις επιχειρήσεις τους αντίστοιχα, προγραμματίζουν τις δραστηριότητες κατάρτισης και ακολούθως προχωρούν στον προσδιορισμό των ομάδων-στόχων, στη δημιουργία του αναλυτικού προγράμματος, την επιλογή των κατάλληλων εργαλείων κατάρτισης και την οργάνωση των προγραμμάτων. Στην περίπτωση των προγραμμάτων που θα υποβάλλονται στην ΑνΑΔ για έγκριση και επιχορήγηση, αυτά πρέπει να συνάδουν με το ετήσιο θεματολόγιο προτεραιοτήτων (για πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης) και να ικανοποιούν τις απαιτήσεις της ΑνΑΔ.

6.1.3 Πρόσφατες μεταρρυθμίσεις στην κατάρτιση καθηγητών και εκπαιδευτών της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Οι αρμόδιοι φορείς στη διαμόρφωση πολιτικής για τους καθηγητές και εκπαιδευτές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης είναι η δημόσια Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) και η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ).

Η πιο πρόσφατη και σημαντική εξέλιξη στην κατάρτιση των καθηγητών ήταν η εισαγωγή του Προγράμματος Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης το 2000, η οποία έγινε υποχρεωτική για όλους τους νεοδιοριζόμενους στην Εκπαιδευτική Υπηρεσία. Το πρόγραμμα παρέχει τη δυνατότητα στους μελλοντικούς καθηγητές να αποκτήσουν ψυχο-παιδαγωγικές γνώσεις, να αναπτύξουν διδακτικές δεξιότητες και να ενισχύσουν την προσωπική ανάπτυξη τους. Από την ακαδημαϊκή χρονιά 2007-2008 το Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης αναλήφθηκε από το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ) σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), σε μια προσπάθεια αναβάθμισης αυτής της κατάρτισης.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) εισήξε για τη χρονιά 2008/2009 ενταξιακά προγράμματα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για νεοεισερχόμενους καθηγητές, συμπεριλαμβανομένων των καθηγητών μέσης επαγγελματικής εκπαίδευσης. Σκοπός των προγραμμάτων αυτών είναι να βοηθήσουν την ένταξη των νεοδιορισθέντων καθηγητών με την παροχή στήριξης στις προσωπικές / συναισθηματικές ανάγκες τους, στις επαγγελματικές και πρακτικές ανάγκες τους, στην επίλυση προβλημάτων και στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης σε σχέση με την πρακτική της διδασκαλίας. Η ικανοποίηση των αναγκών των καθηγητών επιτυγχάνεται μέσα από τη στήριξη που λαμβάνουν από το μέντορα τους που εργάζεται μαζί τους στο ίδιο σχολείο. Οι μέντορες παρακολουθούν ειδικά προγράμματα κατάρτισης που προσφέρονται από το ΠΙ.

Μια σημαντική εξέλιξη σε σχέση με τους εκπαιδευτές είναι η σταδιακή εισαγωγή συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης των συντελεστών παροχής κατάρτισης συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτών, η οποία αποτελεί ένα από τους στρατηγικούς στόχους της ΑνΑΔ. Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί σε πέντε φάσεις σε μια περίοδο τριάντα έξι μηνών. Τον Αύγουστο 2007 συζητήθηκε ευρέως προσχέδιο του συστήματος με τους κυριότερους φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τον Ιούλιο 2008 το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑνΑΔ αποφάσισε να αποδεχτεί το προτεινόμενο σύστημα και να προχωρήσει στο επόμενο στάδιο του έργου που αφορά την ετοιμασία των προδιαγραφών του προγράμματος ηλεκτρονικής διαχείρισης του συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, αναμένεται ότι σύντομα θα δημοσιευθεί προκήρυξη για την ανάπτυξη και εφαρμογή του προγράμματος ηλεκτρονικής διαχείρισης του συστήματος.

6.2 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

6.2.1 Κατηγορίες καθηγητών, εκπαιδευτών και άλλων συντελεστών στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Οι διάφορες κατηγορίες καθηγητών και εκπαιδευτών στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και ο χώρος εργασίας τους φαίνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Καθηγητές και εκπαιδευτές στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κατά είδος επαγγέλματος και χώρο εργασίας.

Καθηγητές/ Εκπαιδευτές	Είδος επαγγέλματος	Χώρος εργασίας
Καθηγητές	Καθηγητές στη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ)	Δημόσιες Τεχνικές και Επαγγελματικές Σχολές Σύστημα Μαθητείας (ΣΜ)
	Καθηγητές σε Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
	Καθηγητές σε Ιδιωτικά Κολέγια	Ιδιωτικά Κολέγια
Εκπαιδευτές	Εκπαιδευτές σε Δημόσια Ιδρύματα Κατάρτισης	Δημόσια Ιδρύματα Κατάρτισης
	Εκπαιδευτές σε Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης	Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης και Επιχειρήσεις
	Εκπαιδευτές σε Επιχειρήσεις	Επιχειρήσεις

6.2.2 Προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση καθηγητών και εκπαιδευτών στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Καθηγητές στη δημόσια ανώτερη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση

Προϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Το 2000 εισήχθη το Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης και καθιερώθηκε ως υποχρεωτικό για το διορισμό όλων των καθηγητών στη δημόσια Εκπαιδευτική Υπηρεσία. Οι υποψήφιοι καθηγητές πρέπει να παρακολουθήσουν σειρά παιδαγωγικών μαθημάτων, να συμμετάσχουν σε καθορισμένη πρακτική διδασκαλίας και να επιτύχουν στη συστηματική αξιολόγηση που περιλαμβάνει τελική γραπτή εξέταση, συγγραφή εργασιών - μελετών σε διάφορα μαθήματα και

αξιολόγηση της επίδοσης κατά τη διάρκεια της σχολικής εμπειρίας. Η γενική επίδοση των καταρτιζομένων αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις και εργασίες. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, παραχωρείται στους συμμετέχοντες σχετικό πιστοποιητικό παρακολούθησης.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Η συνεχιζόμενη κατάρτιση των καθηγητών της δημόσιας ανώτερης Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΜΤΕΕ) αποτελείται από τα ακόλουθα προγράμματα κατάρτισης και δραστηριότητες ανάπτυξης:

- Υποχρεωτική κατάρτιση των Βοηθών Διευθυντών και των Διευθυντών σχολείων Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, που οργανώνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ).
- Προαιρετικά Προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης και ανάπτυξης για τους καθηγητές.
- Ειδικές δραστηριότητες ανάπτυξης: Ομάδες στήριξης αλλαγών, που οργάνωσε εκτεταμένα ενδοϋπηρεσιακά εργαστήρια που αφορούσαν διδακτικές προσεγγίσεις που επικεντρώνονται στους μαθητές για στήριξη της εφαρμογής του νέου αναλυτικού προγράμματος στα σχολεία τους.

Όλες αυτές οι σειρές προγραμμάτων περιλαμβάνουν περιόδους που αφορούν θέματα προτεραιότητας της ΕΕ όπως για παράδειγμα νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση, δια-πολιτισμική εκπαίδευση, Ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης και έρευνα δράσης.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) εισήξε για τη χρονιά 2008/2009 ενταξιακά προγράμματα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για νέους καθηγητές, συμπεριλαμβανομένων των καθηγητών μέσης επαγγελματικής εκπαίδευσης. (Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο μέρος 6.1.3.).

Καθηγητές σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Προϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Μόνο στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου η προϋπηρεσιακή κατάρτιση είναι υποχρεωτική. Οι καθηγητές στην Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου είναι έμπειροι βαθμοφόροι αστυφύλακες που μετατέθηκαν από τη θέση εργασίας τους για να διδάξουν. Οι αστυφύλακες που επιθυμούν να διδάξουν θα πρέπει να έχουν τουλάχιστο το βαθμό του λοχία. Συνήθως οι καθηγητές στην Αστυνομική Ακαδημία είναι λοχίες και υπαστυνόμοι. Για να μπορέσουν να διδάξουν θα πρέπει να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα “Κατάρτιση των Εκπαιδευτών” που οργανώνεται από την Αστυνομική Ακαδημία.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Η συνεχιζόμενη ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των καθηγητών της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στα δημόσια ιδρύματα είναι συνηθισμένη τακτική αλλά προαιρετική. Σε όλα τα δημόσια ιδρύματα δεν έχουν ακόμα εισαχθεί κίνητρα για αύξηση της συμμετοχής στα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης. Η πλειοψηφία των ενδοϋπηρεσιακών προγραμμάτων κατάρτισης που παρακολουθούν οι καθηγητές στα δημόσια ιδρύματα σχετίζεται με τους τομείς που ασχολείται το ίδρυμα καθώς και τις ανάγκες κατάρτισης των καθηγητών. Οι καθηγητές του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου (ΑΤΙ) και του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου (ΑΞΙΚ) συνηθίζουν να παρακολουθούν το πρόγραμμα κατάρτισης “Κατάρτιση των Εκπαιδευτών”. Όλα τα δημόσια ιδρύματα λαμβάνουν μέρος σε πολυεθνικά προγράμματα ανταλλαγής για καθηγητές Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Καθηγητές σε ιδιωτικά κολέγια

Προϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Παρόλο που η επαγγελματική πείρα και η προϋπηρεσιακή κατάρτιση δεν αποτελούν προϋπόθεση πρόσληψης εντούτοις θεωρούνται ως επιπρόσθετα προσόντα.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Η συνεχής ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των καθηγητών στα ιδιωτικά κολέγια είναι προαιρετική. Η πλειοψηφία των ενδοϋπηρεσιακών προγραμμάτων που παρακολουθούν οι καθηγητές των ιδιωτικών κολεγίων σχετίζονται με τους τομείς που ασχολούνται τα ιδιωτικά κολέγια καθώς και τις ανάγκες κατάρτισης των καθηγητών. Τα ιδιωτικά κολέγια λαμβάνουν μέρος σε πολυεθνικά προγράμματα ανταλλαγής καθηγητών Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Εκπαιδευτές σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και επιχειρήσεις

Προϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Δεν υπάρχουν καθορισμένα προσόντα για τους εκπαιδευτές στα δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα κατάρτισης και στις επιχειρήσεις αλλά το κάθε ίδρυμα καθορίζει τα δικά του κριτήρια. Σε περίπτωση που τα ιδρύματα κατάρτισης επιθυμούν να υποβάλουν προγράμματα κατάρτισης για έγκριση και επιχορήγηση από την ΑνΑΔ, μέσω των σχεδίων αρχικής κατάρτισης, τότε οι εκπαιδευτές τους πρέπει να πληρούν τα προκαθορισμένα κριτήρια της ΑνΑΔ σε σχέση με τη μόρφωση, την επαγγελματική πείρα καθώς και την εκπαιδευτική πείρα. Η προϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτών της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι υποχρεωτική μόνο στις περιπτώσεις όπου δεν έχουν προηγούμενη εκπαιδευτική πείρα.

Ενδοϋπηρεσιακή Κατάρτιση

Η συνεχιζόμενη ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτών είναι εθελοντική και επομένως εναπόκειται στα ιδρύματα κατάρτισης, στις επιχειρήσεις και στους εκπαιδευτές τους να επενδύσουν στην αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους. Η ΑνΑΔ εφαρμόζει και επιχορηγεί εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης για εκπαιδευτές με στόχο:

- Εκπαιδευτές με λίγη ή καθόλου εμπειρία.
- Αναβάθμιση των ικανοτήτων των εκπαιδευτών για την υποστήριξη της εφαρμογής των προγραμμάτων κατάρτισης τα οποία εγκρίνει και επιχορηγεί η ΑνΑΔ.
- Διαχείριση των κέντρων κατάρτισης.

Όταν ολοκληρωθούν τα προγράμματα είτε είναι οργανωμένα από την ΑνΑΔ ή από ιδιωτικούς παροχείς κατάρτισης οι συμμετέχοντες λαμβάνουν πιστοποιητικό παρακολούθησης. Προσωπικά κίνητρα για συμμετοχή σε τέτοια προγράμματα κατάρτισης είναι η αναβάθμιση των γνώσεων και των δεξιοτήτων με σκοπό την προσφορά πιο ανταγωνιστικού προϊόντος σε μια πολύ ανταγωνιστική αγορά κατάρτισης.

6.3 ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

6.3.1 Κατηγορίες καθηγητών, εκπαιδευτών και άλλων συντελεστών στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται οι κατηγορίες των καθηγητών και εκπαιδευτών στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και ο χώρος εργασίας τους.

Πίνακας 1: Καθηγητές και εκπαιδευτές στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση κατά είδος επαγγέλματος και χώρο εργασίας

Καθηγητές/ Εκπαιδευτές	Είδος επαγγέλματος	Χώρος εργασίας
Καθηγητές	Καθηγητές στην Ανώτερη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ)	Εσπερινή Τεχνική Σχολή
		Εκπαιδευτικά Προγράμματα Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων Τεχνικής Εκπαίδευσης
		Επιμορφωτικά Κέντρα
	Καθηγητές σε Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Δημόσια Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Καθηγητές σε Ιδιωτικά Κολέγια	Ιδιωτικά Κολέγια	
Εκπαιδευτές	Εκπαιδευτές σε Δημόσια Ιδρύματα Κατάρτισης	Κέντρο Παραγωγικότητας
		Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης
	Εκπαιδευτές σε Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης	Ιδιωτικά Ιδρύματα Κατάρτισης και Επιχειρήσεις
Εκπαιδευτές σε Επιχειρήσεις	Επιχειρήσεις	

6.3.2 Προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης καθηγητών και εκπαιδευτών

Οι απαιτήσεις για την προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των καθηγητών και εκπαιδευτών στη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι οι ίδιες με αυτές που ισχύουν για τους καθηγητές και εκπαιδευτές στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση όπως περιγράφηκαν στο μέρος 6.2.2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΤΑΥΤΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

7.1 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ (ΤΟΜΕΙΣ, ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ)

Η Κύπρος συγκαταλέγεται ανάμεσα στους πρωτοπόρους για την παροχή προβλέψεων αναγκών σε δεξιότητες με πολύχρονη εμπειρία σε αυτόν τον τομέα. Παρέχονται προβλέψεις απασχόλησης σε οικονομικούς τομείς και επαγγέλματα, σε μεγάλο επίπεδο ανάλυσης, που περιλαμβάνουν τόσο τις αναπτυξιακές ανάγκες όσο και τη ζήτηση για αντικατάσταση.

Ο κύριος μηχανισμός για τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες δημιουργήθηκε και λειτουργεί από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ). Το Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ) παρέχει προβλέψεις για την ανάπτυξη της οικονομίας, οι οποίες περιλαμβάνουν προβλέψεις για τους διάφορους οικονομικούς τομείς. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) είναι υπεύθυνο για τον εντοπισμό των εκπαιδευτικών αναγκών καθώς και των αναγκών ειδικών δεξιοτήτων.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Με στόχο τη συστηματική παροχή προβλέψεων για τις ανάγκες απασχόλησης και κατάρτισης, η ΑνΑΔ διεξάγει τις ακόλουθες μελέτες, οι οποίες βρίσκονται στην ιστοσελίδα www.hrdauth.org.cy/dep/index.htm:

- Μακροχρόνιες τάσεις απασχόλησης και προβλέψεις στην Κύπρο

Η παροχή μακροχρόνιων προβλέψεων για την απασχόληση σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας και σε επαγγέλματα αποτελεί καθιερωμένη πια δραστηριότητα της ΑνΑΔ. Η Διεύθυνση Έρευνας και Προγραμματισμού της ΑνΑΔ παρέχει προβλέψεις απασχόλησης 10ετίας συστηματικά κάθε 2 με 3 χρόνια. Η ΑνΑΔ έχει ολοκληρώσει και εκδώσει μια νέα σειρά προβλέψεων απασχόλησης για την περίοδο 2008-2018. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχονται προβλέψεις για την απασχόληση, τις αναπτυξιακές ανάγκες και τις μόνιμες αποχωρήσεις σε 43 τομείς οικονομικής δραστηριότητας και 200 περίπου επαγγέλματα που περικλείουν το σύνολο της κυπριακής οικονομίας. Επιπλέον, η ΑνΑΔ συμμετέχει ενεργά σε πρωτοβουλίες και δράσεις που προωθούνται σε Ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού δικτύου Skillsnet για τις προβλέψεις αναγκών σε δεξιότητες.

- Ετήσια διερεύνηση για εντοπισμό αναγκών δεξιοτήτων με τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων

Η μελέτη παρέχει ετήσιες εκτιμήσεις για τον αριθμό ατόμων που απαιτούνται για συγκεκριμένα επαγγέλματα κατά επαρχία. Στη βάση των εκτιμήσεων αυτών προωθούνται εισηγήσεις για την εφαρμογή Πολυεπιχειρησιακών Προγραμμάτων Αρχικής Κατάρτισης. Για τη μελέτη, συλλέγονται και αναλύονται οι απόψεις Εργοδοτικών Οργανώσεων, Συνδικαλιστικών Οργανώσεων, των Επαρχιακών Γραφείων Εργασίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (ΚΟΤ) μέσα από ένα ειδικό σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο.

- Προβλέψεις απασχόλησης σε συγκεκριμένες ομάδες:
  - ο Προβλέψεις αναγκών απασχόλησης νοσηλευτικού προσωπικού: Η μελέτη παρέχει προβλέψεις τόσο για τις αναπτυξιακές ανάγκες όσο και για τις μόνιμες αποχωρήσεις για το νοσηλευτικό προσωπικό την περίοδο 2005-2015.

- ο Προβλέψεις αναγκών απασχόλησης ξένου εργατικού δυναμικού: Η μελέτη παρέχει προβλέψεις απασχόλησης για το ξένο εργατικό δυναμικό στην Κύπρο την περίοδο 2004-2007.

- Θεματολόγιο Προτεραιοτήτων

Η ΑνΑΔ ετοιμάζει πάνω σε ετήσια βάση έγγραφο που περιέχει το θεματολόγιο προτεραιοτήτων για τα πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης. Το έγγραφο αυτό αποστέλλεται σε όλα τα ιδρύματα και παροχές κατάρτισης. Η ΑνΑΔ εξετάζει τα προγράμματα που υποβάλλονται στη βάση του θεματολογίου προτεραιοτήτων και επιχορηγεί τα εγκεκριμένα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης.

Υπουργείο Οικονομικών

Το ΥΟ παρέχει προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας που περιλαμβάνουν προβλέψεις της προστιθέμενης αξίας, παραγωγικότητας και απασχόλησης για διάφορους τομείς και προβαίνουν σε εισηγήσεις για τις αναγκαίες αλλαγές πολιτικής.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το ΥΠΠ και ειδικότερα η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΜΤΕΕ) έχει την ευθύνη για την εισαγωγή νέων κλάδων και ειδικοτήτων, τον προσδιορισμό του αριθμού των φοιτητών που θα εγγραφούν σε κάθε κλάδο και ειδικότητα, το σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων και τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

Η Διεύθυνση ΜΤΕΕ, με στόχο τη διεξαγωγή των πιο πάνω εργασιών, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές ανάγκες της οικονομίας και τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Τα αναλυτικά προγράμματα αναθεωρούνται όποτε εντοπιστεί ανάγκη. Η προηγούμενη μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε το 2004 ενώ το 2009, στο πλαίσιο της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης, βρίσκεται σε εξέλιξη η αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, στη βάση μελέτης για την αναδιάρθρωση της ΜΤΕΕ (περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο υποκεφάλαιο 4.3).

Για την εισαγωγή νέων κλάδων και ειδικοτήτων, λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων και οι καθηγητές της ΜΤΕΕ υποβάλλουν τις εισηγήσεις τους κάθε χρόνο. Επιπλέον, για τον καθορισμό του αριθμού θέσεων σε κάθε κλάδο και ειδικότητα λαμβάνονται υπόψη οι επιθυμίες των αποφοίτων γυμνασίου για τους συγκεκριμένους κλάδους και ειδικότητες.

7.2 ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΑΥΤΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

Οι μελέτες που διεξάγονται από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) αφού ολοκληρωθούν διαχέονται με διάφορους τρόπους σε πληθώρα φορέων και οργανισμών, αξιοποιώντας τόσο παραδοσιακά όσο και ηλεκτρονικά κανάλια επικοινωνίας:

- Οι μελέτες αποστέλλονται σε κυβερνητικούς αξιωματούχους, εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις, παροχές εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμβουλευτικούς οίκους, οργανισμούς που ασχολούνται με θέματα προγραμματισμού ανθρώπινου δυναμικού, συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού και άλλους ενδιαφερόμενους οργανισμούς και άτομα. Οι φορείς διαμόρφωσης πολιτικής χρησιμοποιούν αυτές τις προβλέψεις για να αναπτύξουν κατάλληλες πολιτικές για προσαρμογή στη μελλοντική κατάσταση της αγοράς εργασίας.

- Οργανώνονται ειδικές διαλέξεις σε συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού σχολών μέσης εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) και σε συμβούλους απασχόλησης σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ).
- Η ΑνΑΔ παρουσιάζει τα αποτελέσματα των μελετών για προβλέψεις αναγκών σε δεξιότητες μέσα από διαλέξεις σε γονείς και μαθητές σχολών μέσης εκπαίδευσης σε όλες τις επαρχίες. Οργανώνονται επίσης διαλέξεις κατά τη διάρκεια της συμμετοχής της ΑνΑΔ στην «Ετήσια Έκθεση Σταδιοδρομίας».
- Τα αποτελέσματα των μελετών που παρέχουν προβλέψεις διαχέονται επίσης στο ευρύ κοινό από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Αυτό επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από την παροχή άρθρων σε εφημερίδες και μέσα από τη συμμετοχή σε σχετικά προγράμματα ραδιοφώνου και τηλεόρασης.
- Η ΑνΑΔ διατηρεί ιστοσελίδα (www.hrdauth.org.cy) με πληροφορίες για εγκεκριμένες ευκαιρίες κατάρτισης. Η ΑνΑΔ επίσης διαθέτει σε ειδική ιστοσελίδα όλες τις μελέτες της σε ηλεκτρονική μορφή. Ένα ειδικό τμήμα στην ιστοσελίδα αυτή περιέχει τις προβλέψεις απασχόλησης για όλα τα επαγγέλματα της αγοράς εργασίας στην Κύπρο.

Οι κυριότεροι χρήστες των μελετών που παρέχουν προβλέψεις σε τομείς και επαγγέλματα είναι οι ακόλουθοι:

- Φορείς διαμόρφωσης πολιτικής, όπως το Γραφείο Προγραμματισμού (ΓΠ), το ΥΠΠ και το ΥΕΚΑ, χρησιμοποιούν αυτές τις προβλέψεις για να αναπτύξουν κατάλληλες πολιτικές για προσαρμογή στη μελλοντική κατάσταση της αγοράς εργασίας.
- Δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί που εμπλέκονται στον προγραμματισμό ανθρώπινου δυναμικού όπως η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης και Κοινωνικοί Εταίροι (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις) χρησιμοποιούν στην εργασία τους αυτές τις προβλέψεις.
- Τα άτομα που εμπλέκονται σε επαγγελματικό προσανατολισμό, όπως σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού και σύμβουλοι απασχόλησης, χρησιμοποιούν τις προβλέψεις ως εργαλείο στην παροχή επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής αγωγής.
- Τέλος, αυτές οι προβλέψεις χρησιμοποιούνται ευρέως από το κοινό γενικά και ειδικότερα από γονείς και φοιτητές που επιθυμούν να επιλέξουν επάγγελμα ή να συνεχίσουν σε περαιτέρω σπουδές.

Τα αποτελέσματα των μελετών λαμβάνονται επίσης υπόψη από την ΑνΑΔ όταν επιλέγονται τα Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων που θα αναπτυχθούν. Το Σύστημα Επαγγελματικών Προσόντων, το οποίο αποτελεί ευθύνη της ΑνΑΔ, βασίζεται στα Πρότυπα Επαγγελματικών Προσόντων που αναπτύσσονται από τις τεχνικές Τομεακές Επιτροπές Επαγγελματικών Προσόντων. Αυτές αποτελούνται από εκπροσώπους των κοινωνικών εταίρων (κυβέρνηση, εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις) και άλλους επαγγελματίες. Το Πρότυπο εγκρίνεται τελικά από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑνΑΔ, το οποίο έχει τριμερή χαρακτήρα, όπου συμμετέχουν εκπρόσωποι της κυβέρνησης, εργοδοτικών και συνδικαλιστικών οργανώσεων. Το Σύστημα εγκαθιδρύεται και εφαρμόζεται σε δυο φάσεις (1η φάση: 2006-2008 όπου έχουν αναπτυχθεί πέντε πρότυπα και 2η φάση: 2007-2013 όπου αναπτύσσονται 72 νέα πρότυπα).

Το ΥΠΠ και ειδικότερα η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ) έχει την ευθύνη για την εισαγωγή νέων κλάδων και ειδικοτήτων, τον προσδιορισμό του αριθμού των φοιτητών που θα εγγραφούν σε κάθε κλάδο και ειδικότητα, το σχεδιασμό των αναλυτικών

προγραμμάτων και τον εντοπισμό των αναγκών σε δεξιότητες με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

Η Διεύθυνση ΜΤΕΕ, με στόχο τη διεξαγωγή των πιο πάνω εργασιών, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές ανάγκες της οικονομίας και τις πρόσφατες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, έχει αναπτύξει στενούς δεσμούς με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, όπως υπουργεία και το ΓΠ, τους κοινωνικούς εταίρους (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις), το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ), το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ) και την ΑνΑΔ. Τα αποτελέσματα των μελετών της ΑνΑΔ λαμβάνονται επίσης υπόψη για το σχεδιασμό των αναλυτικών προγραμμάτων. Επιπλέον, για τον καθορισμό του αριθμού θέσεων σε κάθε κλάδο και ειδικότητα λαμβάνονται υπόψη οι επιθυμίες των αποφοίτων γυμνασίου για τους συγκεκριμένους κλάδους και ειδικότητες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΜΑΘΗΣΗ, ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

8.1 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ

Η ενίσχυση των υπηρεσιών καθοδήγησης και συμβουλευτικής αγωγής αποτελεί προτεραιότητα σε πολιτικές, όπως περιγράφεται στην Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης. Οι κύριοι εμπλεκόμενοι φορείς στον επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική αγωγή στην Κύπρο είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ).

Η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) του ΥΠΠ παρέχει στους μαθητές δημόσιας μέσης γενικής και τεχνικής / επαγγελματικής εκπαίδευσης βοήθεια στην ανάπτυξη προσωπικής συνειδητοποίησης για τα ενδιαφέροντα, ανάγκες και δεξιότητές τους και στη λήψη των κατάλληλων αποφάσεων για την εκπαίδευση και τη σταδιοδρομία τους. Παρέχεται ακαδημαϊκή και επαγγελματική καθοδήγηση καθόλη τη διάρκεια φοίτησης τους στην ανώτερη μέση εκπαίδευση τόσο σε τάξεις όσο και σε ατομική βάση. Οι υπηρεσίες παρέχονται από προσοντούχους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένη μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Οι σύμβουλοι τοποθετούνται στα σχολεία και στα κεντρικά γραφεία του ΥΠΠ.

Ένας από τους κυριότερους στόχους της ΥΣΕΑ, είναι το θέμα της διά βίου καθοδήγησης. Η δια βίου καθοδήγηση προωθείται επίσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτικής δια Βίου Καθοδήγησης (European Lifelong Guidance Policy Network, ELGPN), όπου η Κύπρος συμμετέχει ως μέλος. Ειδικότερα, η ΥΣΕΑ προγραμματίζει τη διεύρυνση της πρόσβασης στην καθοδήγηση για όλους τους πολίτες ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, θρησκείας, φυλής, εθνικότητας και σωματικής ή διανοητικής αναπηρίας. Θα αναπτυχθούν ειδικά προγράμματα για τις ανάγκες των πρόωρα αποσυρθέντων από το σχολείο, των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μεταναστών και άλλων.

Η εισήγηση του ΥΠΠ στο υπουργικό συμβούλιο για ίδρυση Εθνικού Φόρουμ δια Βίου Καθοδήγησης, το οποίο θεωρείται βασικός άμεσος στόχος για αναβάθμιση όλων των υπηρεσιών καθοδήγησης και επαγγελματικού προσανατολισμού στην Κύπρο, έχει οδηγήσει σε περαιτέρω και ουσιαστική συνεργασία μεταξύ του ΥΠΠ και του ΥΕΚΑ. Τα δυο Υπουργεία έχουν συμφωνήσει να αναθέσουν σε κοινή επιτροπή, η οποία αποτελείται από εμπειρογνώμονες στον τομέα της δια βίου καθοδήγησης, το έργο να υποβάλει μέχρι το τέλος του 2009 αναλυτική πρόταση στο υπουργικό συμβούλιο για τον αναμενόμενο ρόλο και δομή του Φόρουμ.

Όσον αφορά το θέμα της διασφάλισης της ποιότητας, το ΥΠΠ έχει προγραμματίσει εξωτερική αξιολόγηση της ΥΣΕΑ για το Φεβρουάριο 2010, από ομάδα εμπειρογνομένων από Κύπρο, Ελλάδα και Ευρώπη. Είναι η πρώτη φορά που διεξάγεται τέτοια αξιολόγηση και αναμένεται ότι τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν για τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών.

Υπάρχουν περιθώρια για περαιτέρω βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας στην Κύπρο στη βάση μακροπρόθεσμων στόχων και συστηματικής προσέγγισης.

Η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ) ενθαρρύνει και συνεργάζεται με τις επιχειρήσεις για την ανάπτυξη και εφαρμογή των τεχνικών ειδικοτήτων που παρέχονται στους μαθητές κατά τη διάρκεια των τριετών σπουδών τους στις τεχνικές σχολές.

Επιπλέον, ο τρίτος χρόνος της Πρακτικής Κατεύθυνσης των τεχνικών σχολών συνδυάζει την εκπαίδευση σε αίθουσες διδασκαλίας με την πραγματική εργασία αφού οι τελειόφοιτοι μαθητές

τοποθετούνται σε επιχειρήσεις για μια μέρα της εβδομάδας όπου ακολουθούν ένα πρόγραμμα πρακτικής κατάρτισης.

Επίσης, οι μαθητές της 2^{ης} βαθμίδας του λυκείου (δημόσια ανώτερη μέση εκπαίδευση) έχουν τη δυνατότητα για μια εβδομάδα να γνωρίσουν την αγορά εργασίας και να λάβουν πρακτική εμπειρία στο χώρο εργασίας που τους ενδιαφέρει. Όλα τα προγράμματα εποπτεύονται και αξιολογούνται από το ΥΠΠ.

Η Υπηρεσία Επαγγελματικής Καθοδήγησης του ΥΕΚΑ παρέχεται μέσω της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) και παρέχει πληροφορίες για τις προοπτικές απασχόλησης και ευκαιρίες ή δυνατότητες κατάρτισης-απόκτησης δεξιοτήτων. Επιπλέον, η ΔΥΑ παρέχει βοήθεια στους εργαζομένους, σε όσους αναζητούν εργασία και στους εργαζομένους που επιθυμούν να αλλάξουν εργασία, μέσω των υπηρεσιών εγγραφής και τοποθέτησης και της παροχής πληροφοριών για ευκαιρίες κατάρτισης και κενές θέσεις. Ένα εθνικό σύστημα τοποθέτησης υποψηφίων εγκαθίσταται στο οποίο έχουν πρόσβαση όλοι οι σύμβουλοι της ΔΥΑ. Το σύστημα τοποθέτησης υποψηφίων διεξάγει ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών, που περιλαμβάνουν: εγγραφή και ενημέρωση του ιστορικού των πελατών, εγγραφή των εργοδοτών και των κενών θέσεων και παρακολούθηση των προσωπικών συνεντεύξεων των πελατών με τους εργοδότες. Δημιουργείται ένα σύστημα για ταύτιση των υποψηφίων με τα προγράμματα κατάρτισης και προγραμματίζεται να διατεθεί στο κοινό μέσα από το Διαδίκτυο ένα σύστημα αυτοεξυπηρέτησης. Υπάρχει καθιερωμένη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη ΔΥΑ. Κάθε επαρχιακό γραφείο εργασίας διατηρεί μια τριμερή συμβουλευτική επιτροπή.

Το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΠΕΕΚ) του Τμήματος Εργασίας του ΥΕΚΑ, ακολουθώντας την πρωτοβουλία Euroguidance, παρέχει πληροφορίες για τις ιδιωτικές και δημόσιες ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Κύπρο και γενικά στην Ευρώπη.

Η ΑνΑΔ, παρουσιάζει τα αποτελέσματα των μελετών και πληροφορίες για τα σχέδια της και τις επιλογές που είναι διαθέσιμες, με παρουσιάσεις σε γονείς και σε μαθητές μέσης εκπαίδευσης καθώς και στην ιστοσελίδα της.

Ακόμη, ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ), σε συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς νεολαίας αναπτύσσει παρόμοιες διευκολύνσεις πληροφοριών. Ιδιωτικές Υπηρεσίες Επαγγελματικής Καθοδήγησης επίσης επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους.

8.2 ΟΜΑΔΕΣ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός απευθύνεται κυρίως σε μαθητές, ανέργους, εργαζομένους και αδρανείς. Οι κύριοι φορείς που προσφέρουν επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική αγωγή στην Κύπρο είναι η Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΑ) και το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) και ορισμένοι ιδιωτικοί οργανισμοί.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ΥΣΕΑ του ΥΠΠ έχει ήδη αναγνωρίσει την ανάγκη να παρέχει συμβουλευτική / επαγγελματική αγωγή στην ομάδα μαθητών / νεαρών ατόμων με ειδικές δεξιότητες. Η ΥΣΕΑ παρείχε ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση στο προσωπικό της σε σχέση με τη συμβουλευτική αγωγή για την ομάδα μαθητών / νεαρών ατόμων με ειδικές δεξιότητες, αλλά χρειάζεται να δοθεί περαιτέρω έμφαση στην κατάρτιση του προσωπικού και στην ανάπτυξη αποκλειστικών μέτρων προς αυτή την ομάδα.

Μαθητές και νέοι

Η Συμβουλευτική και Επαγγελματική Αγωγή παρέχεται στους μαθητές κυρίως από το ΥΠΠ, το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΥΕΚΑ και την ΑνΑΔ.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Η Συμβουλευτική και Επαγγελματική Αγωγή παρέχεται από το ΥΠΠ σε όλους τους μαθητές μέσης εκπαίδευσης (κατώτερου και μέσου επιπέδου) μέσα από το μάθημα Επαγγελματικής και Κοινωνικής Αγωγής (που προσφέρεται στο 3^ο έτος της κατώτερης μέσης εκπαίδευσης) και μέσα από την ατομική / ομαδική Συμβουλευτική.

Ειδικότερα, μέσα από την Εκπαιδευτική / Επαγγελματική Συμβουλευτική, παρέχεται βοήθεια προς τους μαθητές ώστε να αποκτήσουν όλες τις απαραίτητες δεξιότητες για να είναι σε θέση να πάρουν αποφάσεις για το εκπαιδευτικό / επαγγελματικό μέλλον τους:

- Να συνειδητοποιήσουν τα ενδιαφέροντα τους, τις ικανότητες τους, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους και τις ανάγκες τους,
- να πληροφορηθούν για τα μαθήματα που προσφέρονται στην ανώτερη μέση εκπαίδευση, τόσο στα γυμνάσια όσο και στις τεχνικές σχολές,
- να λάβουν πληροφορίες για τις μελλοντικές προοπτικές των αποφοίτων από τις διάφορες επιλογές σε σχέση με την άμεση εργοδότηση και /ή επιλογές περαιτέρω σπουδών,
- να πληροφορηθούν για τα απαιτούμενα προσόντα για εισαγωγή σε πανεπιστήμια, υποτροφίες, προγράμματα σπουδών και άλλα,
- να εξοικειωθούν με τη φύση διαφόρων επαγγελμάτων και τα προσόντα που απαιτούνται για εξάσκηση τους.

Πρόσφατες καινοτόμες μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από την ΥΣΕΑ στην ανάπτυξη μηχανισμών και πρακτικών της συμβουλευτικής και επαγγελματικής αγωγής περιλαμβάνουν τη χρήση ψυχομετρικής εξέτασης ενδιαφέροντος (Career Gate Test k.17). Η εξέταση αυτή αποκτήθηκε με χρηματοδότηση από το ΥΠΠ και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Η εξέταση βοηθά τους μαθητές και άλλα ενδιαφερόμενα άτομα να ερευνησουν τα ενδιαφέροντα τους και την προσωπικότητά τους με σκοπό να κάνουν μια αποτελεσματική επαγγελματική επιλογή. Οι σύμβουλοι χρησιμοποιούν την εξέταση αυτή κατά τη διάρκεια της καθοδηγητικής τους παρέμβασης, ως επιπρόσθετο εργαλείο για αποτελεσματική παροχή βοήθειας στα ενδιαφερόμενα άτομα.

Η ΥΣΕΑ έχει επίσης ετοιμάσει ένα ειδικό εκπαιδευτικό φιλμάκι για διάφορα προφίλ επαγγελμάτων και τα προσόντα που χρειάζονται για το καθένα. Το φιλμάκι προβάλλεται σε ενδιαφερόμενα άτομα κατά τη διάρκεια της Διεθνούς Εκπαιδευτικής Έκθεσης της Κύπρου και πρόσθετα χρησιμοποιείται για σκοπούς του μαθήματος Επαγγελματικής και Κοινωνικής Αγωγής.

Εκτός από τα γραφεία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής που λειτουργούν στο σύστημα δημόσιας μέσης εκπαίδευσης, η ΥΣΕΑ λειτουργεί επίσης Κεντρικά Γραφεία στο ΥΠΠ τα οποία δεν εξυπηρετούν μόνο τις ανάγκες των μαθητών αλλά παρέχουν υπηρεσίες σε όλους τους πολίτες. Επιπλέον, τα Κεντρικά Γραφεία έχουν διοικητικό ρόλο.

Το ΥΠΠ οργανώνει τη Διεθνή Εκπαιδευτική Έκθεση όπου οι μαθητές και άλλοι ενδιαφερόμενοι νέοι λαμβάνουν εκπαιδευτικές πληροφορίες σε σχέση με προγράμματα σπουδών των

πανεπιστημίων, απαιτούμενα προσόντα εισδοχής, δίδακτρα, υποτροφίες και άλλα. Συνήθως, συμμετέχουν στην έκθεση περισσότερα από 200 Ιδρύματα Ανώτερης Εκπαίδευσης και Πανεπιστήμια από 35 χώρες καθώς και εθνικά πανεπιστήμια και κολέγια.

Ο Σύνδεσμος Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (μέρος της Οργάνωσης Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου) οργανώνει επίσης την «Ετήσια Έκθεση Σταδιοδρομίας». Συμμετέχουν περισσότερα από 150 οργανωμένα επαγγελματικά σώματα και οργανισμοί.

Το Βρετανικό Συμβούλιο και η Επιτροπή Fulbright οργανώνουν επίσης εκπαιδευτικές εκθέσεις με τη συμμετοχή διαφόρων Πανεπιστημίων και Κολεγίων από το Ηνωμένο Βασίλειο και τις ΗΠΑ αντίστοιχα με σκοπό να παρέχουν πληροφορίες σε υποψήφιους φοιτητές για περαιτέρω σπουδές στις χώρες αυτές.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Εθνικό Κέντρο Euroguidance Κύπρου

Έχει σχεδιαστεί μια ιστοσελίδα (www.nrcg.dl.mlsi.gov.cy) από το ΕΚΠΕΕΚ, ακολουθώντας την πρωτοβουλία Euroguidance. Η ιστοσελίδα παρουσιάζει πληροφορίες για τις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που υπάρχουν στην Κύπρο τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα, παρέχει πληροφορίες για τη διαμονή και φοίτηση στην Κύπρο καθώς και πληροφορίες για το εκπαιδευτικό σύστημα της Κύπρου, προς όφελος των ενδιαφερομένων ατόμων σε χώρες της ΕΕ, περιλαμβανομένων επαναπατριζόμενων Κυπρίων καθώς και ντόπιων (αποσυρθέντων, εργαζομένων, ανέργων και ενηλίκων).

Το δίκτυο Euroguidance είναι το Ευρωπαϊκό δίκτυο των Εθνικών Κέντρων Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης και περιλαμβάνει 65 κέντρα που είναι συγχρηματοδοτούμενα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και από τις σχετικές Κρατικές Αρχές. Στην Κύπρο, η Κρατική Αρχή είναι το Τμήμα Εργασίας του ΥΕΚΑ. Άλλες δραστηριότητες του ΕΚΠΕΕΚ περιλαμβάνουν:

- Εκδόσεις που περιλαμβάνουν πληροφορίες από το δίκτυο Euroguidance, το ΕΚΠΕΕΚ και PLOTEUS.
- Οργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων για τους συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού.
- Συμμετοχή σε εκθέσεις εκπαίδευσης και σταδιοδρομίας στην Κύπρο.
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε πολίτες σε σχέση με επιλογές καριέρας.

Οι ομάδες-στόχοι του ΕΚΠΕΕΚ είναι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, άτομα και οργανισμοί που χρειάζονται επαγγελματικό προσανατολισμό και συμβουλευτική αγωγή και ειδικότερα μαθητές και γονείς που αναζητούν πληροφορίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Η ΑνΑΔ διατηρεί ιστοσελίδα με πληροφορίες και συμβουλές για εγκεκριμένες ευκαιρίες κατάρτισης. Η ΑνΑΔ επίσης διαθέτει σε ειδική ιστοσελίδα όλες τις μελέτες της σε ηλεκτρονική μορφή. Ένα ειδικό τμήμα στην ιστοσελίδα αυτή περιέχει προβλέψεις απασχόλησης για όλα τα επαγγέλματα της αγοράς εργασίας στην Κύπρο. Ένα άλλο ειδικό τμήμα περιλαμβάνει τις τελευταίες διαθέσιμες διαχρονικές τάσεις των δεικτών ανθρώπινου δυναμικού για την αγορά εργασίας και την εκπαίδευση και κατάρτιση στην Κύπρο. Περισσότερες πληροφορίες για τη διάχυση των μελετών της ΑνΑΔ παρέχεται στο υποκεφάλαιο 7.2.

Ενήλικες: Εργαζόμενοι, Άνεργοι και Οικονομικά Άδρανείς

Παρέχεται επαγγελματική καθοδήγηση στους ενήλικες από το ΥΕΚΑ, μέσω της ΔΥΑ και από ορισμένους ιδιωτικούς οργανισμούς. Πρόσθετα, η ΥΣΕΑ του ΥΠΠ προγραμματίζει να διευρύνει την πρόσβαση σε επαγγελματική καθοδήγηση άλλων ομάδων ατόμων πέρα από μαθητές / νεαρά άτομα και προωθεί το θέμα της δια βίου καθοδήγησης.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης

Η Υπηρεσία Επαγγελματικής Καθοδήγησης της ΔΥΑ του ΥΕΚΑ παρέχει πληροφορίες σε ενήλικες και αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης για τις προοπτικές απασχόλησης και ευκαιρίες ή δυνατότητες κατάρτισης-απόκτησης δεξιοτήτων. Οι υπηρεσίες αυτές φροντίζουν επίσης για τους διακόψαντες τη φοίτηση τους οι οποίοι μπορεί να ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο σύστημα μαθητείας.

Επιπλέον, οι ΔΥΑ παρέχουν βοήθεια στους εργοδότες, σε όσους αναζητούν εργασία και στους εργαζομένους που επιθυμούν να αλλάξουν εργασία, μέσω των υπηρεσιών εγγραφής και τοποθέτησης και της παροχής πληροφοριών για ευκαιρίες κατάρτισης και κενές θέσεις.

Ένα σύστημα τοποθέτησης υποψηφίων εγκαθίσταται στο οποίο έχουν πρόσβαση όλοι οι σύμβουλοι των ΔΥΑ. Το σύστημα τοποθέτησης υποψηφίων διεξάγει ένα ευρύ φάσμα λειτουργιών όπως: εγγραφή και ενημέρωση του ιστορικού των πελατών, εγγραφή των εργοδοτών και των κενών θέσεων και παρακολούθηση των προσωπικών συνεντεύξεων των πελατών με τους εργοδότες. Δημιουργείται ένα σύστημα για ταύτιση των υποψηφίων με τα προγράμματα κατάρτισης και προγραμματίζεται να διατεθεί στο κοινό μέσα από το Διαδίκτυο ένα σύστημα αυτοεξυπηρέτησης.

Η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός της ΔΥΑ αποτελεί μια από τις προτεραιότητες του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας. Η εφαρμογή αυτού του μέτρου για την περίοδο 2005-2008 συγχρηματοδοτείται από το ΕΚΤ. Αναμένεται ότι η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός της ΔΥΑ θα προετοιμάσει το έδαφος για πρόληψη της ανεργίας και καλύτερη αξιοποίηση του εργατικού δυναμικού καθώς επίσης και αυξανόμενη πρόσβαση στην κατάρτιση μέσω εξατομικευμένης προσέγγισης. Αυτή η παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών στήριξης και παρακολούθησης αποτελείται από συμβουλευτική, προσδιορισμό δεξιοτήτων, κατάρτιση, προσαρμογή και ενσωμάτωση στο εργασιακό περιβάλλον και ως στόχο έχει τους ανέργους, το αδρανές γυναικείο δυναμικό και τους νέους αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης.

Ιδιωτικά

Στην Κύπρο τα τελευταία χρόνια έχουν επεκταθεί οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης και οι συμβουλευτικοί οίκοι, ειδικότερα για την πρόσληψη διευθυντών και ψηλά προσοντούχου εξειδικευμένου προσωπικού και για την πρόσληψη ξένων εργατών. Οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης ενεργούν ως σύμβουλοι ανθρώπινου δυναμικού σε επιχειρήσεις που δεν έχουν δικό τους τμήμα ανθρώπινου δυναμικού. Αναμένεται ότι στο μέλλον ο ρόλος των ιδιωτικών υπηρεσιών απασχόλησης θα είναι πολύ σημαντικός.

Μέσω της θέσπισης και εφαρμογής του Νόμου που διέπει την Ίδρυση και λειτουργία των Ιδιωτικών Γραφείων Απασχόλησης, 1997, και τους σχετικούς κανονισμούς, κάθε τέτοιο γραφείο, υφιστάμενο ή νέο, έχει υποχρέωση να αιτείται και να λαμβάνει άδεια από το ΥΕΚΑ. Η άδεια εκδίδεται σε επιλέξιμα φυσικά ή νομικά πρόσωπα κάτω από ορισμένες συνθήκες και για μια καθορισμένη χρονική περίοδο.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το ΥΠΠ προωθεί το θέμα της διά βίου καθοδήγησης. Η ΥΣΕΑ έχει ήδη ορίσει τους τομείς προτεραιότητας στους οποίους χρειάζεται να δοθεί έμφαση.

Παρόλο που η ΥΣΕΑ έχει ήδη εισηγηθεί τη λειτουργία περιφερειακών Κέντρων Καθοδήγησης και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, τα οποία θα λειτουργούν σε βολικό ωράριο για το κοινό, το ΥΠΠ προσπαθεί ακόμη να εξασφαλίσει οικονομική στήριξη από το Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ) για να προχωρήσει με την εφαρμογή του στόχου αυτού. Τα Κέντρα θα είναι προσβάσιμα σε όλους τους Ευρωπαίους πολίτες και θα δοθεί έμφαση στην παροχή καθοδήγησης και επαγγελματικού προσανατολισμού σε όλους τους πολίτες, ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, θρησκείας, φυλής, εθνικότητας και αναπηρίας. Οι προσοντούχοι σύμβουλοι, που θα υπηρετούν σε αυτά τα Κέντρα, θα λάβουν ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση με έμφαση στην παροχή βοήθειας προς τους πελάτες τους για να αναπτύξουν κατάλληλες δεξιότητες διαχείρισης της καριέρας τους κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Πρόσθετα, θα δοθεί ειδική έμφαση στην παροχή αποτελεσματικής καθοδήγησης σε ειδικές ομάδες πληθυσμού με βάση τις ανάγκες τους, στην επίσημη αξιολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών, στην παροχή κατάλληλης ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης στο προσωπικό της υπηρεσίας και στην επιστημονική έρευνα σε τομείς ειδικού ενδιαφέροντος της ΥΣΕΑ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού έχει λάβει πολιτική απόφαση για εξωτερική αξιολόγηση της ΥΣΕΑ, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών.

Επιπλέον, η ΥΣΕΑ προωθεί το στόχο για ίδρυση Εθνικού Φόρουμ διά Βίου Καθοδήγησης, το οποίο θεωρείται βασικός άμεσος στόχος για αναβάθμιση όλων των υπηρεσιών καθοδήγησης και επαγγελματικού προσανατολισμού στην Κύπρο.

8.3 ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Τα ελάχιστα προσόντα που απαιτούνται για εργοδότηση στην Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (ΥΣΕΑ) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) είναι Πανεπιστημιακός τίτλος σε ένα θέμα που διδάσκεται στη Μέση Γενική ή / και Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και ένας μεταπτυχιακός τίτλος (Δίπλωμα ή / και Μεταπτυχιακό) σε Συμβουλευτική ή / και Επαγγελματική Αγωγή. Η ΥΣΕΑ λειτουργεί Γραφεία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής σε όλα τα σχολεία της δημόσιας μέσης εκπαίδευσης, καθώς και Κεντρικά Γραφεία ανοικτά για το κοινό στο ΥΠΠ. Ο προϊστάμενος της ΥΣΕΑ κατέχει τη θέση Ανώτερου Λειτουργού Εκπαίδευσης.

Η ΥΣΕΑ παρέχει συνεχή ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση σε συμβούλους επαγγελματικής αγωγής στους τομείς της Συμβουλευτικής, Επαγγελματικής Αγωγής και σε άλλους τομείς ενδιαφέροντος για την Υπηρεσία όπως Ψυχολογία, αφού οι σύμβουλοι παρέχουν επίσης βοήθεια στους μαθητές για προσωπικά, οικογενειακά και κοινωνικά προβλήματα. Η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση που προσφέρεται από την ΥΣΕΑ κατευθύνεται κυρίως στο προσωπικό της. Εντούτοις, πολλές φορές μετά από απαίτηση, παραχωρείται σε συμβούλους από τον ιδιωτικό τομέα ειδική άδεια να παρακολουθήσουν τα σεμινάρια αυτά.

Η Υπηρεσία Επαγγελματικής Καθοδήγησης της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ) παρέχει πληροφορίες σε ενήλικες για τις προοπτικές απασχόλησης και ευκαιρίες ή δυνατότητες κατάρτισης-απόκτησης δεξιοτήτων. Η ΔΥΑ λειτουργεί από τα επαρχιακά γραφεία εργασίας σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου. Η ανάπτυξη του δικτύου της ΔΥΑ ήταν ένα μέτρο που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) κατά την περίοδο 2005-2008. Σύμφωνα με το μέτρο, αναπτύχθηκαν οκτώ νέα Τοπικά Γραφεία Εργασίας και αναβαθμίστηκαν έξι

υφιστάμενα (τέσσερα επαρχιακά γραφεία εργασίας και δυο τοπικά). Επιπλέον, 18 προσοντούχα άτομα έχουν προσληφθεί και καταρτιστεί ως σύμβουλοι, έχουν διεξαχθεί σχετικές μελέτες και διεξήχθη εκστρατεία ενημέρωσης για το έργο. Κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013, προωθείται περαιτέρω ενίσχυση και εκσυγχρονισμός της ΔΥΑ μέσα από την αναβάθμιση των εργαλείων πληροφορικής για παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας.

Το Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΚΠΕΕΚ) ασχολήθηκε με την αρχική κατάρτιση των 18 νεοπροσληθέντων λειτουργών της ΔΥΑ, ώστε να είναι σε θέση να παρέχουν πληροφορίες κυρίως στους ανέργους για τις ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης μέσω της εξατομικευμένης προσέγγισης. Το ΕΚΠΕΕΚ έχει ετοιμάσει επίσης για αυτό το σκοπό ένα Οδηγό για εκπαιδευτές / συμβούλους επαγγελματικής αγωγής, το οποίο έχει διανεμηθεί μέσα από την κοινότητα της συμβουλευτικής.

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) οργανώνει σεμινάρια και διαλέξεις για τους συμβούλους κυρίως για να τους παρουσιάσει τα αποτελέσματα των μελετών σε σχέση με τις ανάγκες και προβλέψεις για την αγορά εργασίας.

9.1 ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

Οι χορηγίες για την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ομαδοποιούνται στις ακόλουθες κατηγορίες: Ανώτερη Μέση Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Σύστημα Μαθητείας (ΣΜ), Μεταλυκειακή μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Ανώτερη Μέση Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για τη Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΜΤΕΕ) υπολογίστηκαν στα €55,1εκ το 2008 (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου). Το μερίδιο των δημοσίων δαπανών στη μέση τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση υπολογίστηκε σε 4,4% των συνολικών δημοσίων δαπανών για την εκπαίδευση το 2008.

Σύστημα Μαθητείας

Η παρακολούθηση μαθημάτων στις Τεχνικές Σχολές (ΤΣ) είναι δωρεάν και παρέχεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), ενώ η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) επιχορηγεί τους εργοδότες για τους μισθούς των μαθητευόμενων όταν αυτοί παρακολουθούν μαθήματα στις Τεχνικές Σχολές. Στο σχέδιο αυτό, δόθηκαν χορηγίες σε επιχειρήσεις που απασχόλησαν 156 μαθητευόμενους το 2008. Σύμφωνα με την ΑνΑΔ, οι δαπάνες ανήλθαν στις €210.466. Τα επιδόματα κατάρτισης υπολογίστηκαν στη βάση συλλογικών συμβάσεων κατά επάγγελμα.

Μεταλυκειακή μη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Υπάρχουν τρία είδη σχεδίων αρχικής κατάρτισης τα οποία χρηματοδοτούνται από την ΑνΑΔ και απευθύνονται κυρίως σε αποφοίτους μέσης εκπαίδευσης.

Κατά το 2008 έχουν οργανωθεί προγράμματα κατάρτισης για τα ακόλουθα επαγγέλματα: Οικοδόμοι, Υδραυλικοί, Συγκολλητές, Επιπλοποιοί / Ξυλουργοί, Ηλεκτρολόγοι Οικοδομών και Κατασκευαστές Αλουμινίου. Το 2008, η ΑνΑΔ επιχορήγησε την κατάρτιση 153 ατόμων σε προγράμματα αρχικής κατάρτισης. Σύμφωνα με την ΑνΑΔ, οι δαπάνες για το 2008 ανήλθαν στις €815.571.

Το χορήγημα που καταβάλλεται από την ΑνΑΔ για τα μονοεπιχειρησιακά προγράμματα αρχικής κατάρτισης υπολογίζεται με βάση το επίπεδο, τη διάρκεια του προγράμματος και την προέλευση των εκπαιδευτών (Κύπριοι ή από το εξωτερικό). Το 2008, η ΑνΑΔ επιχορήγησε το ποσό των €2.264.

Η ΑνΑΔ εφάρμοσε τρία σχέδια, τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ). Τα σχέδια αυτά στόχευαν στην προώθηση της κατάρτισης και της απασχολησιμότητας των Νέων Αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, των Ανέργων και των Αδρανών Γυναϊκών. Πρόσθετα, εφαρμόστηκε ένα σχέδιο για την ενδυνάμωση του ηλεκτρονικού αλφαριθμητισμού των ανέργων, το οποίο επίσης συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΚΤ.

Κατά την περίοδο 2006-2008, 1.739 άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης και 478 άτομα συμμετείχαν σε προγράμματα εργασιακής πείρας. Οι συνολικές δαπάνες στα προγράμματα ήταν €6.500.000.

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Οι γονείς με παιδί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση λαμβάνουν κυβερνητική χορηγία. Για κάθε ακαδημαϊκό έτος, η χορηγία είναι €1.709 για όλους τους φοιτητές που συμπληρώνουν ένα ακαδημαϊκό έτος πλήρους φοίτησης, επιπρόσθετο ποσό ίσο με το 50% των διδάκτρων (με ανώτατο ποσό τα €854,30) αν η οικογένεια του φοιτητή καταβάλλει δίδακτρα χωρίς να παίρνει κάποια άλλη επιχορήγηση, και επιπρόσθετο ποσό €854,30 αν η οικογένεια του φοιτητή έχει τρία ή περισσότερα τέκνα.

Υπάρχουν έξι δημόσια ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τα οποία υπάγονται σε διάφορα υπουργεία. Τα δίδακτρα των μαθητών κυμαίνονται μεταξύ €3.700 και €8.500 το χρόνο. Φοιτητές από την Κύπρο καθώς και από χώρες της ΕΕ δεν καταβάλλουν καθόλου δίδακτρα.

Κατά το 2008 η ΑνΑΔ επιχορήγησε την πρακτική κατάρτιση 64 φοιτητών του Ανώτερου Τεχνολογικού Ινστιτούτου (ΑΤΙ) και 91 φοιτητών του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου (ΑΞΙΚ). Σύμφωνα με την ΑνΑΔ, οι δαπάνες κατά το 2008 για την πρακτική κατάρτιση των φοιτητών του ΑΞΙΚ ανήλθαν στις €64.430, ενώ για τους φοιτητές του ΑΤΙ ανήλθαν στις €41.118.

9.2 ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΣΥΝΕΧΙΖΟΜΕΝΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

9.2.1 Χορηγίες για δημόσια παρεχόμενη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) επιχορηγεί προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα, όπως κολέγια και ιδρύματα κατάρτισης και επιχειρήσεις. Υπάρχουν περισσότεροι από 160 παροχείς κατάρτισης, οι οποίοι λειτουργούν κυρίως μέσα στο πλαίσιο των πολυεπιχειρησιακών προγραμμάτων της ΑνΑΔ. Γενικά αυτοί οι παροχείς κατάρτισης προσφέρουν επίσης, σε απασχολούμενους και άτομα, προγράμματα τα οποία δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ.

Τα έσοδα της ΑνΑΔ προέρχονται από το Τέλος που αντιστοιχεί στο 0,5% του συνολικού μισθολογίου των δικαιούχων εργοδοτών. Πρόσθετα με το τέλος που καταβάλλεται στην ΑνΑΔ, υπολογίζεται ότι οι εργοδότες στον ιδιωτικό τομέα ξοδεύουν ένα επιπρόσθετο 1-1,5% του μισθολογίου σε δραστηριότητες κατάρτισης για το προσωπικό τους.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) έχει την ευθύνη για τη διαχείριση των κεφαλαίων των ιδρυμάτων τα οποία παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων.

Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ΥΓΦΠΠ) επιχορηγεί την κατάρτιση των γεωργών που παρέχεται από τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης (ΚΕΓΕ) του Τμήματος Γεωργίας και την κατάρτιση δασοπόνων και αποφοίτων δασοπονίας που παρέχεται από το Δασικό Κολέγιο.

Τέλος, η κυβέρνηση ως εργοδότης επιχορηγεί την κατάρτιση και ανάπτυξη των δημοσίων υπαλλήλων.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού

Οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες της ΑνΑΔ για δραστηριότητες κατάρτισης και ανάπτυξης για την περίοδο 2007-2013 είναι €131,6εκ σε σύγκριση με €57,6εκ την περίοδο 2000-2006, ενώ για τα σχέδια που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες της ΑνΑΔ είναι €65,1εκ σε σύγκριση με €1,4εκ το 2000-2006.

Η ΑνΑΔ επιχορηγεί μονοεπιχειρησιακά και πολυεπιχειρησιακά προγράμματα κατάρτισης καθώς και κατάρτιση στο εξωτερικό. Γενικά, για επιχειρήσεις με περισσότερους από 250 εργαζομένους, η επιχορήγηση από την ΑνΑΔ αποτελεί το 50% των επιλέξιμων συνολικών κόστων των προτεινόμενων προγραμμάτων κατάρτισης, ενώ για επιχειρήσεις που εργοδοτούν μέχρι 249 άτομα, η επιχορήγηση από την ΑνΑΔ είναι 70%. Μια επιπρόσθετη επιχορήγηση 5% παρέχεται σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες σε περιοχές επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις.

Σύμφωνα με την ΑνΑΔ, κατά το 2008, καταρτίστηκαν 35.986 εργαζόμενοι σε μονοεπιχειρησιακά προγράμματα, από Κύπριους εκπαιδευτές ή εκπαιδευτές από το εξωτερικό και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν στα €3.764.225. Επίσης, κατά το 2008, καταρτίστηκαν 15.055 άτομα σε πολυεπιχειρησιακά (ιδρυματικά) προγράμματα και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν στα €3.947.335.

Η ΑνΑΔ επιχορηγεί τους εργοδότες για το κόστος συμμετοχής των εργαζομένων σε προγράμματα κατάρτισης στο εξωτερικό, τόσο σε μονοεπιχειρησιακά όσο και σε πολυεπιχειρησιακά προγράμματα. Κατά το 2008, η ΑνΑΔ επιχορήγησε τη συμμετοχή 678 ατόμων σε προγράμματα κατάρτισης στο εξωτερικό και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν στο €1.129.503.

Η ΑνΑΔ επίσης προωθεί προγράμματα κατάρτισης σε επιχειρήσεις για νεοπροσληφθέντες αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Καταβάλλεται μηνιαίο χορήγημα έναντι των εξόδων κατάρτισης, περιλαμβανομένων των μισθών των αποφοίτων κατά τη διάρκεια της περιόδου της κατάρτισης. Κατά το 2008, η ΑνΑΔ επιχορήγησε την κατάρτιση 126 αποφοίτων και οι συνολικές δαπάνες ανήλθαν στις €430.124.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το ΥΠΠ έχει την ευθύνη για τη διαχείριση των κεφαλαίων των ιδρυμάτων τα οποία παρέχουν εκπαίδευση ενηλίκων. Το 2008 οι προϋπολογιζόμενες δαπάνες για την εκπαίδευση ανέρχονταν στο 7,4% του ΑΕΠ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μερίδιο της δαπάνης για τις τεχνικές και επαγγελματικές σχολές εκτιμάται να είναι 4,4% των συνολικών δημόσιων δαπανών το 2008.

Τα Εσπερινά Γυμνάσια και η Εσπερινή Τεχνική Σχολή του ΥΠΠ παρέχουν ευκαιρίες για απόκτηση αναγνωρισμένου Απολυτηρίου. Οι μαθητές καταβάλλουν μειωμένα δίδακτρα που κυμαίνονται μεταξύ €100-200. Το 2008 οι τρέχουσες δαπάνες ανήλθαν περίπου στα €7,8εκ., συμπεριλαμβανομένων των μισθών των καθηγητών.

Τα Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών παρέχουν Προγράμματα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης καθώς και προπαρασκευαστικά μαθήματα για διάφορες εξετάσεις. Τα άτομα που παρακολουθούν τα πιο πάνω προγράμματα καταβάλλουν μειωμένα δίδακτρα τα οποία εγκρίνονται από το Υπουργικό Συμβούλιο. Το 2008 οι τρέχουσες δαπάνες ανήλθαν στις €625.400, συμπεριλαμβανομένων των μισθών των καθηγητών.

Τα Επιμορφωτικά Κέντρα προσφέρουν, έναντι μικρής αμοιβής, ένα ευρύ φάσμα θεμάτων μικρής ή μέτριας διάρκειας που καλύπτουν διάφορα ενδιαφέροντα. Οι ειδικές τάξεις που είναι ειδικά προσαρμοσμένες για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των μειονεκτουσών ομάδων ατόμων όπως είναι οι αναλφάβητοι, φυλακισμένοι, άτομα μεγαλύτερης ηλικίας και άτομα με ειδικές ανάγκες όπως οι κωφοί, προσφέρονται δωρεάν.

Μέτρα για στήριξη της κατάρτισης για τους δημόσιους υπαλλήλους και τις επιχειρήσεις σε συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς

Γεωργοί

Το ΥΓΦΠΠ έχει την ευθύνη για την κατάρτιση των γεωργών που παρέχεται από τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης του Τμήματος Γεωργίας. Κατά το 2008, οργανώθηκαν από τα Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης 26 προγράμματα συνολικής διάρκειας 63 ημερών, όπου συμμετείχαν 554 γεωργοί. Πρόσθετα, οργανώθηκαν 18 προγράμματα της εσωτερικής βιομηχανίας όπως καλαθοπλεκτική, κεντητική, υφαντική και άλλα όπου συμμετείχαν 171 αγρότισσες.

Λειτουργεί επίσης Σύστημα Μαθητείας σε ένα ευρύ φάσμα θεμάτων. Για άτομα κάτω των 40 χρονών χορηγείται ημερήσιο επίδομα €20,49 για κάθε μέρα κατάρτισης. Κατά το 2008 εφαρμόστηκαν 6 σχέδια με διάρκεια 19 ημερών, όπου συμμετείχαν 78 νεαροί αγρότες. Κατά το 2008, οι δαπάνες ανήλθαν στις €7.454.

Πρόσθετα, από το 2006 εφαρμόζεται ένα σχέδιο, με σκοπό να προωθήσει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών, το οποίο περιλαμβάνει την εφαρμογή προγραμμάτων διάρκειας 300 και 150 ωρών. Κατά το 2008, συμμετείχαν 88 νεαροί αγρότες, στους οποίους δόθηκε ημερήσιο επίδομα περίπου €68,29. Το 2008, οι δαπάνες για την επαγγελματική κατάρτιση των νεαρών αγροτών ανήλθαν στις €182.000.

Δημόσιοι υπάλληλοι

Η συνεχιζόμενη κατάρτιση και ανάπτυξη των δημοσίων υπαλλήλων προωθείται από την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΑΔ) η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Οικονομικών (ΥΟ). Ο προϋπολογισμός της ΚΑΑΔ για το 2008 ήταν €1.036.738. Η συνεχιζόμενη κατάρτιση των δημοσίων υπαλλήλων προωθείται επίσης από το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού.

Συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης και σεμινάρια που προσφέρονται από δημόσιες αρχές σε συγκεκριμένες ομάδες δημοσίων υπαλλήλων όπως εκπαιδευτικοί δημόσιου τομέα, νοσηλευτές δημόσιου τομέα, αξιωματικοί και λογίες καθώς και δασοπόνοι επιχορηγούνται από τα αρμόδια υπουργεία.

- Εκπαιδευτικοί δημόσιου τομέα

Το ΥΠΠΠ έχει την ευθύνη για την επιχορήγηση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών του δημόσιου τομέα που παρέχεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΠΙ).

- Νοσηλευτές δημόσιου τομέα

Το Υπουργείο Υγείας επιχορηγεί την κατάρτιση των νοσηλευτών δημόσιου τομέα που παρέχεται από τη Νοσηλευτική Σχολή.

- Αξιωματικοί και λογίες

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (ΥΔΔΤ) επιχορηγεί την κατάρτιση των αξιωματικών και λογίων που παρέχεται από την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου.

- Δασοπόνοι και απόφοιτοι δασοπονίας

Το ΥΓΦΠΠ επιχορηγεί την κατάρτιση των δασοπόνων και αποφοίτων δασοπονίας που παρέχεται από το Δασικό Κολέγιο.

9.2.2 Χορηγίες για συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση σε επιχειρήσεις

Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) επιχορηγεί προγράμματα κατάρτισης που εφαρμόζονται από δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα, όπως κολέγια και ιδρύματα κατάρτισης και επιχειρήσεις. Επιπλέον, ιδιωτικά ιδρύματα όπως κολέγια, ιδρύματα κατάρτισης, συμβουλευτικοί οίκοι και επιχειρήσεις προσφέρουν μια μεγάλη ποικιλία προγραμμάτων για ενήλικες, αρκετά από τα οποία δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ. Οι κοινωνικοί εταίροι (εργοδοτικές και συνδικαλιστικές οργανώσεις) επιχορηγούν επίσης προγράμματα κατάρτισης για τα μέλη τους που κυρίως επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ. Οι επιχειρήσεις οργανώνουν προγράμματα κατάρτισης για τους εργοδοτούμενους τους τα οποία δεν επιχορηγούνται από την ΑνΑΔ.

Στατιστικά στοιχεία

Με βάση τα αποτελέσματα της Έρευνας Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (CVTS3) για το 2005, το συνολικό κόστος προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ήταν 1,3% πάνω στο συνολικό εργατικό κόστος όλων των επιχειρήσεων. Αυτό είναι ελαφρά μικρότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (1,6%).

Κατά μέγεθος, το συνολικό κόστος προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ως ποσοστό του συνολικού εργατικού κόστους ήταν περίπου το ίδιο με το μέσο όρο της ΕΕ στις επιχειρήσεις με απασχόληση 10-49 άτομα (1,0% σε σύγκριση με 1,1%), το ίδιο στις επιχειρήσεις με απασχόληση 50-249 άτομα (1,4%) και χαμηλότερο στις επιχειρήσεις με απασχόληση 250 άτομα και άνω (1,6% σε σύγκριση με 1,9%).

Πίνακας 1: Συνολικό κόστος προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης ως ποσοστό του συνολικού εργατικού κόστους (όλων των επιχειρήσεων)

	Μέγεθος (αριθμός εργαζομένων)			
	Σύνολο	10-49 (%)	50-249 (%)	250 και άνω (%)
ΕΕ27	1,6	1,1	1,4	1,9
Κύπρος	1,3	1,0	1,4	1,6

Πηγή: Eurostat, Έρευνα Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (CVTS3), 2005

9.3 ΧΟΡΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Λόγω της παραδοσιακά χαμηλής ανεργίας στην οικονομία της Κύπρου, το σύστημα κατάρτισης επικεντρώθηκε κυρίως στην έλλειψη δεξιοτήτων παρά στην ενδυνάμωση της απασχολησιμότητας των ανέργων και του αδρανούς δυναμικού. Οι ευκαιρίες κατάρτισης για τους ανέργους και άλλες ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας είναι σχετικά περιορισμένες στην Κύπρο.

Οι κύριοι προωθητές της κατάρτισης των ανέργων και άλλων ομάδων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας είναι:

- Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), η οποία έχει θέσει σε λειτουργία Σχέδια, που στοχεύουν στην προώθηση της κατάρτισης και απασχολησιμότητας των ανέργων και του αδρανούς γυναικείου δυναμικού, τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

- Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), το οποίο προωθεί τα ακόλουθα προγράμματα για τους ανέργους, τα οποία παρέχονται από τη ΜΤΕΕ:
  - Εσπερινή Τεχνική Σχολή.
  - Εκπαιδευτικά Προγράμματα Απογευματινών και Βραδινών Τμημάτων Τεχνικής Εκπαίδευσης.
  - Επιμορφωτικά Κέντρα.
  - Επαγγελματικές Σχολές δια Βίου Εκπαίδευσης.
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ), το οποίο προωθεί προγράμματα για ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας τα οποία παρέχονται από:
  - Μη κυβερνητικούς οργανισμούς που παρέχουν προγράμματα για το αδρανές γυναικείο δυναμικό τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ.
  - Το Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων που παρέχει προγράμματα κατάρτισης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.
  - Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, παρέχουν προγράμματα για λήπτες δημόσιου βοηθήματος και αιτητές ασύλου. Το ποσό των €1.709 μπορεί να δοθεί στους λήπτες που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε επαγγελματική κατάρτιση ή να αγοράσουν κατάλληλο εξοπλισμό για το επάγγελμά τους.
  - Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης (ΥΔΔΤ) σε συνεργασία με το ΥΠΠ, προωθεί προγράμματα εκπαίδευσης για φυλακισμένους και άλλα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης.

9.4 ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ

Στην Κύπρο, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση χρηματοδοτείται κυρίως μέσω δημοσίων κεφαλαίων, που διαχειρίζεται κυρίως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), τα κεφάλαια της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), τα οποία προέρχονται από το τέλος ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού που αποτελούν το 0,5% στο μισθολόγιο των δικαιούχων εργοδοτών, καθώς και απευθείας από τους εργοδότες.

Για σκοπούς φορολογικών κινήτρων όλες οι δαπάνες για ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού αφαιρούνται από τη φορολογία με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζονται οι άλλες δαπάνες παραγωγής. Έτσι, με τον τρόπο αυτό υπολογίζεται ότι το κράτος επωμίζεται περίπου το 20-25% της συνολικής δαπάνης για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Η κυριότερη αλλαγή στις διευθετήσεις χρηματοδότησης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αφορά τη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) η οποία συμπληρώνει τη χρηματοδότηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης από δημόσιους πόρους, τους πόρους από την ΑνΑΔ και την απευθείας χρηματοδότηση από τις επιχειρήσεις. Οι δημόσιες δαπάνες στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχουν αυξηθεί και έχουν γίνει προσπάθειες για περαιτέρω αύξηση των ιδιωτικών δαπανών στην εκπαίδευση από επιχειρήσεις, νοικοκυριά και άτομα.

Η χρηματοδότηση που παρέχεται από το ΕΚΤ έχει αυξήσει το επίπεδο των διαθέσιμων πόρων και ταυτόχρονα έχει βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των διευθετήσεων χρηματοδότησης μέσα από την απαιτούμενη εισαγωγή κατάλληλων μηχανισμών και εργαλείων που απορρέουν από την ΕΕ. Οι δημόσιες επενδύσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχουν αυξηθεί και έχουν γίνει προσπάθειες για αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων στην εκπαίδευση.

Ειδικότερα, έχουν γίνει προσπάθειες για τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων από επιχειρήσεις, νοικοκυριά και άτομα. Έχει εφαρμοστεί πρόγραμμα συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου Κύπρου (ΠΚ) και της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ). Μέσα στο πλαίσιο αυτό, το ΠΚ παρέχει την ευκαιρία σε τοπικές επιχειρήσεις να συνεισφέρουν στη δημιουργία μιας κοινωνίας βασισμένης στη γνώση. Η συμφωνία ορίζει την παροχή εξειδικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών, την οργάνωση διεθνών συνεδρίων, εξειδικευμένων σεμιναρίων και εκδηλώσεων και την οργάνωση εράνων. Εκτός από το πρόγραμμα συνεργασίας, ένας αυξανόμενος αριθμός επιχειρήσεων και ατόμων στηρίζουν το ΠΚ μέσα από διάφορες εισφορές και σε επίπεδο σχολικής εκπαίδευσης, σύνδεσμοι γονέων και καθηγητών παρέχουν οικονομική στήριξη για διάφορες σχολικές δραστηριότητες ή βοηθούν τα σχολεία στην εξεύρεση χορηγών για διάφορες εκδηλώσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ – ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

10.1 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

10.1.1 Κύρια κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την ταξινόμηση των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου συνεργάζεται με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ) με σκοπό να ταξινομήσει τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ένα συγκεκριμένο επίπεδο εκπαίδευσης στις εθνικές στατιστικές. Η ταξινόμηση γίνεται σύμφωνα με διεθνή κριτήρια χρησιμοποιώντας την κωδικοποίηση ISCED.

Σημειώνεται ότι η Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου παρέχει στοιχεία στο Eurostat μέσα από τη συλλογή στοιχείων με το σύστημα UOE (UNESCO Institute of Statistics, OECD and Eurostat) μόνο για την κανονική εκπαίδευση. Για παράδειγμα, το Σύστημα Μαθητείας δεν κατανέμεται σε επίπεδο ISCED επειδή θεωρείται μη-κανονική εκπαίδευση.

10.1.2 Επίπεδα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο εθνικό σύστημα εκπαίδευσης

Επίπεδο	Ισότιμο σε ISCED	Ελάχιστη διάρκεια	Μέγιστη διάρκεια	Μέση διάρκεια	Χαρακτηριστική ηλικία ένταξης των μαθητών
Ανώτερη μέση	3	3 χρόνια	3 χρόνια	3 χρόνια	15
Μετα-δευτεροβάθμια	4	1 χρόνος	1,5 χρόνια	1 χρόνος	18 γυναίκες 20 άνδρες
Ανώτερη εκπαίδευση	5b	2 χρόνια	3 χρόνια	3 χρόνια	18 γυναίκες 20 άνδρες

10.2 ΠΕΔΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Επίπεδο	Κωδικοί ISCED	Πεδία εκπαίδευσης
Ανώτερη μέση		Τεχνική / Επαγγελματική
		Θεωρητική κατεύθυνση
	213	Γραφικές τέχνες
	214	Σχέδιο μόδας
	214	Διακοσμητική
	521	Γενική μηχανολογία
	521	Υδραυλικά, θερμικά και ψυκτικά συστήματα
	522	Ηλεκτρολογία
	522	Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις
	523	Μηχανική ηλεκτρονικών υπολογιστών
	523	Ηλεκτρικές μηχανές, αυτοματισμοί και συστήματα ελέγχου
	523	Ηλεκτρονικές επικοινωνίες
	525	Μηχανική αυτοκινήτων
525	Ηλεκτρολογία και ηλεκτρονική αυτοκινήτων	

Επίπεδο	Κωδικοί ISCED	Πεδία εκπαίδευσης
Ανώτερη μέση	543	Ξυλουργική και Επιπλοποιία
	581	Αρχιτεκτονική
	582	Πολιτική μηχανική
	811	Ξενοδοχειακές και τουριστικές υπηρεσίες
	921	Καλλιτεχνικές σπουδές
	958	Γενική πολιτική μηχανική / Αρχιτεκτονική
		Πρακτική κατεύθυνση
	213	Γραφικές τέχνες
	214	Σχέδιο μόδας
	214	Διακοσμητική
	215	Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα
	346	Ιδιαιτέρες γραμματείες
	521	Γενική μηχανική
	521	Μηχανικά εργαλεία και παραγωγή
	521	Υδραυλικά, θερμικά και ψυκτικά συστήματα
	521	Συγκολλήσεις και μεταλλικές κατασκευές
	521	Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός ξενοδοχείων
	522	Γενική ηλεκτρολογία
	522	Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις
	522	Οικιακές συσκευές, ψύξη και κλιματισμός
	523	Ηλεκτρικές μηχανές, αυτοματισμοί και συστήματα ελέγχου
	523	Ηλεκτρονικές επικοινωνίες
	525	Μηχανική αυτοκινήτων
	525	Ηλεκτρολογία και ηλεκτρονική αυτοκινήτων
	525	Δίκυκλα και μηχανές σκαφών
	543	Ξυλουργική και επιπλοποιία
	582	Οικοδομική
	582	Σχεδιαστές
	621	Φυτική παραγωγή
	811	Ξενοδοχειακές και τουριστικές υπηρεσίες
	811	Ξενοδοχειακά
	811	Μαγειρική και τραπεζοκομία
	815	Αισθητική και κομμωτική
921	Γενικές καλλιτεχνικές σπουδές	
958	Πολιτική μηχανική / Αρχιτεκτονική	
981	Υπηρεσίες	
Τριτοβάθμια		Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο
	525	Ναυτομηχανική
	522	Ηλεκτρολογία
	521	Μηχανολογία
	481	Πληροφορική
	582	Πολιτική μηχανική
		Νοσηλευτική Σχολή
	723	Γενική Νοσηλευτική
	345	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα νοσηλευτικής διοίκησης – τομέας Γενικής Νοσηλευτικής
345	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα νοσηλευτικής διοίκησης – τομέας Ψυχικής Υγείας	

Επίπεδο	Κωδικοί ISCED	Πεδία εκπαίδευσης
Τριτοβάθμια	723	Πρόγραμμα Μετεκπαίδευσης στη Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας
		Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου
	811	Μαγειρικές τέχνες
	345	Ξενοδοχειακή και επισιτιστική διεύθυνση
	811	Υποδοχή
		Αστυνομική Ακαδημία
	861	Αστυνομικός
		Δασικό Κολέγιο
	623	Δασοπονία

10.3 ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ Η ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΕΩΝ

Η Κύπρος δεν έχει το δικό της Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων. Εντούτοις, η ανάπτυξη Εθνικού Πλαισίου Προσόντων για προώθηση της αναγνώρισης ακαδημαϊκών και επαγγελματικών προσόντων που αποκτήθηκαν στην Κύπρο αποτελεί προτεραιότητα της κυβέρνησης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη σύσταση εθνικής επιτροπής ψηλού επιπέδου από το Υπουργικό Συμβούλιο, που αποτελείται από τους Γενικούς Διευθυντές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (ΥΠΠ), του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΥΕΚΑ) και της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ), με σκοπό να διαμορφώσει το γενικό πλαίσιο και τις πολιτικές για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων. Για το σκοπό αυτό έχει συσταθεί επιτροπή εργασίας.

11.1 ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

Δρ Γιώργος Όξινος, *Διευθυντής Έρευνας και Προγραμματισμού*

Κος Γιάννης Μουρουζίδης, *Ανώτερος Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

Κα Γιάννα Κορέλλη, *Λειτουργός Ανθρώπινου Δυναμικού*

11.2 ΠΗΓΕΣ, ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2006), “Στρατηγικός Προγραμματισμός 2007-2013”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008), “Θεματολόγιο Προτεραιοτήτων 2009”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2007), “Προβλέψεις Απασχόλησης στην Κυπριακή Οικονομία 2008-2018”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2007), “Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης σε Ανώτερου Επιπέδου Επαγγέλματα στην Κύπρο 2008-2018”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2007), “Προβλέψεις Αναγκών Απασχόλησης σε Μέσου Επιπέδου Επαγγέλματα στην Κύπρο 2008-2018”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008), “Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Θεματική Επισκόπηση 2007”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008), “Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Αρχική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2007”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008), “Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2007”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2008), “Το Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης: Κατάρτιση Καθηγητών και Εκπαιδευτών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης 2007”.

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (2009), “Ετήσια Έκθεση 2007”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2004), “The Single Programming Document for the Community Initiative EQUAL”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2006), “Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής 2007-2013”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2006), “Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2007-2013”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2007), “Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης 2007-2013”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2007), “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας – Έκθεση Προόδου ”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2007), “Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή” 2007-2013”.

Γραφείο Προγραμματισμού (2008), “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας 2008-2010 – Έκθεση Προόδου ”.

Κέντρο Παραγωγικότητας (2007), “Εθνική Στρατηγική Παραγωγικότητας 2007-2013”

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (2008), “Στατιστικές της Εκπαίδευσης”

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (2004), “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση 2004-2006”.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (2006), “Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης, 2006-2008”.

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (2008), “Εθνική Έκθεση για τις Στρατηγικές Κοινωνικής Προστασίας και Κοινωνικής Ενσωμάτωσης, 2008-2010”.

Υπουργείο Οικονομικών (2005), “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας”.

Υπουργείο Οικονομικών (2006), “Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας – Έκθεση Προόδου”.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2004), “Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση”.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (2007), “Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Παιδεία”.

Eurydice (2006), “National Dossier 2006”.

Eurydice (2008), “The Education System in Cyprus 2007/2008”.

Eurydice (2008), “National summary sheets on education systems in Europe and ongoing reforms 2008”.

European Commission (2008), “Recommendation of the European Parliament and of the Council on the establishment of the European Credit System for Vocational Education and Training”.

European Commission (2008), “Employment in Europe 2007”.

Ministry of Commerce, Industry and Tourism (2004), “European Charter for Small Enterprises Progress Report”.

Ministry of Education and Culture (2005), “National Report on the Implementation of the Programme “Education and Training 2010” – Cyprus Contribution to the Preparation of the 2006 Joint Council/Commission Report”.

Ministry of Education and Culture (2007), “National reports on the implementation of the Education and Training 2010 work programme” –Interim Report for Cyprus.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου - Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, www.mlsi.gov.cy/mlsi/hhic

Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο, www.hti.ac.cy

Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, www.hrdauth.org.cy

Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου – Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, www.police.gov.cy

Γραφείο Προγραμματισμού, www.planning.gov.cy

Ευropa www.ec.europa.eu

Δασικό Κολέγιο Κύπρου – Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών πόρων και Περιβάλλοντος, www.moa.gov.cy/fc

Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης, www.mlsi.gov.cy/dl/nrcg

Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων δια Βίου Μάθησης, www.llp.org.cy

Κέντρο Παραγωγικότητας, www.kepa.gov.cy

Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης, www.mof.gov.cy/capa

Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, www.ccci.org.cy

Νοσηλευτική Σχολή, www.moh.gov.cy

Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου, www.oeb.org.cy

Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία, www.peo.org.cy

Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, www.mof.gov.cy/mof/cystat

Συνομοσπονδία Εργατών Κύπρου, www.sek.org.cy

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, www.moa.gov.cy

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, www.mlsi.gov.cy

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, www.moec.gov.cy

Skillsnet – Cedefop, www.trainingvillage.gr/etv/Projects_Networks/skillsnet/

11.3 ΛΙΣΤΑ ΜΕ ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΟΡΟΣ	ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΑΓΓΛΙΚΟ ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ
ΑΠΚυ	Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου	Open University of Cyprus	OUC
ΑΤΙ	Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο	Higher Technical Institute	HTI
ΑΞΙΚ	Ανώτερο Ξενοδοχειακό Ινστιτούτο Κύπρου	Higher Hotel Institute of Cyprus	HHIC
	Απογευματινά και Βραδινά Τμήματα των Τεχνικών Σχολών	Afternoon and Evening Classes of Technical Schools	
	Απολυτήριο	School Leaving Certificate	
ΑνΑΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	Human Resource Development Authority	HRDA
	Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου	Cyprus Police Academy	
	Βουλή των Αντιπροσώπων	House of Representatives	
ΓΠ	Γραφείο Προγραμματισμού	Planning Bureau	PB
ΔΚ	Δασικό Κολέγιο	Forestry College	
ΔΜΤΕΕ	Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης	Directorate of Secondary Technical and Vocational Education	Directorate of STVE
ΔΥΑ	Δημόσιες Υπηρεσίες Απασχόλησης	Public Employment Services	PES
	Εθνική Στρατηγική δια Βίου Μάθησης	Lifelong Learning Strategy	LLL Strategy
	Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Στρατηγική της Λισσαβόνας	National Lisbon Programme	

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΟΡΟΣ	ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΑΓΓΛΙΚΟ ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ
ΕΣΠΑ	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς για την Πολιτική Συνοχής	National Strategic Reference Framework for Cohesion Policy	NSRF
	Εκπαιδευτική Μεταρρύθμιση	Education Reform	
ΕΛ	Ενιαίο Λύκειο	Unified Lyceum	
	Επαγγελματικές Σχολές δια Βίου Εκπαίδευσης	Vocational Schools of Lifelong Learning	
	Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση	Vocational Education and Training	VET
ΕΓΕ	Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας	District Labour Offices	DLO
	Επιμορφωτικά Κέντρα	Adult Education Centres	
	Επιτροπή Σχολικής Εμπειρίας	Teaching Practice Committee	
	Επιτροπή Συντονισμού	Coordinating Committee	
ΕΕΔ	Έρευνα Εργατικού Δυναμικού	Labour Force Survey	LFS
	Εσπερινή Τεχνική Σχολή	Evening Technical School	
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	European Social Fund	ESF
	Θεωρητική Κατεύθυνση	Theoretical Direction	
ΚΑΔΔ	Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης	Cyprus Academy of Public Administration	CAPA
ΚΕΑΑ	Κέντρο Επαγγελματικής Αποκατάστασης Αναπήρων	Centre for the Vocational Rehabilitation of the Disabled	
ΚΕΓΕ	Κέντρα Γεωργικής Εκπαίδευσης	Department of Agriculture Training Centres	
ΚΕΠΑ	Κέντρο Παραγωγικότητας	Cyprus Productivity Centre	CPC
ΚΥΣΑΤΣ	Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών	Cyprus Council for the Recognition of Higher Education Qualifications	
ΚΟΤ	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	Cyprus Tourism Organisation	CTO
ΜΤΕΕ	Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση	Secondary Technical and Vocational Education	STVE
	Νοσηλευτική Σχολή	School of Nursing	
ΟΝΕΚ	Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου	Cyprus Youth Board	
ΟΕΛΜΕΚ	Οργάνωση Ελλήνων Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης Κύπρου	Association of Secondary School Teachers of Cyprus	
ΟΛΤΕΚ	Οργάνωση Λειτουργών Τεχνικής Εκπαίδευσης Κύπρου	Association of Teachers of Technical Education in Cyprus	

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΟΡΟΣ	ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΑΓΓΛΙΚΟ ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ
ΠΙ	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο	Pedagogical Institute	PI
ΠΚ	Πανεπιστήμιο Κύπρου	University of Cyprus	UCY
	Πρακτική Κατεύθυνση	Practical Direction	
	Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης	Pre-service Training Programme	PTP
	Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου	Statistical Service of Cyprus	
ΣΕΚΑΠ	Συμβούλιο Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης και Πιστοποίησης	Council for Educational Evaluation-Accreditation	CEEA
ΣΜ	Σύστημα Μαθητείας	Apprenticeship System	
	Συμβούλιο Μαθητείας	Apprenticeship Board	
ΤΕΠΑΚ	Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου	Cyprus University of Technology	
ΤΣ	Τεχνικές Σχολές	Technical Schools	TS
	Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού	Public Administration and Personnel Service	PAPs
	Υπηρεσία Κοινωνικής Ευημερίας	Social Welfare Services	SWS
ΥΔΔΤ	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης	Ministry of Justice and Public Order	MJPO
ΥΣΕΑ	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής αγωγής	Counselling and Career Education Service	CCES
ΥΓΦΠΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	Ministry of Agriculture, Natural Resources and Environment	MoA
ΥΕΒΤ	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	Ministry of Commerce, Industry and Tourism	MCIT
ΥΕΚΑ	Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Ministry of Labour and Social Insurance	MLSI
ΥΟ	Υπουργείο Οικονομικών	Ministry of Finance	MoF
ΥΠΠ	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	Ministry of Education and Culture	MoEC
	Υπουργικό Συμβούλιο	Council of Ministers	
	Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Minister of Labour and Social Insurance	
	Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού	Minister of Education and Culture	
	Έρευνα Επιμόρφωσης Ενηλίκων	Continuing Vocational Training Survey	CVTS
		European Computer Driving Licence	ECDL

ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ	ΟΡΟΣ	ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ	ΑΓΓΛΙΚΟ ΑΚΡΩΝΥΜΙΟ
	Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Πιστωτικών Μονάδων	European Credit Transfer System	ECVET
	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Πολιτικής δια Βίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού	European Guidance Policy Network	ELGPN
	Σύνδεσμος Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων	European University Association	EUA
	Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διασφάλισης Ποιότητας	European Network of Quality Association	ENQA
	Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων	European Qualifications Framework	EQF
	Διεθνές Σύνδεσμος Διασφάλισης Ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	International Quality Assurance Agency in Higher Education	INQAAHE
	Εθνικό Κέντρο Europass	National Europass Centre	NEC
	Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων	National Qualifications Framework	NQF
ΕΚΠΕΕΚ	Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για θέματα Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Κατάρτισης ΕΚΠΕΕΚ	National Resource Centre for Guidance Cyprus	NRCG-CY

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: ΜΕΛΗ ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ REFERNET ΚΥΠΡΟΥ

1. ΕΘΝΙΚΟΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ

1.1. Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (www.hrdauth.org.cy)

2. ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ/ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

2.1. Γραφείο Προγραμματισμού (www.planning.gov.cy)

2.2. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων/ Τμήμα Εργασίας (www.mlsi.gov.cy/dl)

2.3. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (www.moec.gov.cy)

2.4. Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου (www.mof.gov.cy/cystat)

2.5. Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης (ΚΑΔΔ) (www.mof.gov.cy)

2.6. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (www.pi.ac.cy)

2.7. Κέντρο Παραγωγικότητας Κύπρου (www.mlsi.gov.cy/kepa)

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ: ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

3.1. Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (www.oeb-eif.org)

3.2. Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (www.ccci.org.cy)

3.3. Συνομοσπονδία Εργαζομένων Κύπρου (www.sek.org.cy)

3.4. Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία (www.peo.org.cy)

3.5. Δημοκρατική Εργατική Ομοσπονδία Κύπρου (www.deok.org.cy)

3.6. Ένωση Τραπεζικών Υπαλλήλων Κύπρου (www.etyk.org)

4. ΑΛΛΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ/ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

4.1. Πανεπιστήμιο Κύπρου (www.ucy.ac.cy)

4.2. Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας (www.research.org.cy)

5. ΕΘΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ/ ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ/ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ

5.1. Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης (www.llp.org.cy)

5.2. Εθνική Μονάδα Ευρυδίκη (www.eurydice.org)